

ZPRAVODAJ

MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Zpravodaj je tištěn na papíru původem z lesů s certifikátem FSC (Forest Stewardship Council), kde se hospodaří sociálně a ekologicky šetrným způsobem podle stanovených standardů.

Foto Jan Symon

Panenská příroda je pojistkou naší budoucnosti

K vrcholným akcím českého předsednictví v Radě Evropské unie v oblasti životního prostředí patřila Konference o přírodních a přírodě blízkých oblastech, zkráceně Wilderness in Europe.

Celoevropské jednání o přírodních a přírodě blízkých oblastech probíhalo v Praze 27. a 28. května 2009. Poskytlo první příležitost k vytvoření společné platformy politiků, akademiků, ochránců přírody, podnikatelů a dalších zúčastněných skupin o problematice ochrany a obnovy volné přírody v Evropě. Na konferenci se sešlo přes 240 účastníků ze 40 zemí. Jako významný host na ni zavítal i bývalý prezident České republiky Václav Havel.

„Evropa by měla být pyšná na poslední zbytky „divoké“ přírody a také je účinně

chránit. Je to podstatná součást našeho společného bohatství i naší identity,“ uvedl na konferenci ministr životního prostředí Ladislav Miko.

Pavan Sukdhev, přední ekonom Programu OSN pro životní prostředí (UNEP) a specialista na problematiku ekonomického hodnocení biodiverzity, na konferenci o přírodních a přírodě blízkých oblastech uvedl: „Jsme vězni systému, který upřednostňuje lidmi vytvořený kapitál před kapitálem přírodním a dává přednost soukromým statkům před statky veřejnými – což je velký problém. Pří-

OBSAH:

Události měsíce

Ochrana přírody pomáhá prosperitě obcí	2
Experti o zvládání povodňových rizik ...	4
Největší ekonomiky světa o změně klimatu	7
MŽP patří mezi nejlépe komunikující úřady	10
Češi považují ekologické problémy za závažné	13

Finance

Do programu Zelená úsporám vstupují banky	15
---	----

Téma

Rozhovor: Ladislav Miko	16
Příroda volná, divoká, panenská	21

Z dění v rezortu

Česká geologická služba – 90 let	23
ČIŽP: Přehlednější uspořádání v oblasti vody	26

Obce a regiony

L. Miko o spolupráci se šumavskými starosty	29
Inspekce hájí dřeviny ve městech oprávněně	30

Analýzy, souhrny, komentáře

Mnohočetné výzvy vyžadují integrovanou reakci	31
V EU se zlepšuje čistota vod ke koupání	37

Diskuze

Výzkum a ochrana přírody	38
--------------------------------	----

rodní oblasti jsou jakousi pojistkou naší budoucnosti a musíme do nich proto investovat.“

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP,
redakčně upraveno*

Úvodník

Vážené čtenářky a čtenáři,

významný prostor v tomto v letním dvojčísle Zpravodaje MŽP dostává téma: divočina, anglicky wilderness. V Praze totiž diskutovalo přes 240 zástupců evropských zemí o tom, zda a jak zachránit poslední zbytky divočiny na starém kontinentu. Odhaduje se, že pouhé jedno procento evropské krajiny se ještě dá považovat za divočinu. A právě tato místa jsou pro člověka nenahraditelným zdrojem informací. Pro zachování, obnovu a ochranu divočiny stále zřetelněji vystupují dva hlavní důvody. Etický důvod vychází z přesvědčení, že by člověk měl zachovat základní právo na existenci a nerušený vývoj všem ostatním živým a neživým bytostem, alespoň na vybraných a chráněných plochách. Ekologický důvod vychází z potřeby zachovat nerušený evoluční vývoj, abychom věděli, jak přírodní ekosystémy vypadají a jak se proměňují, abychom se na takových plochách mohli učit a poznatky uplatňovat při hospodaření. V době, kdy je zřejmé, že změna klimatu podstatně zasáhne i kulturní krajinu s jejími poli a rutinně obhospodařovanými lesy, je hledání inspirace v ostrůvkách divočiny obzvláště důležité. Divočina a fragmenty přírodního prostředí navíc vytvářejí jakousi přírodní infrastrukturu, která je klíčová pro ekologickou stabilitu. Logické je, že stabilní krajina se dokáže adaptovat na změnu klimatu podstatně lépe, než industriální či zemědělská poušť.

Příjemné letní čtení přeje

František Pelc

Ochrana přírody pomáhá prosperitě obcí

Ministr životního prostředí Ladislav Miko seznámil veřejnost s hlavními body, na které se během svého působení v úřadě zaměří.

Hlavním úkolem je pochopitelně dokončení úspěšného českého předsednictví, zejména vyjednávání o nové světové klimatické dohodě, která by měla být přijata letos v prosinci v Kodani. Chci ale pracovat i na domácích tématech, především ochraně přírody. Povedu o nich věcnou a otevřenou diskusi," řekl ministr životního prostředí Ladislav Miko na tiskové konferenci 21. května, kde představil své priority.

„Mé zkušenosti z evropských institucí dokládají, že ochrana přírody pomáhá prosperitě místních obcí a regionálnímu rozvoji. Proto připravíme komplexní program podpory obcí v národních parcích i chráněných krajinných oblastech. Přírodu totiž nelze účinně chránit bez pomoci lidí, kteří v daném území žijí,“ zdůraznil nový ministr životního prostředí.

MŽP zpracuje faktografickou Zprávu o stavu přírody v České republice, která bude ilustrovat, kde jsou problematická místa. „Rád bych, aby se mnohdy emotivní a vyhočená debata vrátila na věcnou úroveň. Na rozhodování o životním prostředí by se měla v maximální možné míře podílet veřejnost,“ zdůvodnil Ladislav Miko.

Kvalitní ochrana přírody zvyšuje stabilitu krajiny a pomáhá snížit dopady klimatických změn. Ministerstvo proto připraví také teze Národní strategie adaptace na změny klima-

tu, která navrhne, jak nahrazovat náchylné smrkové lesy smíšenými, obnovit meandry a mokřady podél řek kvůli zadržování častějších povodní nebo připravit zemědělství na sušší roky.

„Chtěl bych přispět k ukončení vleklých sporů o konkrétní podobu některých kontroverzních dopravních staveb. Pro vládu připravím návrh řešení, která budou respektovat krajinu a hlavně zdraví místních lidí,“ doplnil ministr.

Ministerstvo životního prostředí bude pokračovat v masivní podpoře zelené ekonomiky – především prostřednictvím programu Zelená úsporám a Operačního programu Životní prostředí. Ekologicky šetrné technologie přinášejí nejen čistší vzduch a méně skleníkových plynů, ale také oživení ekonomiky, nová pracovní místa a snížení naší závislosti na dovozech energií.

„Při přípravě návrhu nové energetické koncepce České republiky ve vládě určitě uplatníme velmi kvalitní návrh Politiky ochrany klimatu připravený mým předchůdcem v úřadu. Nová energetická koncepce musí také občanům zaručit, že kvůli uhelným dolům nepřijdou o své domovy – limity těžby hnědého uhlí tedy musí zůstat zachovány,“ shrnul Ladislav Miko.

Jarmila Krebsová,

tiskové oddělení MŽP, redakčně upraveno

Foto Petra Roubíčková, MŽP

Mezinárodní **konference** o **nakládání** s chemikáliemi

Mezinárodní konference o nakládání s chemickými látkami se na svém druhém zasedání sešla v polovině května v Ženevě. Tato konference je rozhodujícím orgánem Strategického přístupu pro mezinárodní nakládání s chemickými látkami (SAICM).

Úkolem SAICM je dosáhnout správného nakládání s chemickými látkami po celou dobu jejich životnosti tak, aby do roku 2020 byly používány a vyráběny způsobem, který umožní snížit jejich nežádoucí účinky na lidské zdraví a životní prostředí. SAICM byl přijat na prvním zasedání Mezinárodní konference o nakládání s chemickými látkami v roce 2006 v Dubaji a mohou se do něho zapojit nejen národní vlády, ale také mezinárodní a mezivládní organizace, nevládní sektor, zájmové svazy a průmysl.

Cílem druhého zasedání Mezinárodní konference o nakládání s chemickými látkami (ICCM2) je vyhodnotit, jak probíhá proces implementace SAICM. Ženevského zasedání se zúčastnilo téměř 800 delegátů ze 147 zemí celého světa, zástupců průmyslu a zájmových svazů, mezinárodních a nevládních organizací. Delegaci českého předsednictví vedl náměstek ministra životního prostředí České republiky Karel Bláha.

Během konference se podařilo dořešit otevřené otázky související s administrací celého procesu. Byl přijat jednací řád, který

umožňuje účast všech zájmových skupin v procesu, byly stanoveny povinnosti týkající se podávání zpráv, procedury umožňující zařazení dalších činností do globálního plánu činností SAICM. Byl také dohodnut způsob jednání v mezidobí do roku 2012. Delegáti diskutovali o financování celého procesu implementace SAICM a o nových tématech v oblasti chemických látek. Konference projednala a schválila proceduru, jak budou nová témata sledována. Navrhla společný postup pro čtyři z nově identifikovaných témat – sdílení informací o chemických látkách ve výrobcích, nakládání s elektrickými a elektronickými produkty, odstranění rizik vyplývajících z používání olova v interiérových barvách a přenos informací o vyráběných nanomateriálech a nanotechnologiích.

Dalším bodem konference byla problematika financování celého procesu SAICM. Vzhledem k různorodosti aktivit SAICM musí být i způsoby jejich financování různorodé, a to od investic na národní úrovni, přes regionální programy až po globální podporu. Cílem konference bylo také pou-

kázat na úzký vztah mezi správným nakládáním s chemickými látkami a zdravím a na důležitost propojení se soukromým sektorem. Zdůraznění těchto vazeb může usnadnit mobilizaci prostředků pro další činnosti v rámci SAICM. Součástí konference bylo slavnostní ocenění podporovatelů SAICM. Ocenění získalo celkem 45 dárců, mimo jiné i Česká republika a Evropská komise. „Evropská unie poskytla více než 70 % všech prostředků na projekty financované z časově a rozsahově omezeného Programu pro rychlý start, který financuje projekty podporující rozjezdové aktivity pro SAICM v rozvojových zemích a státech s transformující se ekonomikou,“ řekl Karel Bláha, náměstek ministra životního prostředí a člen delegace českého předsednictví.

Na příští konferenci v roce 2012 se plánuje vyhodnocení účinnosti Strategického přístupu a jeho případná revize s ohledem na dosažení cílů do roku 2020.

*Jarmila Krebsová,
tiskové oddělení MŽP,
redakčně upraveno*

Evropská platforma pro **výzkum biodiverzity**

Konferenci Evropské platformy pro výzkum biodiverzity uspořádal Botanický ústav Akademie věd České republiky ve spolupráci s MŽP v rámci českého předsednictví EU v Průhonicích ve dnech 19. – 22. května 2009. Cílem bylo určit zásadní směry výzkumu, které by umožnily vědcům lépe zohlednit politické potřeby ve složité problematice ochrany biodiverzity.

Účastníci konference se proto zabývali strategií a metodami práce s taxonomickými informacemi: problematikou inventarizace a identifikace druhů a jejich ochrany. Dalšími prioritními tématy se stala role taxonomie v analýze procesů, které biodiverzitu ovlivňují, dopad změn biodiverzity na ekosystémové funkce. Samostatnou

kapitolou jednání bylo využití databází s údaji o biodiverzitě.

Konference naznačila cesty, jak na evropské úrovni pomoci koordinovat roztržštěné snahy o výchovu odborníků, zejména taxonomů a ekologů v zemích třetího světa, soustředit biodiverzitní projekty na globální úroveň a vytvořit ve vybraných rozvojových zemích prostředí, kam je možné evropská

data a zkušenosti přenášet. Také projednala a vypracovala doporučení týkající se rozvoje a lepší koordinace taxonomického výzkumu na evropské úrovni, který by pomohl evropským, ale především rozvojovým zemím lépe vyhodnotit a chránit jejich přírodní rozmanitost (biodiverzitu).

Konference se stala dalším z pravidelných setkání Evropské platformy pro stra-

tegií výzkumu biodiverzity (EPBRS), jejímž členem je i Botanický ústav AV ČR. Uskutečnila se také s podporou evropského projektu BioStrat, stejně jako předcházející pravidelné konference ke klíčovým tématům výzkumu biodiverzity. Účastníkem tohoto projektu je i Botanický ústav AV ČR. Konferenci zahajoval místopředseda Akademie věd ČR Vladimír Mareček společně s ministrem životního prostředí Ladislavem Mikem.

Platforma EPBRS, která vznikla v roce 1999, poskytuje doporučení evropským a národním institucím o prioritách a strategii výzkumu biodiverzity. Tato doporučení vždy vycházejí z odborné diskuse na konferencích, které se konají dvakrát ročně v zemích, jež v té době předsedají EU. Každá konference nabízí dialog mezi vědci z oblasti přírodních a společenských věd a politiky států, které jsou součástí evropského rámcového programu. Cílem

je vytvořit kontakty mezi vědci a politiky ze 32 států a zvýšit tak efektivnost a dopad evropského výzkumu biodiverzity.

Další informace o platformě EPBRS a konferenci lze nalézt na www.epbrs.org

*Jarmila Krebsová,
tiskové oddělení MŽP,
redakčně upraveno*

MEZINÁRODNÍ DEN PRO BIOLOGICKOU ROZMANITOST

Konference Evropské platformy pro výzkum biodiverzity v Průhoncích připomněla i Mezinárodní den pro biologickou rozmanitost – 22. května. Od roku 2002 věnuje OSN den s tímto datem informování veřejnosti o potřebě chránit biologickou diverzitu (rozmanitost). Hlavní téma se každoročně mění: v loňském roce to byl vztah mezi biodiverzitou a zemědělstvím, pro letošek jde o invazní nepůvodní druhy, tzv. biologické invaze.

Tento termín zahrnuje člověkem způsobené šíření nepůvodních druhů rostlin, živočichů a mikroorganismů a všechny aspekty s tím související. Masivní nárůst mezinárodního obchodu, transportu zboží, turistiky a celková globalizace s sebou přinesly také zvýšené množství nově zavlekaných nepůvodních organismů a s tím spojenou homogenizaci světové biodiverzity, negativní vlivy na místně původní druhy, na oblasti, jako je zemědělství, lesnictví, turistika a zdraví lidí.

Výše socio-ekonomických nákladů spojených s invazními druhy se odhaduje zhruba na 5 % světového HDP, a to mimo škody na biodiverzitě, které jsou nevyčísitelné. Mezi významné středoevropské invazní druhy rostlin se značným negativním dopadem na biodiverzitu a hospodářství patří například bolševník velkolepý s rozsáhlými plochami nejen v západních Čechách, invazní křídlatky s porosty podél řek, kde narušují břehy, borovice vejmutovka v pískovcových skalních městech

(zejména v oblasti Českosaského Švýcarska). Z živočichů jde například o nepůvodního norka amerického, mývala a psíka mývalovitého, s výrazným negativním vlivem na ekosystémy i rybářství a myslivost, nepůvodní druhy raků přenášející tzv. račí mor (smrtelný pro naše původní druhy) nebo asijské zástupce, jako je drobná rybka střevlička východní či nedávno zavlečené slunéčko z rodu *Harmonia*.

Protože invazní druhy mají široké spektrum dopadů jak na přírodu, tak i na socioekonomické oblasti lidských činností (přenašeči chorob, alergenů atd.), jsou biologické invaze centrem zájmu a na snížení jejich dopadu jsou vynakládány značné prostředky a úsilí. Vzhledem k tomu, že se invaze týkají různých zájmových skupin, je nutné zajistit dostatečnou koordinaci možných řešení v sektorech životního prostředí, zemědělství, dopravy, obchodu i zdravotnictví, a to jak na úrovni států, tak i celé Evropské unie. Podpora vytvoření jednotného přístupu k této problematice je nyní aktuální i na evropské úrovni a je jedním z témat, kterému je v rámci českého předsednictví věnována značná pozornost. Nejlevnější invazí je invaze, která vůbec neproběhne, a není tedy nutné vynakládat prostředky na její kontrolu. Proto je důležitá prevence a podpora obecného povědomí o negativních vlivech invazních druhů a apel na odpovědné chování ve vztahu k nepůvodním druhům.

Experti o zvládání povodňových rizik

Evropští experti na povodňovou ochranu diskutovali o prvních krocích členských států EU při zavádění nové evropské směrnice 2007/60/ES o vyhodnocování a zvládání povodňových rizik.

Odborníci pracovní skupiny „Povodně“ se sešli na tematickém workshopu v Brně 25. – 26. května 2009. Zabývali se zejména předběžným vyhodnocením povodňového rizika a navazujícím mapováním a tvorbou plánů pro zvládnutí povodňových rizik v oblastech s významným povodňovým rizikem. Delegáti diskutovali

též o tom, jak využít zkušenosti a poznatky z průběhu historických povodní, o stanovení povodňového rizika pro všechny typy povodní, kterými jsou členské státy postižovány, o způsobech informování veřejnosti, poskytování informací v rámci EU, propojení s existujícím plánováním v oblasti vod a územím plánováním i s ohledem na vývoj klimatu v Evropě.

Pracovní skupina „Povodně“ vznikla před dvěma lety v rámci Společné implementační strategie vodní politiky k podpoře zavádění již zmíněné směrnice 2007/60/ES a schází se dvakrát ročně. K hlubší výměně zkušeností se zaváděním této směrnice pak slouží tematické workshopy.

„První workshop k povodňové směrnici proběhl v září 2008 v irském Dublinu,

druhý uspořádalo české předsednictví právě v Brně, kde současně probíhal Mezinárodní vodohospodářský a ekologický veletrh WATENVI, největší vodařská akce v České republice," upřesnila Veronika Jáglová, ředitelka odboru ochrany vod ministerstva životního prostředí. Součástí veletrhu WATENVI byla i tradiční venkovní expozice praktických ukázek protipovodňových opatření a také mezinárodní konference s názvem

„Principy ochrany před povodněmi ve světě“ s řadou zahraničních přednášejících.

*Jarmila Krebsová,
tiskové oddělení MŽP, redakčně upraveno*

◀ Ředitelka odboru ochrany vod MŽP Veronika Jáglová (zcela vlevo) a první náměstek ministra životního prostředí Jan Dusík (druhý zleva) sledují prezentaci protipovodňové ochrany na veletrhu WATENVI.

Evropská ministerstva životního prostředí a financí **společně o změnách klimatu**

Zástupci ministerstev životního prostředí a ministerstev financí členských států Evropské unie spolu s představiteli Evropské komise projednávali finanční aspekty budoucích mezinárodních opatření v oblasti klimatu. Sešli se v Praze 22. května na svém již druhém neformálním zasedání, které navázalo na první úspěšné jednání konané letos v únoru.

V rámci mítinku, který za české předsednictví vedl první náměstek ministra životního prostředí Jan Dusík a zástupce ministerstva financí ve Výboru pro hospodářskou politiku Jiří Palán, se představitelé ministerstev životního prostředí a financí zaměřili na body, které jarní Evropská rada označila za prioritní v oblasti financování změny klimatu. Tehdy se Evropská rada zabývala rozsahem předpokládaných finančních potřeb pro boj s klimatickými změnami, způsobem jejich získávání, správou a efektivním přerozdělením ve prospěch rozvojových zemí.

Účelem setkání bylo také sladit názory a dosáhnout jednotné evropské pozice pro další vyjednání o nové globální klimatické dohodě, která by měla být uzavřena na prosincové konferenci UNFCCC v Kodani. Zároveň byl navržen plán spolupráce během nadcházejícího švédského předsednictví.

Závěry setkání představovaly i podklady pro jednání Rady EU pro životní prostředí 25. června v Bruselu, Rady ministrů pro ekonomické a finanční záležitosti (tzv. Rada ECOFIN) 9. června v Lucemburku a také pro červnovou Evropskou radu. „Měli jsme možnost podruhé se setkat

se svými evropskými kolegy z ministerstev financí a ministerstev životního prostředí a zkoordinovat své postoje před červnovou Evropskou radou, která by měla potvrdit připravenost Evropské unie být globálním lídrem pro uzavření Kodaňské dohody,” řekl Jan Dusík, první náměstek ministra životního prostředí ČR.

Evropská unie se už zavázala k redukci emisí skleníkových plynů o 20 % do roku 2020 oproti 1990 (podmíněně o 30 % v případě podobných závazků významných světových emitentů). Bez zapojení globálních hráčů, jako např. USA, Číny, Ruska a Indie, bude pro Unii dosažení

ambiciózních cílů velmi složité. České předsednictví vede aktivní diplomatickou politiku, která má tyto ekonomiky přesvědčit, aby přistoupily k nové klimatické dohodě, která má být vyjednána v prosinci v Kodani. „Aby tato dohoda fungovala, je nutné zavést funkční finanční mechanismy, prostřednictvím kterých by rozvinuté země pomohly rozvojovým zemím zmírnit předpokládané dopady klimatických změn,” řekl Jiří Palán, zástupce Ministerstva financí ČR ve Výboru pro hospodářskou politiku.

*Jarmila Krebsová,
tiskové oddělení MŽP, redakčně upraveno*

V Makedonii o veřejné správě životního prostředí

V národním parku Mavrovo v bývalé jugoslávské republice Makedonie se pod záštitou českého předsednictví v Radě EU sešla mezinárodní konference Partnerství a dialog – podmínky ke kvalitnímu výkonu veřejné správy při implementaci enviromentálního acquis (právních předpisů Evropské unie).

Konferenci pořádalo Ministerstvo životního prostředí a územního plánování Bývalé jugoslávské republiky Makedonie ve dnech 27. – 29. května. Delegaci českého předsednictví vedl první náměstek ministra životního prostředí Jan Dusík, který řekl: „Země západního Balkánu udělaly v posledních letech velký pokrok také v oblasti životního prostředí. České předsednictví podporuje jejich snahu o začlenění do Evropské unie.“

Regionální spolupráce je důležitou součástí procesu integrace kandidátských a potenciálních kandidátských zemí pro vstup do Evropské unie. Cílem konference bylo prohloubení stávající regionální spolupráce v otázkách životního prostředí a výměna zkušeností státních institucí, neziskového a obchodního sektoru v oblasti implementace evropského enviromentálního acquis v Evropské unii a v regionu západního Balkánu.

Na konferenci byli pozváni ministři životního prostředí kandidátských a potenciálních

kandidátských zemí (Albánie, Bosna a Hercegovina, Chorvatsko, Černá Hora, Bývalá jugoslávská republika Makedonie, Srbsko a Turecko) a sousedních členských států EU (Řecko, Bulharsko, Rumunsko, Maďarsko, Slovinsko, Slovensko, Česká republika, Itálie), Švédsko jako nadcházející předsednická země a zástupci Evropské komise.

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP,
redakčně upraveno*

Spoluprací proti rozšiřování pouští

O další spolupráci v postupu proti rozšiřování pouští jednal s výkonným tajemníkem Úmluvy OSN o boji proti desertifikaci (UNCCD) Lucem Gnacadjou 27. května v Praze ministr životního prostředí Ladislav Miko.

Luc Gnacadja se účastnil pražské konference o přírodních a přírodních blízkých oblastech a také neformálního zasedání Pracovní skupiny Rady EU pro mezinárodní otázky životního prostředí – desertifikace, věnovaného výměně názorů států EU a sekretariátu UNCCD na přípravu zářijové 9. konference smluvních stran UNCCD.

Ladislav Miko potvrdil zájem ČR na efektivním fungování Úmluvy a na tom, že je třeba boj proti rozšiřování pouští a degradaci půd zohlednit také v závěrečné etapě vyjednávání nové dohody o ochraně klimatu po roce 2012 (úloha ekosystémů, půdy, přístup k finančním prostředkům na adaptace, propojení národních a regionálních akčních plánů boje proti desertifikaci, na ochranu biologické rozmanitosti a na ochranu před změnou klimatu).

Česká republika aktivně podporuje úspěšné dotažení vnitřní reformy UNCCD: reorganizace sekretariátu, snaha o zefektivnění činnosti podpůrných

orgánů – Výboru pro hodnocení plnění Úmluvy a Výboru pro vědu a technologie a také fungování Globálního mechanismu (finanční mechanismus na mobilizaci prostředků pro rozvojové státy), která pomůže plnění Desetiletého strategického plánu na léta 2008 – 2018, přijatého v září 2007.

Ministr Miko přislíbil aktivní účast České republiky na přípravě a průběhu 9. konference smluvních stran UNCCD, která se koná v druhé polovině září v argentinském Buenos Aires. ČR zohledňuje cíle Úmluvy nejen v domácích podmínkách, ale i při své zahraniční rozvojové spolupráci, především s africkými a asijskými zeměmi.

UNCCD patří společně s Rámcovou úmluvou OSN o změně klimatu (UNFCCC) a Úmluvou o biologické rozmanitosti (CBD) k nejdůležitějším globálním environmentálním smlouvám a pokrývá především problematiku boje se suchem, rozšiřováním pouští, ochrany půdy a boje proti její degradaci, soustřeďuje se na

ochranu ekosystémů. ČR patří tradičně mezi opory UNCCD ve střední a východní Evropě a získala za dobu svého devítiletého působení v Úmluvě vedoucí úlohu v regionu.

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP,
redakčně upraveno*

Foto Jan Symon

Největší ekonomiky světa o změně klimatu

Ministr životního prostředí a předseda Rady EU pro životní prostředí Ladislav Miko zastupoval Evropskou unii na jednání největších ekonomik světa o změně klimatu.

Ladislav Miko se zúčastnil druhého přípravného jednání Fóra největších světových ekonomik o klimatických změnách, které proběhlo 25. – 26. května ve Francii. Hlavním tématem jednání byla nová klimatická dohoda v Kodani, její financování a šíření relevantních technologií.

Šlo o druhé ze tří přípravných jednání Fóra (Major Economies Forum, MEF) před jeho červencovým zasedáním na úrovni hlav států v Itálii. Cílem těchto setkání je pokročit v jednáních vedoucích k úspěšnému uzavření nové klimatické dohody v prosinci v Kodani. MEF, původně založené jako MEM (Major Economies Meeting) bývalým americkým prezidentem Georgem W. Bushem bylo obnoveno a obměněno novou americkou administrativou.

Představitelé 17 největších světových ekonomik, které vypouštějí téměř 80 %

všech světových emisí skleníkových plynů, diskutovali v Paříži o řešení klimatických změn, šíření mitigačních a adaptačních technologií a financování ochrany klimatu. „Aby nová klimatická dohoda, která má být přijata v prosinci 2009 v Kodani, mohla fungovat, musí k ní přistoupit všichni významní producenti skleníkových plynů. Největší ekonomiky světa by si měly stanovit ambiciózní, dosažitelné a věrohodné emisní závazky,“ řekl Ladislav Miko, ministr životního prostředí České republiky a předseda Rady EU pro životní prostředí.

Pro fungování nové klimatické dohody je nutné také zavést transparentní finanční mechanismy, jejichž prostřednictvím by rozvinuté země pomohly rozvojem zemím při řešení dopadů klimatických změn. Právě možné finanční mechanismy, které by mohly pomoci rozvoji

vým zemím při snižování emisí a zejména přispět k adaptaci na nepříznivé vlivy klimatických změn (jako je sucho, zvyšující se hladiny moří apod.) byly důležitým bodem jednání největších ekonomik světa v Paříži. Finance by měly pocházet z různých zdrojů, veřejných i soukromých, domácích i mezinárodních, včetně zisků z obchodování s emisními povolenkami. Základem financování klimatických změn by mělo být využití stávajících finančních mechanismů.

„České předsednictví oceňuje vstřícný postoj Obamovy administrativy zapojit se aktivně do jednání o nové klimatické dohodě a řešit klimatickou krizi,“ řekl na závěr jednání Ladislav Miko.

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP,
redakčně upraveno*

Vodní ředitelé v Brně

Vodní ředitelé zemí Evropské unie a dalších nečlenských států Evropy jednali v Brně. Hlavním tématem byla diskuse o dalším mandátu Společné implementační strategie vodní politiky pro období 2010 – 2012 o budoucí strategii vodní politiky.

Pojem „vodní ředitel“ je u nás často mylně interpretován a je chápán jako osoba zodpovědná za „vodovody a kanalizace“. V kontextu EU se však jedná o termín mnohem obsáhlejší. Vodní ředitelé stojí na vrcholu pyramidy zvané Společná implementační strategie, jejíž základnu tvoří Rámcová směrnice o vodách vydaná před devíti lety a množství doplňujících tzv. dceřiných směrnic. Neformální setkání evropských vodních ředitelů se uskutečnilo 28. – 29. května 2009.

Rok 2009 je z hlediska vodní politiky velmi významný. Do konce tohoto roku musí všechny státy EU poprvé zveřejnit tzv. „plány povodí“. Jedná se o strategické a hodnotící dokumenty, které reflektují současný stav vod a navrhuji jednotlivá opatření pro jejich zlepšení.

Rokem 2009 končí spolu s první etapou Rámcové směrnice také funkční období

zmíněné pyramidy. V průběhu tohoto roku tak soustavně probíhají práce na vytvoření mandátu pro další období 2010 – 2012. V Brně proto byl nejžhavějším tématem návrh mandátu. Také struktura jednání byla odlišná od jednání předchozích. Vodní ředitelé byli na tematickou diskusi rozděleni do menších skupin podle několika kritérií (geografická poloha, rok přistoupení, velikost státu apod.). Tento systém umožňuje dané téma prodiskutovat v menším kruhu účastníků hájících různé zájmy jednotlivých států EU.

Voda je vzácným přírodním zdrojem nezbytným pro život na Zemi. Jako takový je potřeba jej chránit, a to nejen individuálně v jednotlivých státech, ale i komplexně. Proto je jednou z priorit EU integrované vodní hospodářství. Je nutné zapojit do debaty i ostatní sektory, např. zemědělství, průmysl či energetiku. Tato tři témata byla během setkání diskutována a výstu-

py budou zohledněny ve finálním návrhu mandátu pro roky 2010 – 2012. Tento mandát bude následně odsouhlasen na dalším setkání vodních ředitelů během švédského předsednictví.

„Neformální setkání vodních ředitelů se konají pravidelně dvakrát ročně, a to vždy v aktuálně předsedajícím členském státu,“ upřesnila Veronika Jáglová, ředitelka odboru ochrany vod MŽP, která setkání předsedala. Česká republika vybrala jako místo konání město Brno z důvodu propojení se současně probíhajícími ekologickými veletrhy Watenvi, které jsou největší vodařskou akcí v Česku. Součástí programu setkání vodních ředitelů byla také praktická ukázka povodňové ochrany na veletrhu.

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP,
redakčně upraveno*

Připravuje se **návrh** kodaňské dohody **o ochraně** klimatu

V Bonnu se od 1. června po dva týdny na úrovni OSN připravovala nová globální dohoda o ochraně klimatu tak, aby mohla být v prosinci přijata na klimatickém summitu v Kodani.

Česká republika na konferenci, které se zúčastnilo několik tisíc zástupců vlád i neziskového sektoru koordinovala členské státy EU a vystupovala při vyjednávání jejím jménem. Delegaci českého předsednictví EU vedl ředitel odboru změny klimatu MŽP Pavel Zámyslický.

Klíčem k nové klimatické dohodě jsou především jasné závazky rozvinutých zemí snížit do roku 2020 emise skleníkových plynů o 25 až 40 % oproti roku 1990. „Rozvojové země by měly také přispět, a to významným odklonem (15 až 30 %) od stávajícího strmého nárůstu produkce těchto plynů a připravit své politiky

a strategie nízkouhlíkového rozvoje,“ řekl Pavel Zámyslický. Významnou součástí má být rovněž dohoda o financování těchto opatření (odhady hovoří o řádu desítek miliard dolarů ročně) – zejména transferu nízkouhlíkových technologií a nákladů na adaptaci na negativní dopady změny klimatu.

Delegáti se zabývali také budoucí rolí emisního obchodování a změnami ve flexibilních mechanismech Kjótského protokolu, a případným zapojením geologického ukládání uhlíku (CCS) do tohoto mechanismu. Významnou roli má i otázka emisních redukcí z odlesňování a degradace lesa v rozvojových zemích – tento

specifický zdroj se podílí na celosvětových antropogenních emisích 20 %.

Na pořadu byla také řada bilaterálních jednání s nejvýznamnějšími světovými ekonomikami (USA, Čína, Rusko, Brazílie, atd.).

První konkrétní návrhy textů, které připravili předsedající jednotlivých pracovních skupin a nad nimiž se v Bonnu diskutovalo, mají již sloužit jako základ budoucí Kodaňské dohody.

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP,
redakčně upraveno*

Valná hromada evropských inspektorů životního prostředí

Na Valném shromáždění se v Praze sešli členové sítě pro implementaci a prosazování práva životního prostředí IMPEL. Síť IMPEL sdružuje především inspekční orgány v oblasti životního prostředí a je významná především pro vzájemnou výměnu informací a zkušeností, což je klíčové pro efektivní vymáhání zákonů na ochranu životního prostředí a přírody.

Valné shromáždění sítě IMPEL uspořádalo Ministerstvo životního prostředí a Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP) v rámci českého předsednictví EU 3. – 5. června 2009. Valné shromáždění zahájil ministr životního prostředí Ladislav Miko a Eva Tylová, ředitelka ČIŽP. „IMPEL hraje důležitou roli při posilování ochrany životního prostředí a pomáhá zajistit, aby legislativa v Evropské unii byla lépe vymahatelná,“ řekl Ladislav Miko, ministr životního prostředí.

Valné shromáždění se mimo jiné zabývalo závěrečnou zprávou z projektu Rezo-luce o řešení konfliktů v životním prostředí prostřednictvím dialogu, který má přispět ke zlepšení komunikace mezi veřejností a úřady, které povolují a kontrolují činnost průmyslových zařízení z hlediska uplatňo-

vání práva životního prostředí. Dále byla představena zpráva z projektu, který se zabýval přeshraniční přepravou elektrood-

Foto Jan Symon

▲ Ředitelka České inspekce životního prostředí Eva Tylová na tiskové konferenci před zahájením Valného shromáždění IMPELU

padu. Cílem projektu bylo zjistit slabé články řetězce sběru elektroodpadů v Evropě, kde dochází k jeho únikům a prodejům do rozvojových zemí, vytipovat možné strategie pro předcházení a zamezení této činnosti a ověřit nástroje, které mohou využívat kontrolní orgány. Delegáti se rovněž věnovali nové komunikační strategii, která zajistí větší zviditelnění sítě IMPEL v Evropě a v jejímž rámci budou zřízeny nové webové stránky v angličtině.

„Je potřeba více rozšiřovat informace o konkrétních výsledcích projektů IMPELU a podporovat zpětnou vazbu a vzájemné informování mezi evropskými institucemi a členskými státy IMPELU,“ řekla Eva Tylová, ředitelka ČIŽP. Cílovými skupinami pro výměnu informací mají být především organizace životního prostředí v členských

státech IMPELu, Evropský parlament, Evropská komise a Rada EU a také organizace zabývající se životním prostředím, které nejsou součástí sítě IMPEL. „V rámci spolupráce s evropskými institucemi by měly být navázány pravidelné kontakty a organizovány schůzky s Komisí, Výborem pro životní prostředí Evropského parlamentu a předsednictvím Evropské unie,“ dodal Gerald Wolters, předseda Výboru IMPEL.

IMPEL byl založen v roce 1992 jako neformální organizace, ve které si mohou její zástupci vzájemně poskytovat nejrůz-

▲ Předseda Výboru sítě IMPEL Gerald Wolters.

nější informace, diskutovat o problematických otázkách a také nabízet praktické rady. Tímto způsobem se její členové dozvědí o metodách nejlepší praxe pro inspekce, monitorování a prosazování práva v Evropské unii. Členy IMPELu jsou zástupci agentur a inspektorátů životního prostředí všech států EU, Norska a kandidátských zemí. V roce 2008 se stal IMPEL mezinárodním neziskovým sdružením.

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP,
redakčně upraveno*

Ochrana biodiverzity po roce 2010

Ředitelé centrálních institucí pro ochranu přírody se sešli 8. – 10. června v Praze pod hlavičkou českého předsednictví v Radě EU. Tradičně se takto scházejí v rámci každého předsednictví.

Na jednání mají ředitelé odborů ochrany přírody ministerstev životního prostředí zemí EU a národních agentur ochrany přírody možnost diskutovat o zásadních otázkách souvisejících s naplňováním směrnice o ptácích a směrnice o stanovištích, dvou klíčových evropských předpisů v oblasti ochrany přírody. Jednání se účastnili zástupci 25 členských států EU, Norska a kandidátských zemí Chorvatska a Turecka. Pozvání na jednání přijali také představitelé významných mezinárodních vládních i nevládních organizací a sdružení, například Evropské agentury pro životní prostředí (EEA), Světového svazu ochrany přírody (IUCN), WWF, Birdlife

International, ale také zástupci celoevropských sdružení vlastníků půdy (ELO) nebo mysliveckých organizací (FACE).

Jednání bylo zaměřeno na praktické naplňování obou směrnic. Ředitelé hovořili především o dvou základních otázkách: posuzování projektů, u nichž nelze vyloučit významný vliv na lokality soustavy Natura 2000 (tzv. naturové hodnocení) jako základní požadavek směrnice o stanovištích, a o současném stavu zajišťování monitoringu a vyhodnocování dat pro podávání hodnotících zpráv Evropské komisi o stavu evropské přírody.

U posuzování projektů, u kterých nelze vyloučit významný vliv na naturové lokality, se členské státy shodly, že v současné

době chybějí informace o tom, jak tuto povinnost jednotlivé členské státy naplňují a dodržují. Z diskuse vyplynula nutnost pravidelné a dostatečné výměny informací mezi členskými státy (především sousedícími), koordinovaná a metodicky vedená Evropskou komisí. ČR na příkladu autorizovaných osob podle zákona o ochraně přírody a krajiny dokladovala, jak se tyto požadavky naplňují v ČR; její přístup považuje řada dalších členských států za inspirativní.

V druhém bodu členské státy zdůraznily, že klíčovou otázkou je zajištění dostatečného financování sběru a vyhodnocování dat o evropské přírodě na úrovni jednotlivých zemí. Účastníci rovněž diskutovali

▲ Náměstek ministra životního prostředí František Pelc.

▲ Ředitel odboru mezinárodní ochrany biodiverzity MŽP Petr Roth.

Foto Jan Symon

▲ Terénní exkurze do bývalého vojenského prostoru Milovice.

Foto Jitka Kufnerová, AOPK ČR

▲ Ornitologické pozorování v ptačí oblasti Rožďalovické rybníky.

Foto Jan Symon

▲ Ornitologického pozorování se zúčastnil i ministr Ladislav Miko.

o možnosti kofinancování těchto aktivit z evropských fondů. Shodli se zároveň, že je třeba zásadně harmonizovat proces a metodiku tak, aby informace v budoucnu dostatečně objektivně hodnotily stav a vývoj přírody v celé EU. V tomto ohledu Evropská komise vyzdvihla systematický přístup ČR při sběru a vyhodnocování dat, které zajišťuje Agentura ochrany přírody a krajiny ČR ve spolupráci s nevládními organizacemi, například Českou společností ornitologickou. Výstupem z této části jednání byla dohoda, že Česká republika zajistí a vyhodnotí informace o stavu naplňování tohoto úkolu v jednotlivých členských státech jako podklad k další diskusi.

České předsednictví pokračovalo v diskusi, kterou zahájilo na obdobném jednání během francouzského předsednictví, týkající se otázky konektivity – propojenosti jednotlivých přírodních prvků v krajině. Představilo vyhodnocení dotazníků, které rozeslalo členským státům; z nich vyplynulo, že řada států má vytvořený koncept tzv. ekologických sítí pevně zakotvený v zákoně a zároveň jejich realizaci financují. Oproti tomu ve významné části států takový koncept stále chybí. Doporučilo Evropské komisi při dalších úvahách o konceptu tzv. „zelené infrastruktury“ vzít existující nástroje v členských státech jako základ a teprve na jejich základě

navrhovat nástroje a povinnosti nové.

Evropská komise spolu s nadcházejícím švédským předsednictvím otevřela diskusi ke stanovení cílů v oblasti globální ochrany biodiverzity po roce 2010 a ocenila aktivitu českého předsednictví při sestavování závěrů rady pro akční plán EU pro biodiverzitu a pro řešení problematiky invazních druhů, které by měla rada ministrů EU pro životní prostředí schválit na svém jednání 25. června v Lucemburku.

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP,
redakčně upraveno*

MŽP patří mezi nejlépe komunikující úřady

Ministerstvo životního prostředí se umístilo na druhém místě v soutěži Nejlépe komunikující úřad roku.

Soutěž je součástí projektu European Monitor of Government Communication (EMGC), který organizuje společnost Westminster. Na prvním místě se v kategorii ministerstev umístilo Ministerstvo vnitra.

„Ocenění nás velice těší. Dobrá komunikace je nutnost, pokud má být veřejná správa opravdu kvalitní,“ říká ministr životního prostředí Ladislav Miko. „Je samozřejmé, že stále je co zlepšovat. Na vavřínech rozhodně neusínáme,“ dodává ministr.

Projekt EMGC má za sebou již třetí ročník. V soutěži existuje sedm kategorií. Kromě ministerstev se jedná také o ostatní státní instituce, krajské úřady, magistráty, městské části Prahy a Brna a obecní a městské úřady.

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP,
redakčně upraveno*

Novela: snazší vytrídění baterií, méně administrativy s odpady

Poslanecká sněmovna 12. června 2009 ve třetím a závěrečném čtení schválila návrh novely zákona o odpadech, která výrazně rozšiřuje možnosti zákazníků, jak se ekologicky zbavit vysloužilých baterií, zjednodušuje administrativu a upravuje pravidla pro recyklační poplatky za přeregistraci starších automobilů.

Baterie a monočlánky

„Schválená novela zákazníkům zásadně zjednoduší odevzdávání vysloužilých baterií a monočlánků. Baterie by už proto neměly končit na skládkách, ve spalovnách nebo v příkopech, ale na recyklačních linkách,“ řekl ministr životního prostředí Ladislav Miko. Baterie obsahují těžké kovy a další látky, které mohou při korozi kontaminovat půdu a především podzemní vody. Řadu kovů, které se v bateriích a monočláncích nacházejí, lze znovu využít a šetřit tak přírodní zdroje.

Každý poslední prodejce, který má baterie a monočlánky ve své nabídce nebo prodává zboží na baterie, bude muset fungovat zároveň jako místo zpětného odběru. Nově se tak budou moci baterie a monočlánky běžně odevzdávat ve všech

obchodech a službách, které mají v nabídce říjí uvedených na trh, v roce 2007 to bylo 8,7 % a loni 10,7 %. Zákon stanovuje výrobcům povinnost zajistit minimální úroveň zpětného odběru baterií a monočlánků 25 % do 26. září 2012 a 45 % do 26. září 2016.

Jednodušší a levnější administrativy

Novela také zjednodušuje a zlevňuje administrativu nakládání s odpady. „Téměř třicet tisíc podnikatelů, kteří dnes musí papírovat a hlásit produkci odpadů, novela této povinnosti zbavuje. Jde především o drobné podnikatele, kterým tato novela velice pomůže,“ konstatoval ministr Ladislav Miko.

Hlášení o produkci odpadů se bude podávat elektronicky a zvýší se minimální hranice pro povinnost ohlašování o produkci a nakládání s odpady z 50 na 100 kg u nebezpečných odpadů a z 50 na 100 tun u ostatních odpadů.

Tím významně klesne počet povinně hlášených údajů, které předávali především drobní podnikatelé. V konečném výsledku to bude o 40 % ohlašovatelů méně. Přehled o produkci odpadů se ale nezhorší, protože tito drobní podnikatelé celkem nahlašovali údaje o pouhém 1,5 % z celkového množství odpadů (respektive pouze 0,014 % nebezpečných odpadů).

V absolutních číslech to znamená, že v běžných odpadech bude namísto dosavadních 30 500 podnikatelů muset pro-

dukci odpadů nahlašovat pouze 9 900 (počet hlášení klesne z 59 200 na 34 000). V oblasti nebezpečných odpadů klesne počet ohlašovatelů z 29 000 na 24 100 a počet hlášení z 37 500 na 32 600.

Pro podnikatele to bude znamenat také finanční úsporu. Náklady na dosavadní způsob ohlašování dosahovaly ročně více než 411 milionů korun. Novela tyto náklady sníží zhruba na 320 milionů. Pro menší podniky bude velmi důležitá i úspora času, který museli podnikatelé trávit s vyplňováním příslušných formulářů.

Recyklační poplatky za ojeté vozy

Novela také osvobozuje historická vozidla (a vozidla testovaná na historickou původnost podle zákona o provozu na pozemních komunikacích) od povinnosti zaplacení recyklačního poplatku při první registraci vozidla v ČR nebo jeho první přeregistraci po 1. lednu 2009. Od poplatku jsou osvobozeni také dědicové, těžce zdravotně postižení řidiči a také ti, kteří musí vůz přeregistrovat v důsledku zániku společného jmění manželů.

Návrh novely připravilo Ministerstvo životního prostředí a v polovině prosince 2008 jej schválila vláda. Novelu musí ještě projednat Senát a podepsat prezident.

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP,
redakčně upraveno*

prodejních elektro, foto-video, hodin, počítačové a telekomunikační techniky. V ostatních prodejnách v případě, že jejich rozloha je větší než 200 m². Výjimkou jsou jen hotely, restaurace, drogerie a čerpací stanice. Všechna odběrní místa budou muset být viditelně označena a všichni prodejci budou muset zákazníky o nejbližším sběrném místě informovat.

Dnes zajišťuje zpětný odběr použitých baterií a akumulátorů především společnost Ecobat, sdružující 140 dovozců a výrobců pouze na základě dobrovolné dohody uzavřené s MŽP. Úspěšnost sběru je ale zatím velmi nedostatečná. V roce 2006 bylo odevzdáno pouze 6,4 % bate-

Poslanci **pro lepší ochranu české přírody**

Poslanecká sněmovna schválila 17. června návrh novely zákona o ochraně přírody a krajiny.

Poslanci zvedli ruku pro účinnější ochranu stromořadí před masovým kácením, pro efektivnější ochranu přírody a pro zrušení nesmyslné praxe udělování výjimek ze zákona vládou. Občané tak budou mít rozhodování blíže. Je to velký úspěch," přivítal rozhodnutí Sněmovny ministr životního prostředí Ladislav Miko. „Považuji za velmi cenné, že zákon získal podporu napříč celou Sněmovnou, což ukazuje, že ochrana přírody je cennou hodnotou pro poslance bez ohledu na politickou příslušnost," dodal ministr.

Zatímco podle dosavadního znění zákona stačilo ke kácení stromořadí u silnic a železnic pouze oznámení správce komu-

Ale je jsou v krajině významné nejenom jako estetický prvek, ale i jako životní prostor mnoha druhů živočichů. Stromořadí také velmi účinně brání větrné erozi, pomáhají udržovat stabilnější hydrologický režim v krajině a tím přispívají ke zvládnutí přívalových dešťů. Působí i jako pozitivní prvek bezpečnosti silničního provozu, protože chrání motoristy i cyklisty před nárazy větru. V blízkosti obcí působí také jako přirozená protihluková ochrana.

Nově tedy budou rozhodovat o tom, zda bude kácení v konkrétních případech povoleno, ve většině případů obecní a městské úřady vždy po dohodě s příslušným silničním nebo železničním úřadem. Pokud k dohodě nedojde, bude rozhodovat nejbližší nadřízený orgán (tedy zpravidla krajský úřad). Povolovací řízení je druhem správního řízení a počítá tedy s účastí veřejnosti a také dává obcím právo požadovat náhradní výsadbu.

Novela znamená také významné zjednodušení administrativy a přiblížení rozhodování více k občanům. Mění kompetence jednotlivých orgánů ochrany přírody tak, aby se zjednodušily a pokud možno také koncentrovaly v daném území u jednoho orgánu. Výhodou bude nejen snadnější dostupnost pro veřejnost, ale také možnost spojení řízení a tedy úspora nákladů pro veřejné rozpočty i občany. V návrhu novely se jednotlivé kompetence orgánů ochrany přírody podrobně vymezují, pro občany tak bude orientace v nich jednodušší. Například na území chráněné krajinné oblasti (CHKO) bude jediným orgánem ochrany přírody správa dané CHKO.

Novela také ruší současnou nesmyslnou praxi, kdy o výjimkách ze zákona o ochraně přírody a krajiny musí rozhodovat vláda. Napříště bude o výjimkách ze zákazů v chráněných krajinných oblastech, národních přírodních rezervacích a národních přírodních památkách rozhodovat Agentura ochrany přírody a krajiny (AOPK). Na území národních parků bude výjimky ze zákona udělovat správa národního parku. V přírodních rezervacích a v přírodních památkách bude výjimky povolovat krajský úřad. Ve všech případech půjde o standardní režim správního řízení, kde je možné uplatňovat

námítky, existuje možnost odvolání a je zajištěno právo účasti veřejnosti. Kromě toho se tak rozhodování dostává blíže k žadatelům o výjimky.

Novela také řeší problém nedostatečného převedení evropských směrnic o ochraně volně žijících ptáků a o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin do české legislativy. Evropská komise totiž kvůli tomu již proti České republice zahájila řízení, které by mohlo skončit až u Evropského soudního dvora. Novela proto nově upravuje postup při hodnocení lesních hospodářských plánů (LHP) a lesních hospodářských osnov (LHO) pro evropsky významné lokality a ptačí oblasti. Podle dosavadního znění zákona jsou tyto dokumenty vyloučeny z hodnocení vlivů na lokality soustavy Natura 2000, což je v rozporu s evropským právem. Novela dále zajišťuje, aby v souladu s evropskými směrnici byla vždy hledána alternativní řešení investičních záměrů bez negativního vlivu na „naturová“ území. Upravuje také důvody pro udělení výjimek z ochrany zvláště chráněných druhů tak, aby byly v souladu s evropskou legislativou.

Novela nyní míří do Senátu a poté k podpisu prezidentu republiky.

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP,
redakčně upraveno*

nikace, schválená novela požaduje povolovací řízení. „Ke zpřísnění jsme sáhli poté, co na jaře 2006 došlo k doslova masovému kácení alejí. Potřebnost změny potvrdily i další roky, kdy se situace pokaždé opakovala. Dvakrát vyzvali ministři životního prostředí a dopravy společně k zastavení takové devastace krajiny, ovšem systémové a definitivní řešení znamená až tento přijatý zákon," řekl Ladislav Miko.

Zákon pomůže chovatelům i ohroženým druhům

Poslanecká sněmovna schválila novelu zákona o obchodování s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. Novela reaguje na aktuální změny legislativy EU a požadavky mezinárodní úmluvy CITES v regulaci obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin.

Jsem velmi rád, že se novelu tohoto zákona podařilo dovést až k úspěšnému schválení. Zbavuje totiž zbytečné administrativy a byrokracie poctivé a řádné chovatele a pěstitele, kteří mají v České republice velice dobrou tradici a uznávané výsledky. Přitom umožní naopak přísnější ochranu těch nejohroženějších druhů živočichů,“ komentoval hlasování poslanců, které proběhlo 17. června, ministr životního prostředí Ladislav Miko.

Novela zpřísňuje kontrolu obchodu s kaviárem jeseterovitých ryb, které jsou celosvětově kriticky ohrožené. Zpracovatelé a balírní kaviáru budou muset mít licenci od Ministerstva životního prostředí a kaviár bude označen způsobem, který znesnadní prodej kaviáru nelegálního.

Naopak významným ulehčením pro obchodníky, chovatele a pěstitele je zave-

dení dokladů, které budou platit vícenásobně až tři roky (potvrzení o putovní výstavě, potvrzení o souboru vzorků nebo potvrzení o osobním vlastnictví). Doposud totiž bylo pro každý vývoz nebo dovoz nutné samostatné jednorázové povolení.

Další zjednodušení administrativní zátěže pro obchodníky a chovatele představují nové výjimky pro obchod s biologickými vzorky nebo možnost vydávat držitelům jednoho dovozního povolení pro více exemplářů odpovídající počet potvrzených kopií, takže je možné s exempláři po dovozu nakládat odděleně, bez problémů s dokazováním legálního původu.

Zjednodušuje se také povinná registrace exemplářů s tím, že u několika druhů nově povinná nebude, a zpřesňují se kritéria, jak prokazovat legální původ chráněných živočichů a rostlin a jak živočichy značit a identifikovat.

V souladu s příslušnou evropskou směrnicí a veterinárními předpisy přijatý zákon také zpřísňuje podmínky vydávání dokladů pro obchod s primáty, který je možné realizovat jen mezi určenými zařízeními (například zoo).

Novela zahrnuje také komplexní úpravu pokut za nelegální obchod s chráněnými živočichy a rostlinami. Porušování předpisů o obchodování s ohroženými druhy bude přísně pokutováno za jasně stanovených pravidel.

V neposlední řadě zákon omezuje obchod s výrobky z tuleňů ve shodě s nedávno schváleným celoevropským zákazem, který se podařilo vyjednat českému předsednictví.

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP,
redakčně upraveno*

Češi považují ekologické problémy za závažné

Obyvatelé České republiky vesměs považují globální ekologické problémy za závažné. Mezi nejzávažnější pak řadí hromadění odpadů, znečištění a nedostatek pitné vody a také mizení pralesů a úbytek živočišných a rostlinných druhů. Vyplývá to z výsledků průzkumu, který 19. června 2009 zveřejnila společnost CVVM.

Výsledky průzkumu především ukazují, že nám světové problémy životního prostředí nejsou lhostejné. Vždyť úbytek živočišných a rostlinných druhů označilo za velmi či dosti závažný problém 83 % lidí, hromadění odpadů dokonce téměř všichni,“ komentoval výsledky šetření ministr životního prostředí Ladislav Miko.

Jako nejzávažnější světový ekologický problém je u nás vnímáno hromadění odpadů. Velmi nebo dosti závažným problémem je pro 95 % dotázaných, stejně jako znečištění vod. Devět z deseti Čechů si uvědomuje rizika hrozícího nedostatku

pitné vody ve světě. Plným 89 % lidí vadí mizení deštných pralesů, 85 % dotázaných pak kritizuje vyčerpávání přírodních zdrojů.

Úbytek rostlinných a živočišných druhů považují za závažné 83 % dotázaných, 80 % lidí vadí znečišťování půd a 76 % občanů se obává klimatických změn.

Výzkumu, který probíhal v týdnu od 4. do 11. května 2009, se zúčastnil reprezentativní vzorek 1038 respondentů.

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP,
redakčně upraveno*

Operační program Životní prostředí pomáhá překonat krizi

Operační program Životní prostředí, který v letech 2007 – 2013 nabízí přes 5 miliard eur z Fondu soudržnosti, z Evropského fondu pro regionální rozvoj a z národních zdrojů, má již konkrétní výsledky

Od vyhlášení programu do konce března 2009 bylo schváleno k realizaci celkem 2 351 projektů, celková výše podpory činí 37,47 miliardy korun. Cílem operačního programu je ochrana a zlepšování kvality životního prostředí jako základního principu trvale udržitelného rozvoje. Operační program Životní prostředí připravil Státní fond životního prostředí ČR a Ministerstvo životního prostředí ve spolupráci s Evropskou komisí.

„Největší objem prostředků putuje do 253 projektů na zlepšení vodohospodářské infrastruktury, tzn. do výstavby a rekonstrukce čistíren a kanalizací. Celková výše dotace 21 miliard korun je jasným

dokladem úspěšného čerpání prostředků z OP Životního prostředí,“ uvedl Jan Kříž, ředitel odboru fondů EU Ministerstva životního prostředí.

Přes 5,8 miliardy Kč zaměřilo do oblasti výstavby a rekonstrukce zdrojů tepla a dále do úspor energie v budovách základních škol, mateřských škol a dalších veřejných budovách. Nejvíce projektů – 1 067 – se realizovalo v oblasti zlepšování stavu přírody a krajiny. Nejúspěšnější v čerpání podpory je zatím Středočeský kraj, získal dosud nejvíce prostředků – přes 4,75 miliardy korun. Nejvyšší počet projektů pro zlepšení životního prostředí, financovaných z OPŽP – 309 – je realizováno v kraji Vysočina.

Investice z OPŽP do sofistikovaných technologií zlepšujících životní prostředí pomáhají překonat ekonomickou krizi. „Operační program Životní prostředí se na konci minulého roku podílel na čerpání evropských prostředků zhruba jednou polovinou a dotační intervence v tomto roce mohou dosáhnout cca 30 miliard. Tyto peníze pomohou především stavebnictví a zeleným technologiím,“ říká první náměstek ministra životního prostředí Jan Dusík.

*Petra Roubíčková,
tiskové oddělení MŽP,
redakčně upraveno*

Zelená úsporám je přístupnější

Zelená úsporám

Ministerstvo životního prostředí upřesnilo podmínky pro čerpání dotační podpory z programu Zelená úsporám, zaměřeného na zateplování domácností v České republice, výstavbu pasivních domů a instalaci obnovitelných zdrojů energie pro vytápění.

Hlavní změnou, kterou upřesnění podmínek z 6. června 2009 přináší, je fakt, že jednotlivé dílčí opatření ke snížení spotřeby energie na vytápění bude uznatelné pro příznání dotace, i když bylo provedeno již v minulosti.

Dosud bylo možné žádat na dílčí zateplení podporu, pouze pokud žadatel plánoval provést zároveň tři dílčí opatření, anebo dvě a k tomu vyměnit hlavní zdroj vytápění za obnovitelný. Nyní, nově, jako jedno z těchto dílčích opatření bude uznatelné i to, které bylo provedeno před 1. dubnem 2009. Musí ovšem splňovat

energetické parametry dané programem Zelená úsporám.

Pokud například někdo již před dvěma lety vyměnil okna svého domu, podle původních pravidel pro podporu z programu Zelená úsporám musel zvolit buď variantu komplexního zateplení, nebo hledat tři dílčí kroky (například zateplit obvodové stěny, strop obytné části i její podlahu). Nyní bude výměna oken uznána jako provedené opatření a bude třeba k ní přidat již jen dvě další (anebo kompletně zateplit dům či byt).

„Podmínky programu jsme upřesnili, protože i opatření provedená v minulos-

ti implicitně pomohou k dalšímu snížení skleníkových emisí. Na podporu tak dosáhne o něco více domácností a nijak se tím nesnižuje celkový ekologický efekt Zelené úsporám,“ řekl ředitel odboru udržitelné energetiky a dopravy MŽP Petr Holub. „Naším základním cílem je, aby co nejvíce domů a bytů v České republice prošlo celkovým zateplením. Proto doporučujeme žadatelům, aby zvážili, zda nedosáhnou na vyšší dotaci, která je určena pro komplexní zateplení a byla by pro ně tedy výhodnější,“ uzavřel Petr Holub.

„Považujeme za důležité zdůraznit, že v případě komplexního zateplení (část

programu A.1) se hodnotí pouze celkový výsledek, tedy požadovaná dosažená úspora energie a absolutní potřeba tepla, bez ohledu na to, jaké parametry mají jednotlivá opatření," sdělil ředitel Státního fondu životního prostředí Petr Štěpánek. „Tuto variantu tedy mohou využít všich-

ni ti, kdo v minulosti investovali například do výměny oken, která by nesplnila kritéria kladená na dílčí opatření v části A.2," dodal Petr Štěpánek.

Program Zelená úsporám administruje Státní fond životního prostředí. Žádosti o podporu přijímají všechny jeho krajské

pobočky a připojují se k nim i pobočky bank, které uspěly ve výběrovém řízení. Veškeré informace o programu jsou k dispozici na stránkách www.zelenausporam.cz.

Jakub Kašpar,

tiskový mluvčí MŽP, redakčně upraveno

Do programu **Zelená úsporám** vstupují banky

Největší dotační program v České republice – Zelená úsporám – podstatně navyšuje počet míst, kde bude možno podávat žádosti, protože právo administrovat program získávají i banky, které úspěšně prošly výběrem. Celkem by se do programu mělo zapojit těchto pět bank: Česká spořitelna, Československá obchodní banka, Komerční banka, LBBW Bank CZ a UniCredit Bank Czech Republic.

Počet žádostí se výrazně zvyšuje. Od zapojení bank do programu si slibujeme další výrazný impuls, protože namísto pouhých čtrnácti pracovišť Státního fondu životního prostředí bude pro podání žádostí k dispozici několik set míst – poboček zmíněných bank," řekl ministr životního prostředí Ladislav Miko.

Banky navíc nabídnou úvěrové produkty k financování investic, které jsou podpořeny dotací Zelená úsporám. Podstatným důvodem pro spolupráci s bankami byla také úspora pracovníků, které by jinak Státní fond životního prostředí musel na administraci programu zaměstnat.

„Spolupráce s bankami ušetří státní správě značné personální náklady, protože banky budou v rámci programu Zelená úsporám poskytovat nejen bankovní, ale i související administrativní činnosti při

poskytování dotací z programu," dodal ministr Miko.

Podle Ireny Plockové, která má na starosti program Zelená úsporám, zájem lidí nepolevil. „Od spuštění programu evidujeme 6 561 telefonních a 6 166 e-mailových dotazů. I nyní vyřídíme týden co týden v průměru 880 telefonických dotazů. Na webové stránky programu se přihlásí měsíčně kolem 120 tisíc zájemců o dotaci," uvedla Irena Plocková.

Do programu se postupně zaregistrovalo 2 503 odborných dodavatelů, kteří mohou zájemcům kvalifikovaně instalovat nové topení, solární kolektory či zateplit obydli. Žadatelé si navíc mohou vybírat z 1 329 výrobků a technologií, které jsou schváleny a programem podporovány.

Program Ministerstva životního prostředí Zelená úsporám je zaměřen na podporu

opatření realizovaných v obytných budovách fyzickými osobami a dalšími subjekty vlastnicemi obytné budovy. Podporovaná opatření, která program dotuje, vedou především ke snížení emisí oxidu uhličitého v ČR a také k podpoře rozvoje bydlení, šetrného k životnímu prostředí.

Cílem programu Zelená úsporám je nejen snížení emisí oxidu uhličitého a podpora ekologicky šetrného způsobu bydlení, ale také impuls ekonomice České republiky v době krize. Program Zelená úsporám může pomoci rozhybat stagnující situaci na finančních trzích, přinést českým firmám řadu zakázek a tím udržet či vytvořit nová místa ve stavebnictví i v českém průmyslu.

Jakub Kašpar,

tiskový mluvčí MŽP,

redakčně upraveno

Foto Martin Mašín

▲ Celkem by se do programu Zelená úsporám mělo zapojit těchto pět bank: Česká spořitelna, Československá obchodní banka, Komerční banka, LBBW Bank CZ a UniCredit Bank Czech Republic. Na snímku o nových možnostech programu informují na tiskové konferenci zleva: ředitel odboru udržitelné energetiky a dopravy MŽP Petr Holub a zástupci Bedřich Štögl z ČSOB, Ladislav Dvořák z České spořitelny a Josef Kunčar z Komerční banky. Na druhém snímku: vlevo Jakub Dusílek z UniCredit Bank a vpravo Dana Maršálková z LBBW Bank.

Doc. RNDr. Ladislav Miko, PhD., ministr životního prostředí

Divočina je součástí naší evropské identity

Vystudoval jste biologii na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Co vás přivedlo k oboru?

Už jako malé dítě jsem chodil s dědečkem po slovenských horách, protože on býval správce letního tábora a vždycky mě na prázdniny bral do Roháčů. Byl také sběratel brouků a motýlů a mě to silně oslovilo, takže jsem se už ve svých deseti rozhodl, že budu biolog a celou svoji kariéru jsem budoval tak, že jednou půjdu studovat do Prahy. Bylo to jednoznačné.

Takže odejít ze slovenských hor do Prahy bylo vaše jasné rozhodnutí.

Ano, dokonce rodiče dost silně nesohlasili a musel jsem si to vydupat. Podánilo se...

Chcete ještě vzpomenout na svoje kořeny na Slovensku?

Každému říkám ano, jsem Slovák, ale jsem také Čechoslovák, protože jsem se narodil na Slovensku. Do osmnácti let jsem tam žil, ale maminku mám ze severní Moravy, tatínka z Košic, takže jsem pendloval mezi babičkami sem a tam a znám velmi dobře oba kraje. A nesl jsem velmi těžké rozdělení státu. Rád vzpomínám na Slovensko, protože Košice leží v místě, kde se z hlediska přírody setkávají naprosto úžasné fenomény. Máte tam vedle sebe vysoké hory, jeden z nejkrásnějších krasů v Evropě, sopečné pohoří, nížinu, je tam prostě všecko. To se potom odráží také v pestrosti jak kytek, tak zvířat, takže já jsem žil ve světě, o kterém jsem si myslel, že je normální, a teprve, když jsem se projel trochu po světě, zjistil jsem, jak je ten kraj úžasný a výjimečný. Mám na to ty nejkrásnější vzpomínky.

Jaká pracovní zkušenost pro vás byla nejvýznamnější, než jste začal působit v Bruselu?

To je těžká otázka... Devět roků jsem byl vědec.

Kde?

V Košicích v Ústavu krajinné ekologie. Ta práce mě nesmírně zajímala a bavila. I když jsem potom přešel na dráhu úředníka,

do dnes ve vědě pracuji a publikuji. Dělán ve volných chvílích, po nocích, o prázdninách...

Jaké je vaše konkrétní vědecké zaměření?

Jsem odborník na jednu skupinu půdních roztočů. Habilitace, kterou jsem dokončil v dubnu, se jich právě týká. A myslím, že se mi zatím, díky bohu, daří držet krok s vývojem ve své disciplíně, že mám celkem pozitivní reference od kolegů z celého světa.

Po rozdělení státu jsme se s manželkou dohodli, že nezůstaneme na Slovensku. Plánovali jsme, že dříve nebo později půjdeme do Prahy. Jelikož na Slovensku začal vládnout pan Mečiar a já jsem s tím měl dost zásadní problém, urychlilo to naše rozhodnutí odjet do Prahy. Tady ale nebylo možné sehnat žádné místo ve vědě, takže jsem nastoupil do České inspekce životního prostředí jako inspektor na ochranu přírody. Inspekce ochrany přírody tam byla nově vytvořena a mě to hodně oslovilo, protože

jsem spoluvytvářel obsah té práce – jakoby z nuly, z ničeho. Uvažovali jsme, co budeme dělat, jak to budeme dělat, jaké metody budeme používat. Bylo to velmi inspirativní. Pak jsem strávil dalších téměř devět let na inspekci a to byla druhá velká etapa, která mě hodně ovlivnila. Strašně moc jsem se naučil. Myslím, že se nám podařilo tenkrát dát dohromady úžasný tým. Všichni jsme se velmi dobře znali, myslím, že jsme měli na státní správu až neobvykle dobré vztahy. Ti lidé fantasticky pracovali, byli mnohdy třeba nedocenení, ale měli jsme pocit, že děláme něco užitečného a že to opravdu je vidět.

O inspekci člověk má představu, že jsou to nějakí přísní chlapiči nebo dámy...

Myslím, že ani ne tak přísní jako principiální nebo zásadoví. Někteří jsou prostě takoví ti inspektoři „s policejní čepicí“, někteří jsou ale svým přístupem úplně jiní. V našem případě ti lidé věřili, že když už někde nějaký zákon je, tak proto, aby se dodržoval, a oni mají poslání, aby lidi k jeho dodržování přiměli. Učili jsme se jak si za pochodu. Rigorózní autoritativní přístup „Když to nedodržíš, my ti ukážem“, který přetrvával a stále přetrvává, jsme se snažili posouvat – také jsme říkali, jak by to mělo správně být. Snažili jsme se dávat i jiné signály, někdy pomoci a podobně. Ale pravda je, že ani společnost na to není vždycky připravená. Když inspektor tehdy v devadesátých letech ukázal jakousi dobrou vůli, tak, místo aby byla vnímána pozitivně, zneužilo se to. To vede automaticky k reakci, že inspektor zase musí být přísný. Nicméně pro mě to znamenalo strašně moc, spoustu jsem se toho naučil. Stal jsem se expertem světové skupiny Interpolu pro věci pašování zvířat. Viděl jsem ve světě, jak strašně věci se mohou dít, o kterých lidi neví a nebo které se tady rády zlehčují. A naučil jsem se také, že i ve velmi malém týmu se dá odvést obrovský kus práce. Zmíním se o jedné věci: Když jsme v roce 1993 začínali, byli jsme na světové černé listině jako země s nejhorší pašeráckou reputací z hlediska pašování zvířat...

Foto Jan Symon

▲ Ministr životního prostředí a předseda Rady EU pro životní prostředí Ladislav Miko na konferenci o přírodních a přírodě blízkých oblastech v Evropě, kterou pořádalo české předsednictví EU v květnu 2009 v Praze.

Šlo o dovoz k nám?

My jsme byli hlavně tranzitní zemí. Hodně se dováželo, ale taky se hodně vyváželo, protože tenkrát ještě platila německá marka a byly veliké cenové rozdíly mezi východním a západním světem. Češi to při své šikovnosti velmi rychle pochopili a byli schopni dovážet levně a prodávat draze v Německu nebo v západních zemích, takže jsme byli ve vnímání světové Úmluvy o obchodování s ohroženými druhy opravdu jedna z nejhorších zemí. Ale od momentu, kdy jsme v roce 1996 dokázali prosadit zákon o CITES, v průběhu zhruba tří nebo čtyř let jsme se stali zemí, která byla uváděná jako příklad, jak se k věci má přistoupit. Tím neříkám, že by se už nepašovalo, že by problémy nepřetrvávaly, ale šlo o přístup, jak jim zamezovat. A my jsme skutečně dokázali řadu věcí velmi rychle vyřešit.

Znamenalo to tedy velkou změnu.

Byla to zásadní změna. Ono mnoho porušení zákona vyplývá i z toho, že lidé nejsou informovaní. Že prostě neví. Jedete na dovolenou, přivezete si korál a ani vás nenapadne, že by to mohlo být protizákonné. Takže bylo třeba pracovat s informacemi, lidi poučit. Ale ti skuteční ilegální obchodníci z toho profitovali. Když jsme v roce 2004 vstoupili do Evropské unie, situace se zase změnila z vnějších podmínek. Do té doby jsme měli jasně definované hranice a na vstupech se dalo kontrolovat poměrně jednoduše ve spolupráci s celníky. Dneska hranice neexistují, inspekce musela úplně změnit přístup a stejně jako celníci musí problémy řešit jinak. Musí daleko víc pracovat s informacemi, daleko víc vědět, jak se tyto aktivity vyvíjejí. Samotného by mě samozřejmě zajímalo, jak se to konkrétně provádí.

Potom jste odešel do Bruselu?

Ještě ne, ještě jsem působil více než rok v privátní sféře jako nezávislý konzultant, dělal jsem hodnotitele evropských projektů Phare. Pak jsem nastoupil jako náměstek ministra na Ministerstvu životního prostředí a byl jsem tady přes tři roky. Teprve odsud jsem se přihlásil do konkurzu a stal se pracovníkem Evropské komise.

Byl jste ředitel sekce ochrany přírodních zdrojů v Evropské komisi...

Ano.

Čím jste se tam zabýval především?

Hlavní je ochrana přírody. To znamená s Bruselem spojovaná Natura 2000. Ale ochrana biodiverzity je daleko širší problém, v podstatě věci týkající se přímo ochrany

přírody jednotlivých druhů, stanovišť. Ale měl jsem na starosti také environmentální aspekty zemědělské politiky, to znamená zemědělství, lesnictví, nitrátovou směrnici a pak ekologická rizika, čili pesticidy, biocidy, geneticky modifikované organismy; poměrně široké portfolio.

Existuje v přístupu k této problematice rozdíl mezi Českem a státy na západ od našich hranic?

Dá se říct obecně: co stát, to mírně jiný přístup. Česká republika, pokud jde o ochranu přírody, řadu věcí dělá velmi zajímavě, velmi dobře.

Například?

Například zrovna, jak se připravovala a schvalovala Natura 2000, i když to tady – jako v kterékoli jiné zemi – bylo předmětem velmi tvrdé kritiky. Když se podíváte na výsledek České republiky, máme pokrytou relativně velmi malou část území, a přitom relativně velmi dobře splňuje kritéria. Bylo to tím, že se podařilo dříve, než se napsal jakýkoli návrh, skutečně poctivě zmapovat, co tady máme. Málo zemí přistoupilo ke komplexnímu zmapování svého území předtím, než začaly zpracovávat návrhy do Natury. V řadě zemí se udělal nejlepší odhad na základě dostupných dat, a v některých to dokonce nebylo ani tak. Například v Rumunsku, kdokoli měl pocit, že toto nebo tamto území je dost kvalitní, prostě ho mohl navrhnout. Pak se sice posuzovalo, ale základna byla postavena daleko víc na pocitech nebo stanoviscích některých expertů než na faktickém zmapování. My jsme ho udělali, i když stálo hodně peněz, hodně úsilí a hodně kritiky.

To je vlastně chvála odborníků, ale i politických rozhodnutí.

Cokoli navrhnete, najde svého kritika. Byť to tenkrát bylo kritizováno, myslím si, že to bylo ze strany ministerstva provedeno velmi dobře. Když jsem sem přišel jako náměstek, už to bylo v běhu, ale já jsem se okamžitě přidal, protože jsem měl pocit, že to je správný postup. Při vyjednávání za Českou republiku ve vztahu k Evropské komisi jsme ke každému našemu návrhu měli velmi dobrou argumentaci, což je pozice daleko lepší, než když jste pod tlakem komise a nemáte odpovědi. Takže si myslím, že to bylo prostě správně a dodnes z toho těžíme a budeme těžit i dál. Jsem o tom přesvědčen.

A co vyjednávání na opačnou stranu – s obcemi, nevládními organizacemi, se soukromíky?

Když se zeptáte dneska představitelů těchto partnerů, řeknou vám, že to bylo nedostatečné. Ale myslím si, že vlastně neexistuje situace, kdy by to někdo označil za dostatečné. Realita byla taková, že jsme měli velmi limitovaný čas, ve kterém bylo třeba oslovit tisíce vlastníků a obcí. U nás je 6000 municipalit, máme oblasti, jako třeba v Beskydech, kde je území pokryto pětadvaceti, třiceti tisíci vlastníky, takže reálně s aparátem ministerstva oslovit jednoho každého osobně je prostě nemyslitelné. Byl na to méně než jeden rok od doby, kdy bylo zmapováno a bylo možno říct, co v Naturě přesně chceme, do doby, kdy jsme podklady měli odevzdat. Nicméně kontaktů s partnery bylo v poměru k jiným zemím stejně nebo i více. Takže musím odmítnout, že bychom nekomunikovali, protože to není pravda. Vytvořil jsem tříčlenné týmy, v nichž byl vždycky odborník a zástupce státní správy. Tyto lidi jsme se snažili vyškolit, vybavit je informacemi aby věděli, jak mají jednat. Každý dostal svůj okresek. Informovali jsme jednotlivé obce písemně a pakliže byl zájem, konala se jednotlivá zasedání. Za toho půl až tři čtvrtě roku se uskutečnilo přes 350 jednání, kde se lidé mohli potkat a ptát, a přes šest tisíc kontaktů písemných. Můžeme si říct, že kdyby jich bylo třikrát tolik, bylo by to lepší, ale když si vezmete, že bylo k dispozici sto lidí a půl roku, tak je velmi těžké si představit, že by bylo možné udělat nějak dramaticky více.

Z jakých důvodů jste přijal na půl roku roli českého ministra životního prostředí?

Těch motivů bylo víc. Hlavní byl, že jsem viděl, jak se rozvíjí české předsednictví v oblasti životního prostředí a že to ti lidé dělají velmi dobře. Shození vlády mi přišlo jako neuvěřitelná rána pod pás a strašná chyba z hlediska prestiže České republiky. Ale stalo se, co se stalo, a je nezbytné ukázat, že jsme schopni přesto dotáhnout předsednictví do úspěšného konce. Abych byl velmi upřímný, kdyby náhodou přišel někdo, kdo by se teprve musel zorientovat, učit se, pak by se třeba některé věci nepodařily dotáhnout do konce. Musel bych si potom položit otázku: Měl jsi možnost to ovlivnit a nevzal jsi to? Myslím, že bych to nedokázal sám před sebou ustát. To byla jedna velmi silná motivace. Druhá byla, že tady lidi znám a že je mám rád, a mám pocit, že jsem jakoby na svém ministerstvu, že tady nejsem cizí element...

To se zračí i v tom, že jste nechal na ministerstvu úplně stejný tým, který tady byl?

Částečně. Zprv nevidím důvod, proč bych ho změnil. Zadruhé by změna byla v zásadě k ničemu. Než bychom ustálili týmy, aby začaly fungovat, tak bych zase odcházel a nový ministr by je překopával znova. To nemá ani manažersky valného smyslu. Bavili jsme se o tom dopředu s panem Bursíkem a já jsem mu říkal, že nemám důvod ke změně, a dohodli jsme se, že je to z obou stran akceptovatelný přístup.

Promiňte, předtím jsem vám skočila do řeči o motivaci...

První tedy byla Evropa. Za druhé jsem si myslel, že do té práce mohu vplynout jednoduše. No a za třetí jsem měl pocit, že se tu rozdělala některá témata správným směrem a že by bylo dobré, aby se pokračovalo. Přinesl jsem pár nových věcí, zejména v oblasti přírody, nicméně v zásadě jsem se ztotožnil se základním směrem, kam ministerstvo jde. A docela mě těšilo prostě tomu pomoci.

Vytyčil jste si předem osobně, čeho byste za těch několik měsíců chtěl dosáhnout?

Předem to, co jsem říkal – Evropa a trošku víc váhy na přírodu. A teď to upřesňuji a doplňuji o další – v parlamentu jsou naše zákony, které se snažím co nejvíc posunout dopředu. Asi nezbytně se budeme muset bavit o odpadech a o ovzduší a možná o některých dalších normách, které sice nepředložíme, ale můžeme je více rozpracovat. A přinesl jsem ještě jedno téma cíleně, a to je rozpracování adaptační strategie na klimatickou změnu. Myslím, že to je věc zcela zásadního charakteru, horizontálního, nejen věc tohoto resortu. Měla by být zajímavá i pro mé vládní kolegy a není v zásadě kontroverzní, spíš jde o to, jak rychle budeme reagovat.

V Praze proběhla v nedávných dnech jedna z vrcholných událostí českého předsednictví Evropské unii, konference Divočina a velká přírodní území v Evropě. Čím se přesněji zabývala?

Být drtivá většina evropského území je produktem lidské kultury a lidské činnosti, stále ještě máme několik relativně velkých území ve stavu blízkém původní přírodě a ta rychle ubývají. Zejména se jedná o Balkán, Rumunsko, Bulharsko, pak východní země, něco málo najdeme ve střední Evropě, na Slovensku, v Polsku, v baltických zemích a pak na severu. Takže prvotní impuls byl: ano, musíme dát jasně najevo, že toto je hodnota, která je téměř pryč, je to méně než jedno procento území Evropy...

Jak se divočina definuje? Jsou to území bez cílevědomých lidských zásahů?

Je to přírodní území bez viditelného přímého vlivu člověka. Kdybychom šli do detailu, tak samozřejmě prostřednictvím dešťů obohacených o dusík nebo síru dnes člověk ovlivňuje téměř všechno. Ale přesto existují celky v původním stavu, třeba karpatské lesy s původní faunou, dostatečně velké, bez fragmentace sídly atd. Blíží se pojmu divočina, původní autentická evropská příroda...V zásadě je dost velká shoda na tom, že tohle musíme ochránit hned teď, zabránit, aby se to devastovalo. Ale ukázalo se, že je ještě celá řada území, kde lidé cítí a chtějí by, aby příroda tam skutečně byla tvůrcem historie, motorem vývoje, že by tam probíhaly přírodní procesy, nikoli procesy ovlivňované člověkem. Ale v těchto územích jsou také spory. Do této kategorie spadá třeba naše Šumava, kde je potenciál, aby území bylo pod vlivem přírodních jevů, nicméně je to zároveň území, kde člověk zanechal stopu. Otázka zní: Jak k tomu přistoupit? A je slučitelné s evropskou legislativou, abychom to ponechali přírodě? Pakliže je, co je pro to potřeba udělat? Co je třeba udělat, aby to nemělo negativní vliv na okolí? Atd. To byl jeden velký okruh diskuse na konferenci. Bavili jsme se o tom, kde a za jakých podmínek je možné nechat přírodu dělat své dílo. Má to už přímý efekt, nebo řekneme výstup, zajímavý i pro nás. Můžeme se poučit, jak se podobné problémy, jako řešíme my na Šumavě, řeší jinde, v jiných evropských zemích. Ukázalo se, že příkladů jsou desítky. Není to žádná unikátní záležitost, podobné otázky si kladou v řadě zemí. Další okruh se týká západní Evropy, kde už je minimum území i jen blízkých přírodě. Tam lidé poté, co si přírodu „zničili“, přišli na to, že jim divočina chybí a jsou tam velmi silné snahy ji obnovovat.

To se týká asi Nizozemí, že?

Více zemí, ale především Nizozemí, Británie, Belgie. Je třeba se dohodnout na metodách, jak restituci přírody zvládnout, jak to udělat, aby to nebyla zahrádka, ale nakonec skutečně příroda. To byl třetí okruh problémů, o kterých se na konferenci diskutovalo. Ve všech případech to bylo o přírodních silách, o přírodních procesech a jejich fungování, ale ve vztahu k různé míře ovlivnění člověka. Sám jsem se bohužel jako ministr stihl zúčastnit jen zahájení a ukončení konference, ale slyšel jsem, že byla mimořádně zajímavá, mimořádně hodnotná. Účastníci se na tom shodli. Mám z toho radost.

Foto Jan Symon

▲ **Ladislav Miko na tiskové konferenci před zahájením Valného shromáždění sítě pro implementaci a prosazování práva životního prostředí – IMPEL.**

Přinesla ta konference něco překvapivého?

Myslím, že to, co překvapilo účastníky, byla šíře problému. Mnoho lidí si nejdříve myslelo, že půjde o schůzku několika „pomatenců“, kteří se zajímají o jedno procento evropského území. Najednou se ukázalo, že to má vliv na sféru ekonomickou, na sféru sociální, že ten problém je velice široký, provázaný s řadou jiných témat. Nakonec témat je tolik, že ani nebylo možno všechna pojmenovat. Ale přinejmenším se podařilo okruhy pojmenovat. A to si myslím, že je velmi dobrý první krok a že povede k dalšímu vývoji.

Našla jsem k této konferenci vyjádření z úst ekonoma UNEP: Ocení-li se všechny ekosystémové služby, které chráněná území celosvětově poskytují, dostane se částka 4500 až 5200 miliard amerických dolarů. Co si za těmito částkami má člověk konkrétně představit? Co vlastně divoká příroda znamená ekonomicky?

Musím k tomu říci jednu věc: ne všechno, co příroda přináší, se dá vyjádřit v penězích. Je tam velká část, kterou bychom se ani neměli pokoušet vyjádřit v penězích. Ale existují i přímé ekonomické dopady pro ty lidi, kteří v přírodě nebo v její blízkosti žijí. Mohou být svázány s lokální ekonomikou nebo s takzvanými ekosystémovými službami. Je to například zadržování vody v krajině, protipovodňové působení, recyklace nebo ukládání uhlíku v půdách, půdní úrodnost, podpora pro řadu druhů, které jinde nemohou žít. Metod, jak se to vyčísluje, je mnoho. Hodnota přírody se dá třeba vyjádřit cenou opatření, která by musela být učiněna, kdyby příroda v urči-

tém místě nefungovala. Jeden příklad je velmi jednoduchý: ochráněním určité části přírody v původním stavu zabráníme rychlému odtoku vody. Ve studiích z řady míst na světě, třeba z karibských ostrovů, bylo doloženo, jaké škody by se staly, kdyby této přírody nebylo, a kolik budou stát opatření, aby se těmto škodám předcházelo. To je vlastně hodnota určité ekosystémové služby. Ale je to velmi složitý problém a důležitější než samotné číslo je uvědomit si, že stav přírody má obrovský ekonomický dopad a že nejde jenom o ochranu přírody pro ochranu přírody. Má i význam, který by měl zajímat hospodáře a ekonomy a sestavovatele rozpočtů.

K mimoekonomickým významům přírody: vy jste se v úvodu ke konferenci zmínil, že divočina je součástí naší evropské identity.

Ano, já to vnímám velmi silně. Jak se rozvíjejí lidská sídla a lidská kultura, žijeme stále víc stejně. Svět se globalizuje a současně se taky banalizuje příroda kolem nás. Máme všichni kolem sebe zhruba stejné kytičky, zhruba stejné stromy, zhruba stejné ptáky – ve městech už je to pro-

stě trend. Někdy, když se probudíte ráno v hotelu a podíváte se z okna, nevíte, jestli jste v Austrálii, v Americe, v Evropě nebo v Africe. A tohle se sice v menší míře, ale stává už i v přírodě. Zase tam máte určité stejné přístupy k zemědělství, k lesnictví. Australské eukalypty najdete v jižní Evropě, v Africe, v Jižní Americe, po celém světě... Unikátní jsou naše původní typy evropské přírody. Většina Evropy je dneska krajina kulturní – podotýkám krajina velmi hodnotná a cenná z hlediska přírody a nutně i tu musíme chránit a nějakým způsobem ošetřovat. Ale původní evropská příroda, která se rozkládala přes celý kontinent, ale dneska ji máme na zlomku, řekněme pěti procentech území, je to, co odlišuje Evropu od zbytku světa. Z hlediska přírody je součástí evropské identity a kdybychom ji ztratili, tak ztratíme kousek sebe, protože takovou přírodu nenajdeme nikde jinde na světě. Byl jsem vždycky propagátorem toho, že není úplně správné hovořit jen o „hotspotech“. Když se řekne biodiverzita, tak každému naskočí korálový útes, amazonský prales. Ale v Evropě žijí tisíce druhů, které jsou jenom tady, jenže my si při porovnání vždycky říkáme, jako by to

bylo něco méně významného... Jenže bez toho bychom nebyli úplní Evropané!

Co vám v této chvíli dělá radost a na co se těšíte?

Těším se, že zanedlouho se konečně moje rodina bude moci vypravit za mnou. Doteď museli zůstat v Bruselu, protože syn tam chodí do školy a manželka je s ním. Když to vezmu z pohledu úřadu, obecně mi radost dělá, že environmentální problematika se výrazně posunula proti tomu, když jsem tu byl před čtyřmi roky. Přece jenom priority, třeba otázky klimatu, jsou teď skutečně prioritní agendou nejenom našeho ministerstva, ale celé vlády. Názory jsou různé, o ledasco se budeme hádat, ale přece jenom je tato agenda někde jinde, dostala se nahoru. Z toho radost mám. A pak mě těší, jak mě tady přijali lidi, jakým způsobem spolupracujeme. Sice jsem to čekal, ale přesto, když se setkáváte spíše s úsměvem než s něčím jiným, je to příjemné a dělá se v tom lépe.

*Ptala se Hana Kolářová,
5. června 2009*

Pražská konference: Wilderness in Europe

Ochrana biologické rozmanitosti je klíčovou prioritou Evropské unie.

Významný podíl přírodního bohatství našeho kontinentu představují zbývající oblasti volné přírody.

Platforma pro ochranu volné přírody

V Evropě lze najít několik rozsáhlých území volné či v pravém slova smyslu „divoké“ přírody (převážně nedotčené člověkem). Nacházejí se v některých částech Finska, Švédska, Norska, Ukrajiny a západního Ruska na hranicích se sousedními státy; další takové oblasti existují rovněž ve střední a jižní Evropě.

Vedle těchto oblastí opravdu divoké přírody existuje na celém kontinentu množství lokalit, kde se sice přírodní či původní podmínky změnilы v důsledku využití pro pastvu dobytka, těžbu dřeva či jiné lidské činnosti, původní krajinný ráz však zůstává vesměs neporušený.

V Evropě dosud neexistuje jednotný postup na ochranu těchto důležitých oblastí, které jsou vystaveny rostoucímu tlaku.

V Praze na konferenci o přírodních a přírodě blízkých oblastech, zkráceně Wilderness in Europe, nad tímto tématem 27. a 28. května 2009 diskutovali delegáti ze státních institucí, úřadů ochrany přírody, nevládních organizací, akademických pracovníků i zástupci zemědělců, lesníků či podnikatelské sféry.

„Konference, kterou pořádá české předsednictví EU a Evropská komise, se stává první příležitostí ke vzniku společné základny pro politiky, akademiky, ochránce přírody a další zúčastněné s cílem vytvořit koordinovanou strategii ochrany a obnovy přírodních a přírodě blízkých oblastí v Evropě,“ uvedl tuto událost Ladislav Miko, český ministr životního prostředí. Alarmující je nepatrná plocha těchto oblastí – méně než jedno procento rozlohy Evropy. Řada z nich je bezprostředně ohrožena.

Význam i cena divočiny

Konference si dala za cíl upozornit na význam přírodních a přírodě blízkých oblastí v Evropě; doporučit jednotnou strategii ochrany a obnovy přírodních a přírodě blízkých oblastí; vybudovat partnerství mezi odvětvími založené na konsenzu, které umožní realizaci této strategie. Uspořádání konference odrazilo rostoucí zájem o tuto otázku na celém kontinentu, jehož projevem je i usnesení Evropského parlamentu vyzývající k lepší ochraně volné přírody, které bylo přijato v únoru 2009 většinou 538 hlasů proti 19.

V průběhu dvou dnů konference se jednalo mimo jiné o těchto otázkách: definice a místní vymezení přírodních a přírodě blízkých oblastí; potenciální přínos těchto oblastí k zastavení úbytku biologické rozmanitosti a k podpoře sítě Natura 2000;

doporučení pro lepší ochranu těchto oblastí v rámci platného právního rámce; možnosti obnovy přírodě blízkých oblastí; návrhy na účinnější podporu této obnovy; shromáždění příkladů osvědčené praxe v neintervenční správě při obnově těchto oblastí; určení hodnoty hospodářského, sociálního a environmentálního přínosu získávaného s minimálními dopady z přírodních oblastí.

Pavan Sukdhev, přední ekonom Programu OSN pro životní prostředí (UNEP) a specialista na problematiku ekonomického hodnocení biodiverzity, na konferenci uvedl, že oceníme-li všechny ekosystémové služby, které chráněná území celosvětově poskytují, dostaneme částku 4 500 až 5 200 miliard USD ročně. Na péči o ně však vynakládáme pouhých 6 miliard USD.

„Konference byla inspirací k přehodnocení našeho vztahu k přírodě. Také nadcházející švédské předsednictví v Radě EU bude věnovat zvláštní pozornost vztahu mezi biodiverzitou, změnou klimatu a kvalitou života obyvatel Evropy,“ uvedla Asa Norrman, ředitelka odboru ochrany přírody švédského ministerstva životního prostředí.

Václav Havel: Ztrácíme vazby k přirozenému světu

Bývalý prezident České republiky pan Václav Havel, který na konferenci rovněž osobně zavítal, ve svém vystoupení k sociálním a etickým aspektům ochrany přírody podotkl, že v dnešní době ztrácíme vazby k „přirozenému světu“ a v umělém prostředí, které si kolem sebe vytváříme, se stírají přirozené hranice v krajině. „Člověk neví, kde končí město a začíná venkov, kde

končí průmyslová zóna a začíná pole nebo les. Ztratili jsme smysl pro chápání přirozeného běhu světa a ničíme přírodu budoucím generacím,“ řekl Václav Havel.

Během posledních 40 let z naší planety vymizelo přibližně 25 % druhů živočichů a rostlin především kvůli činnosti člověka, který ničí stanoviště, nadměrně využívá přírodní zdroje, znečišťuje životní prostředí a výrazně přispívá ke změně klimatu a k šíření invazních druhů. Jen v samotné Evropské unii je 60 % nejceněnějších typů přírodních stanovišť silně ohroženo. „Ukazuje se, že závazek členských států EU

zastavit úbytek biodiverzity do roku 2010 nedokážeme splnit. Evropa proto musí podstatně zefektivnit své úsilí, pokud se má ke splnění tohoto cíle alespoň přiblížit. Zachování přírodních oblastí Evropy představuje důležitou součást tohoto úsilí,“ řekl Ladislav Miko.

Bližší informace o konferenci najdete na www.wildeurope.org.

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP,
redakčně upraveno*

▲ Ministr životního prostředí a předseda Rady EU pro životní prostředí Ladislav Miko vítá na konferenci exprezidenta ČR Václava Havla.

▲ Ředitel iniciativy Wild Europe, která pražskou konferenci pořádala spolu s Ministerstvem životního prostředí ČR a Evropskou komisí, Toby Aykroyd.

▲ Michael Hammel y Evropské komise.

▲ Václav Havel na konferenci o přirozených a přírodě blízkých oblastech.

Foto Jan Symon

INICIATIVA WILD EUROPE

Tato iniciativa prosazuje vytvoření koordinované strategie ochrany a obnovy přírodních a přírodě blízkých oblastí v rámci celé Evropy. Kromě zaměření na tradiční oblasti, jako je biologická rozmanitost a přírodní dědictví, se zabývá rozvojem venkova a sociálními otázkami života ve městech s důrazem na zajištění výhod pro místní společenství a vlastníky půdy. Iniciativa Wild Europe, zaměřená na volnou přírodu v Evropě, spolupracuje s dalšími partnerskými organizacemi a snaží se tak budovat praktický konsenzus mezi úsilím o ochranu přírody, rekreačními, zemědělskými, lesnickými a podnikatelskými zájmy a zájmy sociálními.

Příroda volná, divoká, panenská...

Zvláštní zpráva Evropského parlamentu o volné přírodě v Evropě byla zveřejněna loni v prosinci. Vysvětlující prohlášení této zprávy, které přetiskujeme, objasňuje pojetí slovních spojení volná, divoká či panenská příroda a základní přístupy k ochraně této přírody.

Co je divoká příroda

Výraz „volná příroda“ označuje oblasti panenské přírody, tedy přírodní prostředí, které nebylo výrazně poznamenáno lidskou činností. Tyto oblasti mají pro přírodu zásadní význam. Oblasti volné přírody jsou místa, kde se daří přírodním procesům, plně rostoucím rostlinám a volně žijícím živočichům. Jedná se o rozsáhlé oblasti pevniny nebo moře, které se společně s původními rostlinnými a živočišnými společenstvími, která se v nich vyskytují, a ekosystémy, jichž jsou součástí, nacházejí v přírodním stavu a u nichž je nutné zabránit tomu, aby do nich výrazně zasahoval člověk. Volná příroda stále tvoří asi 46 % pevniny.

Volnou nebo také divokou přírodu lze vnímat dvojím způsobem. Na jedné straně je chápána jako místo vyvolávající strach, jemuž je třeba se vyhnout, místo, v němž

▲ Šumava – mladé smrčky.

se ukrývají příšery a neznámá nebezpečí. Na straně druhé se jeví jako místo vybízející k zábavě a rozjímání, místo, které nám poskytuje dočasné útočiště před stresem, jenž je vlastní civilizaci měst a průmyslu. O výhodách a nevýhodách kultu spojeného s volnou přírodou se vedou vážné debaty. Objevuje se např. názor, že nám umožňuje vyhnout se odpovědnosti za místa, v nichž skutečně žijeme. Rovněž existuje rozdíl mezi pojmem zachování (conservation), který označuje řádné využívání přírody, a pojmem ochrana (preservation), jenž znamená uchránění přírody před jejím využíváním. Zprávě tohoto typu nepřísluší se pouštět do takovýchto filozofických úvah. Zpravodaj se

nícméně přiklání na stranu zachování, přinejmenším pokud jde o Evropu.

Chránit přírodu prostřednictvím jejího využívání člověkem

Přírodu musíme chránit, a to prostřednictvím jejího využívání člověkem. Území Evropy je příliš malé na to, aby v něm existovaly oblasti, do kterých mají její občané zakázán vstup. Lesy v současnosti pokrývají 33 % pevninského území země patřící k regionu EHP, což odpovídá asi 185 milionům hektarů. Jenom asi 9 milionů hektarů lesů (5 % celkové rozlohy lesů) je považováno za volnou přírodu. Tyto oblasti s původními rostlinnými a živočišnými společenstvími a ekosystémy, jichž jsou součástí, se v zásadě nacházejí v přírodním stavu. Jakožto oblasti volné přírody by tedy měly požívat účinného a zvláštního statusu ochrany. Je mnoho důvodů, proč by se Evropa měla oblastem volné přírody intenzivněji věnovat. Především proto, že jsou útočištěm a genetickou zásobárnou pro mnoho druhů, zejména velkých savců, jako je medvěd hnědý, vlk a rys, které nedokážou přežít v byt jen nepatrně změněných podmínkách. Vyskytuje se také mnoho druhů, které teprve budou objeveny a popsány. Většina z nich žije v půdě nebo v rozkládajícím se dřevě a je vysoce citlivá na změnu. Tyto nenarušené oblasti se dokonale hodí pro zkoumání přirozené proměny přírody – evoluce. Vědomí, že tyto oblasti řídí příroda, navíc vytváří zvláštní a jedinečnou atmosféru, kterou lze hospodářsky využít při vytváření nových produktů v oblasti cestovního ruchu. Tyto oblasti jsou však zároveň extrémně zranitelné vůči dopadu změn životního prostředí způsobených člověkem, k nimž dochází za jejich hranicemi, jako je změna klimatu, zavádění invazních nepůvodních druhů a změny říčních systémů v místech nacházejících se ve směru proti proudu od těchto oblastí. A konečně pro zachování volné přírody v Evropě hovoří také množství čistě etických důvodů. Máme morální povinnost zajistit, aby budoucí generace mohla mít

▲ Šumava – přeslička.

požitek a prospěch z oblastí se skutečně volnou přírodou. Rozvoj udržitelného cestovního ruchu je využíván jako prostředek, který volné přírodě dodává ekonomickou hodnotu a vytváří mezi občany podporu pro koncept zachování přírody.

Udržitelný cestovní ruch pro zachování hodnot

Udržitelný cestovní ruch tvoří důležitou součást využívání volné přírody v Evropě. Běžné občany vede k tomu, aby objevovali skryté hodnoty přírody, aniž by ji tím poškozovali. Udržitelný cestovní ruch má pozitivní vliv na přijatelnost politiky zachování, neboť občané díky němu a prostřednictvím osobní zkušenosti porozumí nutnosti chránit přírodu. Zároveň pomáhá podporovat volnou přírodu z hlediska ekonomického a vytváří pracovní příležitosti pro odborníky v oblasti zachování přírody.

Propojením programů zaměřených na volnou přírodu a udržitelného cestovního ruchu v Evropě se zabývá zajímavá iniciativa nazvaná PAN Parks Foundation – PPF (PAN je zkratkou Protected Area Network, síť chráněných oblastí). PPF spravuje síť chráněných oblastí, které zůstávají posledními nedotčenými územími v Evropě. Cílem iniciativy PPF, která má již desetiletou historii, je udržitelný cestovní ruch v těchto oblastech. Do sítě chráněných oblastí PAN Parks se v celé Evropě od severního polárního kruhu po Středozemí řadí deset přírodních parků. PPF podporuje cestovní ruch s cílem získat nové příznivce konceptu zachování přírody. Oblast volné přírody je velmi přísně definována. Podmínkou je nejméně 10 000 ha území nacházejícího se stále v přírodním stavu, což vylučuje, aby jej lidé využívali k těžební činnosti. Norma pro oblast volné přírody iniciativy PAN Parks zní:

Podmínkou je ekologicky neroztržité jádrové území / oblast volné přírody o rozloze nejméně 10 000 ha, v níž není povoleno žádné těžební využití a v níž jediné zásahy v oblasti řízení mají za cíl udržovat nebo obnovit přirozené ekologické procesy. Rozloha jádrového území / oblasti volné přírody se v minulosti nezměnila.

Oblasti volné přírody, které obdrží značku PAN Parks

Zachování oblastí volné přírody je nejúspěšnějším výsledkem koncepce PAN Parks a řadí se k jejím stěžejním cílům. Zde je krátký přehled výsledků této úspěšné iniciativy:

- Národní park Archipelago (Finsko): 10 600 ha
- Národní park Bieszczady (Polsko): 18 425 ha
- Národní park Borjomi-Kharagauli (Gruzie): 50 325 ha (mimo EU)
- Národní park Fulufjället (Švédsko): 22 140 ha
- Národní park Oulanka (Finsko): 12 924 ha
- Národní park Centrální Balán (Bulharsko): 21 019 ha
- Národní park

Foto Zdenka Křenová

▲ Šumava – pamětníci.

Majella (Itálie): 25 500 ha • Národní park Paanajärvi (Rusko): 30 000 ha (mimo EU)

- Národní park Retezat (Rumunsko): 14 215 ha
- Národní park Rila (Bulharsko): 16 350 ha
- Celková ověřená plocha volné přírody: 226 498 ha
- Ve členských státech Evropské unie: 146 173 ha

Tento přístup nabízí jedinečnou příležitost, jak alespoň do určité míry vyřešit problém rostoucího počtu chráněných oblastí v Evropě vytvořením malé, ale funkční sítě chráněných oblastí volné přírody.

Existuje sdružení evropských nevládních organizací, jako je PAN Parks Foundation, Europarc Federation, Eurosite, Wild Europe, Birdlife International a WWF, které podporují zdokonalenou ochranu evropského dědictví volné přírody.

Natura 2000 – flexibilní rámec

Nejcennější a biologicky nejrozmanitější oblasti v Evropské unii již pokrývá Evropská síť Natura 2000. Znamená to, že přinejmenším značná část evropských oblastí volné přírody je prostřednictvím projektu Natura 2000 chráněna. Na tuto výzvu však musíme reagovat. Na základě směrnice EU o ptácích a o stanovištích bylo 13 % rozlohy lesů ve 27 členských státech vyhlášeno za lokality spadající pod síť Natura 2000. Natura 2000 poskytuje flexibilní rámec, jenž vyžaduje, aby si členské státy stanovily cíle v oblasti zachování přírody a aby tyto lokality chránily a spravovaly s cílem obnovit nebo udržovat příznivý stav zachování druhů a stanovišť, kvůli nimž lokality toto označení získaly.

Nových právních předpisů vztahujících se na volnou přírodu není zapotřebí, ale důrazně se doporučuje, aby oblasti volné přírody v rámci sítě Natura 2000 získaly zvláštní postavení a aby byly podrobeny přísnější ochraně. Evropská komise by proto měla vypracovat vhodná doporučení,

▲ Šumava – první mráz na Skelné.

která poslouží členským státům EU jako vodítko, pokud jde o osvědčené metody zajištění ochrany stávajících a potenciálních oblastí nebo území volné přírody a jejich přírodních procesů, které jsou pravděpodobně součástí sítě Natura 2000. Tato doporučení by měla zahrnovat: definici volné přírody pro Evropský parlament, zmapování posledních oblastí volné přírody v Evropě, abychom zjistili současný stav výskytu a rozšíření dosud nedotčených oblastí (rozdělených podle hlavních typů stanovišť na lesní, sladkovodní a mořské oblasti volné přírody), zhotovení studie o významu/přínosu ochrany volné přírody, vypracování pokynů týkajících se volné přírody pro použití v síti Natura 2000 a rovněž evropské strategie pro volnou přírodu. Je třeba poskytnout finanční prostředky na omezování fragmentace volné přírody, pečlivé řízení při obnově oblastí volné přírody, vytvoření mechanismů a programů náhrad, na osvětovou činnost, budování porozumění, souborné cestovní služby a měření a zvyšování účinnosti řízení.

Zdroj: Zvláštní zpráva o volné přírodě v Evropě – vysvětlující prohlášení, Evropský parlament, Výbor pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin, zpravodaj: Gyula Hegyi, 5. 12. 2008, www.europarl.europa.eu

BAVORSKÝ ÚSTAVNÍ SOUD: DIVOČINA JE V POŘÁDKU

Bavorský ústavní soudní dvůr zamítl žalobu odpůrců Národního parku Bavorský les sdružených v Občanském hnutí za ochranu Bavorského lesa, který se domáhal zrušení novely nařízení o Národním parku Bavorský les z roku 2007. V České republice dosud soud obdobnou žalobu podanou na ministerstvo životního prostředí nerozhodl.

Žalovaná legislativa nařizovala, že se tzv. přírodní zóny – tedy oblasti ponechané přírodě, ve kterých budou lidské zásahy vyloučeny – mají postupně zvětšovat tak, aby do roku 2027 pokrývaly 75 % území národního parku. To se týká především nové části národního parku připojené teprve v roce 1997, kde proces rozšiřování přírodní (bezzásahové) zóny není ještě dokončen.

Bavorský ústavní soudní dvůr prohlásil, že rozšíření území, ve kterém člověk přestane v národním parku zasahovat, je v souladu s Bavorskou ústavou. Ve svém rozsudku pak mimo jiné

uvedl: „Obava žalobce, že přirozené lesy ve vysokých polohách budou nenávratně ztraceny v důsledku nekonajících se opatření k boji se škůdci, není ničím podložena. Na území Bavorského lesa a Šumavy po více než staletí bez lidských zásahů vznikala a zůstala zachována velká zalesněná krajina středohor. Bavorský správní soudní dvůr konstatoval v již zmíněném rozhodnutí, že na plochách se stojícím nebo ležícím mrtvým dřevem – také z polomu z roku 1983 – se ukazuje podrost z mladých stromů. Lze tudíž vycházet ze správnosti odhadu tvůrce nařízení, že si příroda sama pomůže (VGH n. F. 52, 133/148).“

Tento rozsudek ukončil zpochybňování konceptu parku. Díky zvětšení přírodních zón i v jeho nové části bude nadále odpovídat mezinárodním kritériím.

Zdroj: Tisková zpráva Hnutí Duha, 4. června 2009

Česká geologická služba – 90 let

Česká geologická služba si letos připomíná jubileum – 90 let od svého založení. Nedlouho po založení samostatného československého státu vznikl 7. 7. 1919 Státní geologický ústav Republiky československé jako nástupce c. k. říšského geologického ústavu ve Vídni, založeného již v roce 1849.

Odpovědnost za geologický výzkum a objektivita

Státní geologický ústav byl objektivním státním orgánem a jeho hlavními úkoly byly základní geologický výzkum a geologické mapování našeho státního území. Geologové ústavu prováděli také rozsáhlou posudkovou činnost, týkající se hlavně využívání nerostných surovin, vodních zdrojů, problémů přípravy a výstavby železničních tratí, přehrad a jiných menších i větších staveb.

I když se charakter instituce, stejně jako její název, v průběhu času vyvíjel, její hlavní

poslání a s ním spojené jedinečné postavení ve společnosti přetrvává. Vždy byla institucí státní, odpovědnou za geologický výzkum a objektivní hodnocení geologické stavby státního území. V současnosti je Česká geologická služba rovnocenným partnerem v celosvětové síti státních geologických služeb.

Seznamte se s geologickými vědami

Mezi nejvýznamnější akce, kterými si Česká geologická služba 90. výročí svého založení připomíná, patří například part-

nerství při pořádání listopadového Týdne vědy a techniky 2009, v rámci kterého proběhla přednáška odborníků ČGS a uskutečnila se výstava věnovaná geologickým výzkumům realizovaným Českou geologickou službou v Antarktidě. Veřejnost laická i odborná je dále srdečně zvána například na putovní výstavu Země mocná i zranitelná (www.rokplanetyzeme.cz) a také do nově otevřené prodejny České geologické služby s mapami a geovědní literaturou v Praze na Klárově. Pro děti a mládež Česká geologická služba a Ministerstvo životního prostředí připra-

Foto Vladimír Žáček

▲ Úlomky drahokamového granátu (1 – 3 cm velké) z granátového dolu Sangu u Lundazi v Zambii.

Foto Petr Kycl

▲ Skalní pískovcové věže v NP České Švýcarsko na západ od Pravčické brány.

Foto Petr Kycl

▲ Bořeň v Českém středohoří, v popředí kostelík v Mrzlicích.

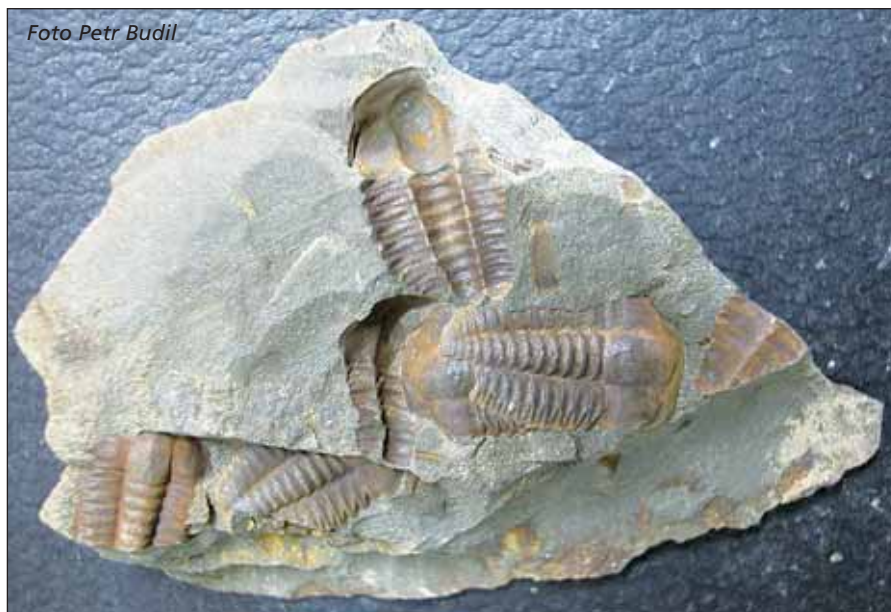

Foto Petr Kycl

▲ Skalní město v CHKO Český Ráj na severozápad od Hrubé Skály.

▲ Trilobit *Placoparia zippei*, dobrotivské souvrství, střední ordovik, svrchní darriwilian. Praha – Vokovice.

▲ Trilobit *Ellipsocephalus hoffi*, jinecké souvrství, kambrium, drumian.

vily výtvarnou soutěž s názvem Můj kousek Země (www.geology.cz/soutez-2009), která akcentuje důležitost ochrany životního prostředí a přibližuje význam věd o Zemi. Bližší informace o historii ČGS

i probíhajících akcích jsou k dispozici na informačním portále České geologické služby (www.geology.cz/1919).

Tisková zpráva ČGS, redakčně upraveno

HISTORIE ČESKÉ GEOLOGICKÉ SLUŽBY

Česká geologická služba prošla za 90 let své existence etapami bouřlivých změn i obdobími klidného rozvoje. Jelikož byla vždy službou státní, odrážely se v jejím vývoji politické i ekonomické změny. Od nejskromnějších začátků s několika zaměstnanci v pronajatých a zapůjčených prostorách postupně rozšířila své pracoviště jak do známých historických paláců, tak nově postavených budov.

Česká geologická služba, založená v roce 1919 jako československá, byla jedním z dědiců rakouské říšské geologické služby, která je s rokem založení 1849 třetí nejstarší na světě.

Dva měsíce po rozpadu Rakousko-Uherska, 13. prosince 1918, sepsali a podepsali čtyři významní čeští geologové – prof. Cyril Purkyně, prof. dr. Karel Vrba, dr. Jaroslav Perner a prof. dr. František Slavík, „zástupci geologického, mineralogického a paleontologického odvětví vědního na České akademii pro vědy, slovesnost a umění“ – tzv. pamětní spis. V něm se doporučuje založení státní geologické služby, která by měla takovou náplň a program, jaké mají státní geologické služby dodnes. Důvody byly tak zřejmé, že geologická služba byla pod názvem Státní geologický ústav Republiky československé založena 7. 7. 1919 jako výzkumný ústav v resortu Ministerstva veřejných prací.

Ústav začíná ihned po svém založení v roce 1919 se systematickým regionálním výzkumem a mapováním. Jeho geologové rovněž zpracovávají stovky posudků týkajících se stavební geologie, hydrogeologie a ložiskových prognóz. Tento trend se za okupace rozšiřuje o pedologický výzkum, přehodnocení ložisek a dokumentaci.

V přechodném poválečném období převládá aplikovaná geologie. Poté se dlouhodobě uplatňuje základní geologické a odvozené mapování v různém měřítku a publikují se nové poznatky o geologickém složení republiky. Velká část aplikované geologie se tehdy přenesla na nově zřizované resortní organizace.

Padesátá léta a začátek šedesátých let 20. století znamenají dokončení mapování v měřítku 1 : 200 000 a rozkvět specializací i laboratorních metod. Výsledkem jsou syntézy o geologické stavbě státního území. Následují velké projekty věnované podloží křídly, karpatské předhlubni i ložiskovým prognózám a připravuje se 23. mezinárodní geologický kongres. Dokončují se odvozené mapy, rozšiřuje se spolupráce na mezinárodních projektech. V dalších dvou desetiletích startují první environmentální programy, založeno je výpočetní středisko, rozvíjí se gigantický projekt geologických a účelových map v měřítku 1 : 50 000.

Po roce 1989 se důraz klade na environmentální studie, badatelský výzkum se zařazuje do národních i mezinárodních grantových projektů. Dodnes rostou požadavky na posudky z aplikované geologie, rozšiřuje se použití moderních laboratorních metod v regionálním výzkumu. Ústav se zapojuje do pomoci rozvojovým zemím.

Česká geologická služba prošla složitým vývojem, měnil se její název, sídla, statut i administrativní zařazení. Od doby svého vzniku až dodnes vždy byla státním ústavem, odpovědným za geologický výzkum a objektivní hodnocení geologické situace dřívějšího Československa a dnešní České republiky.

Po období mezinárodní izolace se Česká geologická služba stává součástí evropské a světové sítě státních geologických služeb a náplň její činnosti odpovídá pojetí těchto služeb ve vyspělých zemích.

Doc. RNDr. Zdeněk Kukař, DrSc.

Z TERÉNNÍCH VÝZKUMŮ ČESKÉ GEOLOGICKÉ SLUŽBY

Antarktida

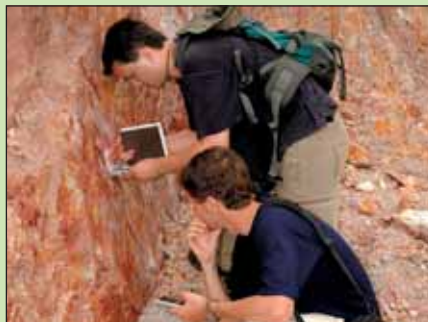
Foto M. Barták

▲ Antarktida – česká vědecká polární stanice Johana Gregora Mendela na ostrově Jamese Rosse. Za průlivem Prince Gustava je vidět Antarktický poloostrov.

Kostarika

Foto V. Žáček

▲ Kostarika – dokumentace alterovaných andezitů na území českého projektu.

Kostarika

Foto P. Kysel

▲ Kostarika – kráter aktivního vulkánu Poás.

Peru

Foto J. Šebesta

▲ Peru – blokové říčení sedimentů Tablazos Talara podmíněné zpětnou erozí periodického toku u obce La Tortuga.

Peru

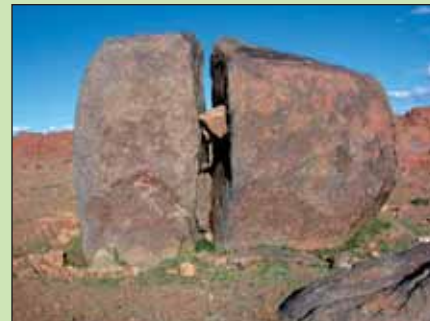
Foto D. Nývlt

▲ Peru – rozpadlý tonalitový tor na vrcholovém zarovnaném povrchu Mesety Andiny ve výšce 3300 m.

Mongolsko

Foto P. Hanžl

▲ Mongolsko – mrazem puklý žulový blok na severní hranici pouště Gobi.

Namibie

Foto A. Seifert

▲ Namibie – detailní mapování sklářských surovin v oblasti Choaberib.

Salvador

Foto P. Hradecký

▲ Salvador – specialisté ČGS a salvadorské instituce SNET při dokumentaci v masivu terciárního vulkánu Juana Pancho.

Nikaragua

Foto P. Hradecký

▲ Nikaragua – freatické popelové erupce sopky San Cristóbal v pacifickém řetězci Marrabios.

Česká inspekce životního prostředí

ČIŽP je odborný orgán státní správy, který je pověřen dozorem nad respektováním zákonných norem v oblasti životního prostředí. Dohlíží rovněž na dodržování závazných rozhodnutí správních orgánů v oblasti životního prostředí.

Česká inspekce životního prostředí byla zřízena v roce 1991 zákonem ČNR č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa, ostatní složky se k ní připojily následně v průběhu let 1991 – 1992. ČIŽP je samostatnou organizační složkou státu zřízenou Ministerstvem životního prostředí ČR.

Svou činnost vykonává v pěti oblastech: ochrana ovzduší, ochrana vod, odpadové hospodářství, ochrana přírody a ochrana lesa. Těmto oblastem odpovídá i organizační členění celé inspekce i jednotlivých oblastních inspektorátů na jednotlivá oddělení. ČIŽP přijala postupně do okruhu své působnosti další oblasti: ochrana ozónové vrstvy Země, dohled nad nakládáním s chemickými látkami, prevence havárií, problematika obalů a geneticky modifikovaných organismů. Současně je stále více uplatňován integrovaný přístup k ochraně životního prostředí jak na základě zákona o integrované prevenci (IPPC), o posuzování vlivů na životní prostředí (EIA), tak i celkovým způsobem inspekční práce.

Hlavní náplní činnosti ČIŽP jsou kontroly, šetření a revize na konkrétních místech. Porušování platné legislativy v oblasti životního prostředí řeší ČIŽP zpravidla ve správních nebo přestupkových řízeních. Ta mají povahu sankční, kdy ČIŽP danému

▲ Eva Tylová, ředitelka České inspekce životního prostředí.

subjektu vyměří příslušnou pokutu, nebo nápravnou, kdy nařídí provedení nutných opatření k nápravě nebo v krajním případě zakáže další činnost, která vede k poškození životního prostředí.

Činnost ČIŽP:

- dozírá na dodržování právních předpisů na ochranu životního prostředí

- provádí inspekce – kontroly
- ukládá opatření k nápravě zjištěných nedostatků
- ukládá sankční opatření za nedodržování zákonů životního prostředí
- kontroluje obchod a nakládání s ohroženými druhy živočichů a rostlin a výrobků z nich (nelegálně získané jedince a předměty odebírá)
- omezuje, případně zastavuje provoz, pokud vážně ohrožují životní prostředí
- podílí se na řešení starých ekologických zátěží
- řeší podněty občanů i právnických osob
- poskytuje informace na základě žádostí ve smyslu platných zákonů
- informuje veřejnost i sdělovací prostředky a orgány státní správy o údajích o životním prostředí, které získává při inspekční činnosti
- vypracovává stanoviska pro jiné orgány státní správy
- podílí se na řešení havárií v oblasti životního prostředí
- spolupracuje s inspekčními orgány zemí Evropské unie a sítí inspekčních orgánů EU (tzv. IMPEL)

Zdroj: Rádce pro praktické situace, Česká inspekce životního prostředí

ČIŽP: Přehlednější uspořádání v oblasti vody

Česká inspekce životního prostředí vyšla vstříc požadavkům obcí a měst, aby zpřehlednila územní uspořádání v oblasti ochrany vody. Doposud inspekce vycházela z tradičních vazeb na povodí řek a to bylo rozdílné od územního působení ve složkách ovzduší, odpady, les a IPPC, které jsou členěny podle administrativních hranic krajů.

ČIŽP tedy vyšla vstříc požadavkům na sjednocení územní působnosti ve složce voda, které zajistí větší přehlednost pro subjekty, se kterými ČIŽP komunikuje. Nová území budou důsledně respektovat hranice krajů a bude tak lépe odpovídat správnímu uspořádání v České republice.

Současně se mění dvě detašovaná pracoviště na dvě pobočky oblastních inspek-

torátů, a to pobočky OI Plzeň v Karlových Varech a pobočky OI Brno ve Zlíně, kde kromě složky ochrany vod budou působit i inspektoři z ostatních složek ČIŽP.

Inspekce si od tohoto kroku slibuje vyšší efektivnost a zprůhlednění spolupráce s vodoprávními úřady, krajskými a městskými úřady, obcemi, veřejností a podnikatelskými subjekty, které musely doposud

Oblastní inspektorát	Sídlo	Kraj
Praha	Wolkerova 11/40, 160 00 Praha 6	Hl.m. Praha, Středočeský
České Budějovice	Dr. Stejskala 6, 370 21 České Budějovice	Jihočeský
Plzeň	Klatovská třída 48, 301 22 Plzeň	Plzeňský
Pobočka Karlovy Vary	Horova 12, 360 01 Karlovy Vary	Karlovarský
Ústí nad Labem	Výstupní 1644, 400 07 Ústí nad Labem	Ústecký
Hradec Králové	Resslova 1229, 500 02 Hradec Králové	Královéhradecký, Pardubický
Havlíčkův Brod	Bělohradská 3304, 580 01 Havlíčkův Brod	Vysočina
Brno	Lieberzeitova 14, 614 00 Brno	Jihomoravský
Pobočka Zlín	Tř. Tomáše Bati 3792, 761 90 Zlín	Zlínský
Olomouc	Tovární 41, 772 00 Olomouc	Olomoucký
Ostrava	Valchařská 15/72, 702 00 Ostrava	Moravskoslezský
Liberec	Tř. 1. máje 858/26, 460 01 Liberec	Liberecký

jednat v problematice ochrany vod s jinými inspektoráty než v ochraně ovzduší a odpadovém hospodářství.

Seznam obcí s rozšířenou působností, kterých se změna týká a jejich příslušnost k oblastním inspektorátům od 1. 7. 2009

OI Praha: Beroun, Hořovice, Příbram, Rakovník, Čáslav, Český Brod, Kolín, Lysá nad Labem, Nymburk, Poděbrady, Mladá Boleslav, Mnichovo Hradiště

OI České Budějovice: Dačice

OI Plzeň: Horažďovice, Sušice Pobočka Karlovy Vary: Aš, Cheb, Karlovy Vary, Kraslice, Mariánské Lázně, Ostrov Sokolov

OI Hradec Králové: Polička, Svitavy, Lanškroun, Moravská Třebová

OI Havlíčkův Brod: Bystřice pod Perštejnem, Moravské Budějovice, Náměšť nad Oslavou, Nové Město na Moravě, Třebíč, Velké Meziříčí

OI Brno: Vyškov

Pobočka Zlín: Bystřice pod Hostýnem, Holešov, Kroměříž, Rožnov pod Radhoštěm, Valašské Meziříčí, Vsetín, Luhačovice, Uherské Hradiště, Uherský Brod, Valašské Klobouky, Zlín, Vizovice, Otrokovice

OI Olomouc: Jeseník

OI Liberec: Česká Lípa, Nový Bor

Upozornění

S ohledem na zavedený systém poplatků za odběry podzemních vod a vypouštění odpadních vod a jeho udržitelnost i v novém uspořádání (vydání cca 5 000 rozhodnutí na podzim 2009 a 2010)

budou povinné subjekty poplatkové hlášení pro stanovení záloh na rok 2010 adresovat dle nového členění, poplatkové přiznání za rok 2009 na oblastní inspektorát původní, tj. ten, který vydal zálohy na rok 2009.

Ing. Eva Tylová, ředitelka ČIŽP

RÁDCE PRO PRAKTICKÉ SITUACE: OCHRANA VOD

Česká inspekce životního prostředí spolupracuje v jednotlivých oblastech své působnosti s občany. Ti svým aktivním přístupem mohou velmi významně přispět k ochraně životního prostředí.

Ve složce ochrany vod ČIŽP nejčastěji komunikuje s občany v případech jejich podnětu na znečišťování vod a při řešení havarijních situací na povrchových či podzemních vodách.

Havárie je mimořádně závažné zhoršení nebo mimořádně závažné ohrožení jakosti povrchových nebo podzemních vod. Ten, kdo havárii způsobil (původce), je povinen činit bezprostřed-

ní opatření k odstranění příčin a následků havárie tak, aby negativní dopad na životní prostředí byl minimální. Původce nebo ten, kdo havárii zjistí (tedy každý občan), je povinen ji neprodleně ohlásit Hasičskému záchrannému sboru ČR nebo jednotkám požární ochrany nebo Policii ČR, případně správci povodí, kteří neprodleně informují příslušný vodoprávní úřad a Českou inspekci životního prostředí. Původce je povinen, na výzvu oprávněných orgánů státní správy, provádět opatření k odstranění příčin a následků havárie a spolupracovat s orgány státní správy.

Co dělat, když zaznamenuji...

ZNEČIŠTĚNOU ODPADNÍ VODU VYTÉKAJÍCÍ Z DEŠŤOVÉHO ODDĚLOVAČE V BEZDEŠTNÉM OBDOBÍ?

ZNEČIŠŤOVÁNÍ POVRCHOVÝCH VOD Z PLAVIDEL PLOVOUCÍCH NEBO UKOTVENÝCH NA POVRCHOVÝCH VODÁCH?

ROZSÁHLEJŠÍ ZNEČIŠTĚNÍ VOLNÉHO TERÉNU CIZORODOU LÁTKOU (NAPŘ. ROPNOU LÁTKOU NEBO CHEMIKÁLIÍ) NEBO ÚNIK ZÁVADNÉ LÁTKY Z POTRUBÍ ČI Z DOPRAVNÍHO PROSTŘEDKU (NAPŘ. PŘI DOPRAVNÍ NEHODĚ)?

SKLADOVÁNÍ NEDOSTATEČNĚ ZABEZPEČENÝCH LÁTEK, KTERÉ MOHOU OHROZIT PODZEMNÍ VODY (NAPŘ. ROPNÉ LÁTKY NEBO VOLNĚ SKLADOVANÉ PEVNÉ LÁTKY NAPŘ. SOLI APOD.) NA VOLNĚ PŘÍSTUPNÉM MÍSTĚ?

Podle možností zajistěte důkazní materiál (fotodokumentaci, videosnímek, popř. svědectví důvěryhodné osoby) a situaci ohlaste místně příslušnému obecnímu úřadu s rozšířenou působností, dále případně Policii ČR, správci Povodí nebo příslušnému OI ČIŽP

POVRCHOVÁ VODA ZJEVNĚ ZNEČIŠTĚNA (VIZUÁLNĚ NEBO PACHOVĚ) – NAPŘ. VÝSKYT NEPŘÍROZENÉ BARVY VODY, VÝSKYT VĚTŠÍHO MNOŽSTVÍ PĚNY, PLOVOUCÍCH LÁTEK NA HLADINĚ APOD.?

Nahlaste záležitost Hasičskému záchrannému sboru, případně Policii ČR, správci Povodí nebo příslušnému oblastnímu inspektorátu ČIŽP.

VYPOUŠTĚNÍ ODPADNÍCH VOD DO POVRCHOVÝCH VOD NEBO NA VOLNÝ TERÉN (NAPŘ. Z AUTOCISTERNY NEBO Z VOLNĚ POLOŽENÉ HADICE APOD.)?

Urychleně uveďte Policii ČR, dále obecní úřad s rozšířenou působností, správce Povodí nebo příslušný oblastní inspektorát ČIŽP.

ÚHYN VĚTŠÍHO MNOŽSTVÍ RYB NEBO NEOBVYKLÉ CHOVÁNÍ RYB, POPŘ. DALŠÍCH VODNÍCH ŽIVOČICHŮ?

Zajistěte podle možností důkazní materiál (fotodokumentaci, videosnímek, popř. svědectví důvěryhodné osoby) a situaci ohlaste místně příslušnému obecnímu úřadu s rozšířenou působností, dále případně Policii ČR, správci Povodí nebo příslušnému OI ČIŽP. V případě úhynu ryb je možné ohlásit tuto skutečnost i místnímu rybářskému správci.

CIZORODÝ PACH NEBO CHUŤ VODY Z DOMOVNÍ STUDNY, ZEJMÉNA KDYŽ ZJIŠTĚNÁ SKUTEČNOST MŮŽE SOUVESET S ČINNOSTÍ MIMO HRANICE DANÉ NEMOVITOSTI?

Odeberte vzorek vody a situaci ohlaste místně příslušnému pověřenému obecnímu úřadu, popř. příslušnému orgánu hygienické služby.

V akutních případech je možné mimo běžnou pracovní dobu volat na mobilní telefon pracovníka oblastního inspektorátu, který je určen pro řešení havarijních situací (viz www.cizp.cz) nebo na bezplatnou linku 800 011 011.

Zdroj: ČIŽP

Ladislav Miko o spolupráci se šumavskými starosty

Ministr životního prostředí Ladislav Miko se sešel ve Vimperku s většinou starostek a starostů regionu Národního parku Šumava. Základním tématem jednání byla spolupráce na ochraně unikátní přírody Národního parku Šumava a rozvoji obcí v regionu.

Považuji dnešní jednání za velice cenné. Přijel jsem si především vyslechnout od starostů, jaké problémy je trápí," komentoval několikahodinovou diskusi, která proběhla 18. června, ministr Miko. „Vnímám dvě linie těchto problémů – jedna je v oblasti managementu ochrany přírody a druhá v socioekonomické oblasti, v tom, že lidé na Šumavě musí mít šanci získat práci a žít

v kvalitních podmínkách," řekl Ladislav Miko.

„Ceníme si toho, že si pan ministr našel v tak krátké době čas za námi zajet a naše nejpalčivější problémy vyslechl," řekla předsedkyně regionální sekce Rady NP Šumava a starostka Borových Lad Jana Hrazánková.

Ministr Miko přislíbil, že podněty z diskuse budou podkladem pro návrh řešení,

které chce v nejbližších týdnech představitelům samosprávy nabídnout. „Jsem přesvědčen, že můžeme ještě v době mého působení dojít k dohodě, která nebude kompromisem, kde by každý musel někam ustoupit, ale spíše win-win dohodou, tedy kdy každý vyhraje," řekl Ladislav Miko.

*Jakub Kašpar,
tiskový mluvčí MŽP, redakčně upraveno*

Watenvi 2009

Mezinárodní vodohospodářský a ekologický veletrh Watenvi 2009, zaměřený na odpadové a vodní hospodářství a environmentální technologie, otevřel návštěvníkům své brány v Brně na výstavišti na několik dní na konci letošního května.

Součástí veletrhu byla 15. mezinárodní vodohospodářská výstava Vodovody – kanalizace a 15. mezinárodní veletrh techniky pro tvorbu a ochranu životního prostředí Envirobno. Stejně jako v předešlých letech nabídl veletrh Watenvi bohatý doprovodný program. Určen byl nejen odborníkům, ale též zástupcům měst a obcí. Zaměřen byl na dotační politiku i na legislativu v oboru vodohospodářství a odpadového hospodářství.

Ministerstvo životního prostředí se na Watenvi prezentovalo spolu se Státním fondem životního prostředí především programem Zelená úsporám. Společný stánek obou institucí sloužil návštěvníkům veletrhu také jako poradenské středisko dotačních programů Operačního programu Životní prostředí, Zelená úsporám a jako infostánek MŽP. Přímou na stánku připravily obě instituce doprovodný program. Krátké semináře a filmové projekce se věnovaly nové odpadové legislativě, především recyklaci a bioodpadům. Zároveň MŽP pořádalo několik projekcí a následných diskusí k vodnímu hospodářství, včetně přednášky k výkonovým parametrům oboru vodovodů a kanalizací, tolik dis-

kutovaných v českých médiích, ale především lobbistickými a různými zájmovými skupinami.

MŽP uspořádalo rovněž seminář na téma Nová legislativa – odpadové hospodářství, ekologické škody, vodní hospodářství, který byl rozdělen do dvou bloků. První se zabýval přehledem a vývojem odpadové legislativy, zákonem o odpadech, vyhláškami o bioodpadech, zákonem o předcházející ekologické újmě a její nápravě a vyhláškou o zajišťování a nápravě ekologické újmy na půdě. Druhý blok byl věnován přednáškám o nové legislativě v oboru vodního hospodářství a novele zákona o vodách.

Jako další doprovodnou akci veletrhu uspořádalo Ministerstvo životního prostředí v rámci českého předsednictví v Radě EU a ve spolupráci s několika vysokými školami mezinárodní konferenci Účetnictví a reporting udržitelného rozvoje na mikroekonomické a makroekonomické úrovni. Konala se také mezinárodní konference Principy ochrany před povodněmi ve světě, na níž prezentovali svá opatření představitelé měst Prahy, Drážďan, Hamburku, New Orleans, Rotterdamu, Londýna, Benátek, Winnipegu, Hitzackeru a další.

Foto archiv VÚV TGM

▲ Náměstkyně ministra životního prostředí Rut Bizková u expozice Výzkumného ústavu vodohospodářského T. G. Masaryka; ústav letos slaví 90. výročí svého založení.

Foto Vladimír Škarda, SFŽP

▲ Stánek Zelená úsporám na veletrhu Watenvi.

Tradičně byla součástí veletrhu Watenvi venkovní expozice Ochrana před povodněmi. Čtyřikrát denně zde bylo možné shlédnout komentované ukázky protipovodňových opatření podpořené celodenní projekcí na LED-stěně. MŽP ve spolupráci s Českou protipovodňovou asociací, MD, MPO a komerčními vystavovateli připravilo modely: Vodní tok, Příčinná srážka, Limnigrafická stanice, Ochrana stavby s výstavou vybavení povodňových komisí. V rámci expozice pracovníci odboru ochrany vod MŽP podávali informace k dotacím z OPŽP,

v oblasti omezování rizika povodní, k informačnímu systému POVIS (povodňový informační systém), k digitálním povodňovým plánům a k implementaci povodňové směrnice.

Vysoce odborný veletrh Watenvi má ohlas i mezi zahraničními návštěvníky. Například Mitko Keranov, ředitel firmy

▲ Prezident České protipovodňové asociace Jan Papež ukazuje prvnímu náměstkovi ministra životního prostředí Janu Dušíkovi detaily demonstračního objektu protipovodňové ochrany na brněnském výstavišti.

z bulharského Plovdivu, uvedl: „Dlouhodobě spolupracuje s českými podniky a Česko se může pochlubit technologiemi na vysoké úrovni za přijatelnou cenu, což bylo důvodem mé návštěvy na veletrhu Watenvi. České firmy mají u nás velkou tradici a dáváme jim přednost před jinými zahraničními subjekty. Zajímaly mě především technologie na obnovu vodohospodářské infrastruktury, která je v Bulharsku zanedbaná.“

Jürgen Staupe, tajemník ministra životního prostředí a zemědělství Saská, řekl: „Dlouhá společná hranice i celková tradiční blízkost obou zemí vede k tomu, že Česká republika je v současnosti nejdůležitějším obchodním partnerem Saská. V oblasti ekologie životního prostředí je spolupráce velmi těsná, proto se oficiálně účastníme veletrhu Watenvi. Máme společné problémy jako je demografický vývoj, změna klimatu, urbanizace – tomu všemu musíme čelit společně. Je to samozřejmě i tento veletrh, který usnadňuje mezinárodní spolupráci správnou cestou.“

Zdroj: MŽP, BVV, zpracováno (red)

Inspekce hájí dřeviny ve městech oprávněně

Česká inspekce životního prostředí přistoupila ke zcela výjimečnému kroku. Podala trestní oznámení na starostu obce Proseč Martina Nováka. Krok je to skutečně mimořádný: inspekce se většinou sporům s politiky vyhýbá.

Prvořadým úkolem ČIŽP je dávat pokuty za poškozování životního prostředí, ukládat nápravná opatření a dohlížet na jejich provedení. V krajním případě zakazuje činnost, která poškozuje životní prostředí. Tentokrát udělala výjimku, i když na pokutu nejspíš také dojde. Co se stalo? Starosta obce vyvěsil před místní hřbitov ceduli o zákazu vstupu.

Jako důvod uvedl havarijní stav stromů, které inspekce zakázala pokácet. Pod nařízení připsal jméno a telefon na vedoucího pracovníka ČIŽP, aby lidé věděli, komu spílat. Starosta si mohl ušetřit práci, protože kontakty na zaměstnance inspekce jsou normálně přístupné na centrálním webu ČIŽP a každý je tam najde. Zveřejnění dvou obyvatelk Proseče,

kteří na nezákonné nakládání s dřevinami upozornily, je však minimálně problematické. Ořezy dřevin, které na hřbitově pod taktovkou pana starosty probíhaly, si opravdu dohled inspekce zasloužily. Obyvatelky obce udělaly velmi záslužnou činnost, že na toto nezákonné jednání upozornily. Nepochybuji, že si jejich ostrakizaci vystavil pan starosta účet pro příští komunální volby.

V případě Proseče dělala inspekce pouze svou práci dle platného zákona o ochraně přírody a krajiny. Zastavila kácení zcela zdravých stromů, které budou plnit svou kulturní estetickou a ekologickou hodnotu ještě mnoho desetiletí.

Varující je forma, s jakou si místní starosta tento krok vyložil. Zveřejnění nepravdivých informací na místní vývěsce je totiž

cílený útok na podstatu ČIŽP a není to rozhodně poprvé, kdy je inspekce za svá rozhodnutí napadána. V nedávné době zažila podobný tlak v případě zastavení kácení dřevin v Ostravě Porubě či západových Domažlicích.

Ptám se, zda by si podobný postup komunální politici dovolili proti jiným inspekčním? Například potravinářské nebo obchodní? Troufám si tvrdit, že nikoliv. V nižších patrech české politiky totiž stále přetrvává názor, že ochrana životního prostředí je dobrá značka, pokud na ní lze čerpat peníze z národních či evropských fondů, ale je na obtíž, když vyžaduje dodržování nějakých pravidel.

*Oldřich Janeba,
tiskové oddělení ČIŽP*

Udržitelný rozvoj: mnohočetné výzvy vyžadují integrovanou reakci

17. zasedání Komise Organizace spojených národů pro udržitelný rozvoj (CSD-17), které se uskutečnilo ve dnech 4. – 15. května 2009 v newyorském sídle OSN, skončilo díky úsilí českých vyjednávačů úspěchem českého předsednictví v Radě Evropské unie: potřebná politická rozhodnutí (v oblastech zemědělství, rozvoj venkova, půda, sucho, desertifikace a Afrika) byla podpořena všemi vyjednávacími bloky a státy.

CSD v období globální krize – význam konsensu

Před letošním, tzv. politickým, zasedáním CSD stál nelehký úkol – dohodnout se na politických rozhodnutích k urychlení implementace cílů udržitelného rozvoje v oblastech: zemědělství, rozvoj venkova, půda, sucho, desertifikace a Afrika. Cíle byly odsouhlaseny na Konferenci OSN o životním prostředí a rozvoji v roce 1992, na Summitu tisíciletí v roce 2000 a Světovém summitu o udržitelném rozvoji v roce 2002. Atmosféra vyjednávání byla poznamenána současnými krizovými jevy, především ve světové ekonomice a ve finančním sektoru, které doprovázejí negativní vlivy na stav zemědělství, obchod s potravinami a postavení rozvojových zemí. Proto se jednání soustředilo na hledání východisek z krize – s důrazem na důležitost úlohy udržitelného zemědělství, na zabezpečení produkce potravin a přístupu k nim s ohledem na současný stav ekosystémů, které trpí zvláště nedostatkem vodních zdrojů a degradací půd.

Přestože vyjednávání byla velice složitá, podařilo se na CSD-17 dosáhnout konsensu, který má v období globální krize zcela mimořádný význam. Za prvé, dohoda signalizuje významnou míru shody mezi rozvojovými a rozvinutými zeměmi v klíčových otázkách a příslib větší spolupráce mezi aktéry v další implementaci. Z druhé, byla posílena věrohodnost CSD, která utrpěla při posledním politickém zasedání v roce 2007, kdy se nedospělo k vyjednávanému závěru. Navíc mohou mít konsensuální závěry CSD-17 pozitivní vliv na další procesy, např. na 15. zasedání Konference smluvních stran Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu v Kodani.

Na CSD-17 přijelo více než 40 ministrů různých resortů, především zemědělství, rozvoje a životního prostředí a celkem se CSD-17 zúčastnilo okolo 1000 delegátů, tj. zástupců vlád z 53 členských států CSD-17, ostatních zemí jako pozorovatelů, agentur OSN a dalších mezinárodních organizací a zástupců zájmových skupin. Jednotlivé bloky zasedání řídili předsedkyně CSD-17 Gerda Verburgová (ministřyně zemědělství, přírody a kvality potravin Nizozemska), dále místopředsedkyně byra Tania Ragužová (Chorvatsko), místopředsedkyně byra Ana Bianchi (Argentina) a místopředsedové byra Dr. Kaire Munionganda Mbuende (Nambie) a Javad Amin-Mansour (Írán).

Úspěch českého předsednictví EU: zabráněno vyhrocení

Česká republika, jako předsednický stát Rady Evropské unie, měla poprvé ve své historii příležitost vést na globální úrovni vyjednávání jménem EU o politických rozhodnutích CSD. České předsednictví přistupovalo k vyjednávání s tím, že se musí zabránit vyhrocení konfliktu mezi hospodářsky vyspělými státy a rozvojovými státy v diskusích o příčinách a obětech globální krize, a usilovalo o všeobecně přijatelný

Foto Přemysl Štěpánek

▲ Ministr zemědělství ČR a předseda Rady ministrů zemědělství EU Jakub Šebesta při zahájení ministerského segmentu CSD-17.

kompromis, který by napomohl posunout vpřed implementaci cílů udržitelného rozvoje a jehož se v závěru posledního dne zasedání podařilo dosáhnout.

Vedoucím delegace ČR, a tedy i EU, byl ministr zemědělství Jakub Šebesta, členy delegace byli zástupci Ministerstva zemědělství, Ministerstva životního prostředí a Ministerstva zahraničních věcí. Členskými státy EU byl vysoce hodnocen fakt, že člen právě jmenované vlády ČR přicestoval do New Yorku a demonstroval tak, že české předsednictví EU přikládá globální agendě udržitelného rozvoje prioritní pozornost a nesoustředí se pouze na domácí či evropskou politiku.

Zástupci Ministerstva životního prostředí se na úspěchu CSD-17 podíleli významnou měrou: výkonný tajemník Pracovní skupiny (Rady vlády pro udržitelný rozvoj) pro koordinaci příprav na zasedání CSD a ředitel odboru mnohostranných vztahů Jiří Hlaváček řídil koordinační schůzky EU na pracovní úrovni a stál v čele vyjednávačů EU. Zástupci MŽP vedli vyjednávání v segmentech preambule, sucho, desertifikace, Afrika a průřezová témata.

Nedílnou součástí vyjednávání byly také časté konzultace českého předsednictví s důležitými vyjednávacími partnery (Súdán – předsedající země skupiny G-77/Čína,

Foto Přemysl Štěpánek

▲ Nizozemská ministřyně zemědělství, přírody a kvality potravin a předsedkyně CSD-17 Gerda Verburgová a předseda koordinačních zasedání EU Jiří Hlaváček.

Indonésie, Tanzanie, USA, Kanada, Japonsko, Austrálie, Švýcarsko atd.) a členy byra CSD-17, které přispěly k vysvětlení stanovisek stran a vyřešení mnohých sporných bodů.

České předsednictví nezapomnělo ani na doprovodné akce, které během CSD slouží ke sdílení příkladů správné praxe a předávání potřebných informací a zkušeností, a uspořádalo dvě akce: první se týkala udržitelné spotřeby a výroby (ve spolupráci s UNEP, Švédskem, Belgií a Maďarskem) a druhá se zaměřila na erozi a úbytek půdní organické hmoty jako prvky degradace půdy (ve spolupráci se Španělskem a Evropskou komisí), na níž jako úvodní řečník také vystoupil výkonný tajemník Úmluvy OSN o boji proti desertifikaci Luc Gnacadja.

Křehký kompromis

Přijatá politická rozhodnutí představují křehký kompromis, do něhož se podařilo prosadit řadu priorit Evropské unie, které byly zformulovány pod českým předsednictvím na zasedáních v Bruselu a v New Yorku.

Zemědělství, potraviny, ekosystémové služby

Za nejdůležitější lze z pohledu EU a ČR považovat důraz na udržitelné zemědělství, zvýšení dostupnosti a kvality potravin, a především posílení environmentálních aspektů v zemědělském hospodaření a související ochrany služeb poskytovaných ekosystémy. Byla vyjádřena nutnost přijetí účinných adaptačních opatření v zemědělství, která by reagovala na negativní dopady změny klimatu. Citlivé otázky obchodu se zemědělskými produkty a přístupu na světové trhy byly nakonec začleněny do rozhodnutí vyváženým způsobem respektujícím vyjednávací proces Světové obchodní organizace v rámci mandátu kola z Doha. V tomto smyslu byla zdůrazněna nutnost zlepšení přístupu na zemědělské trhy a současně eliminace všech forem vývozních subvencí a redukce domácí podpory deformující obchod.

Biopaliva

V komplikované diskusi o biopalivech bylo dosaženo shody na podpoře další mezinárodní spolupráce v oblasti udržitelné produkce biopaliv. Z hlediska EU je k tomu možné využít již odsouhlasená kritéria udržitelnosti pro biopaliva, která byla schválena v rámci EU v prosinci 2008.

Rozvoj venkova

V oblasti rozvoje venkova, který zvláště v rozvojových zemích hraje významnou roli,

je hlavním poselstvím zajištění udržitelného rozvoje venkovských oblastí s důrazem na zvýšení kvality života na venkově, podpora práv žen a dalších skupin, např. drobných farmářů, zejména prostřednictvím rovného přístupu k půdě, přístupu ke vzdělávání, pracovním příležitostem a přístupu na trh. CSD-17 se shodlo na nutnosti diverzifikace venkovské ekonomiky a podpory udržitelné turistiky a udržitelného hospodaření v lesích.

Půda

V úzce souvisejícím segmentu půdy se podařilo dosáhnout prosazení všech základních požadavků EU, takže svým obsahem není v rozporu s iniciativami EU v oblasti ochrany půdy (např. Tematická strategie na ochranu půdy). Nezbytnost trvalého zabez-

pečení národních akčních plánů pro boj proti desertifikaci do rozvojových strategií. Státy se shodly na posílení připravenosti na sucho a opatření na zmírnění jeho dopadů a na podpoře integrovaného nakládání s vodními zdroji.

Afrika

Vzhledem k zásadní roli zemědělství a venkova pro rozvoj Afriky se této oblasti věnuje významná část rozhodnutí. Udržitelný rozvoj zemědělství v Africe je chápán jako klíčový v zájmu vymýcení chudoby a hladu. Státy vyzdvihly důležitost integrace afrických zemědělců do dodavatelských řetězců, vytvoření prostředí pro udržitelný rozvoj, obzvláště jde o podporu dobrého vládnutí a prevence konfliktů, dále o integraci Afriky do světového obchodu, pokrač-

▲ Dopady klimatických změn v Bangladéši.

pečení transparentního a bezpečného přístupu k půdě a s ním souvisejících vlastnických práv pro všechny společenské skupiny i jednotlivce je jednoznačně považována za základní předpoklad udržitelného využívání půdy, jako fakticky neobnovitelného přírodního zdroje.

Desertifikace, sucho

Mezi další důležité body patří posílení implementace Úmluvy OSN o boji proti desertifikaci a jejího Desetiletého strategického plánu, posílení spolupráce mezi úmluvami z Ria de Janeiro (Úmluvou OSN o boji proti desertifikaci, Rámcovou úmluvou OSN o změně klimatu a Úmluvou o biologické rozmanitosti), uznání vzájemných vztahů mezi změnou klimatu, desertifikací a biologickou rozmanitostí a nutnost

čování ve snižování zadluženosti afrických zemí, zvýšení rozvojové pomoci Africe při současném zefektivnění pomoci a podpoře domácích a zahraničních investic.

▲ Největší africký slum Kibera v Nairobi.

Foto Greenpeace

Foto archiv MŽP

Průřezová témata

V průřezových tématech, která jsou každoročně na programu CSD, prosadila EU výraznější začlenění udržitelné spotřeby a výroby, tj. především Marrákešský proces, příprava Desetiletého rámce programů udržitelné spotřeby a výroby i výchova, vzdělávání a osvěta k udržitelnému životnímu stylu.

Dokument přijatých rozhodnutí je k dispozici na webové stránce sekretariátu OSN: http://www.un.org/esa/dsd/resources/res_pdfs/csd-17/Final_text.pdf

Sdílená vize: mnohočetné výzvy vyžadují integrovanou reakci

Ve dnech 13. – 15. května 2009 se uskutečnil ministerský segment CSD-17. V rámci oficiálního zahájení tohoto segmentu vystoupili generální tajemník OSN Ban Ki-moon, předsedkyně Ekonomické a sociální rady Sylvie Lucasová a generální ředitelka Světového svazu ochrany přírody Julie Marton-Lefevre a po nich také ministr zemědělství ČR a předseda Rady ministrů zemědělství EU Jakub Šebesta. Ve své řeči vyzdvihl především nutnost udržitelného využívání služeb poskytovaných ekosystémy, rozvoje udržitelného zemědělství a také příležitost integrovat v současné globální krizi do ekonomických plánů na obnovu rovněž sociální a environmentální ohledy.

Těžiště ministerského segmentu spočívalo ve třech kulatých stolech na témata: Odpověď na potravinovou krizi prostřednictvím udržitelného rozvoje, Realizace udržitelné zelené revoluce v Africe a Integrované nakládání s půdou a vodními zdroji pro udržitelné zemědělství a rozvoj venkova. Na základě diskusí připravila předsedkyně CSD-17 a nizozemská ministryně zemědělství, přírody a kvality potravin Gerda

▲ Řepka olejná použitelná na výrobu biopaliva.

Verburgová dokument Sdílená vize, který představuje shrnutí ministerských debat.

Sdílená vize zdůrazňuje, že mnohočetné výzvy, jimž svět v současné době čelí, vyžadují integrovanou reakci. Odpověď musí řešit krátkodobé problémy a také vytvořit dlouhodobé strategie v rámci udržitelného rozvoje. Současná obvyklá praxe řešení problémů nestačí, ale je nutné zásadně změnit pohled na věc. Proto je důležité chápat zemědělství jako jeden z ústředních sektorů pro udržitelný rozvoj a zároveň uznat klíčovou roli zemědělců ve vytvoření odolného zemědělského sektoru. V této souvislosti je nezbytné sdílet zkušenosti správné zemědělské praxe, inovativní technologie, podporovat vzdělávání, respektovat způsoby udržitelného nakládání s půdou a vodními zdroji pro dosažení dlouhodobého zajišťování potravinami, udržitelné způsoby produkce biopaliv a úspěšné dokončení kola z Doha, a především jeho rozvojovou dimenzi.

Dokument Sdílená vize je k dispozici na webové stránce sekretariátu OSN: http://www.un.org/esa/dsd/csd/csd_pdfs/csd-17/CSD17_Shared_Vision.pdf

Jak dál po CSD-17?

Jak Česká republika jménem Evropské unie zdůraznila ve svém zahajovacím vystoupení na CSD-17, přijetí rozhodnutí je pouze první krok. Je nezbytné, aby na něj navázala další opatření všech aktérů implementace (vlády, agentury, fondy a programy OSN, regionální uskupení a instituce, mezinárodní finanční instituce a zájmové skupiny).

Na úrovni EU i ČR je nutné dále usilovat o odpovídající promítnutí environmentálních aspektů do zemědělského sektoru a rozvoje venkova a pokračovat v prosazování opatření na ochranu půdy. Důležité je také prosazovat zviditelnění a posílení Úmluvy OSN o boji proti desertifikaci, a také zlepšovat spolupráci mezi úmluvami z Ria a v neposlední řadě důsledně posuzovat priority rozvojové spolupráce, a to i podle signálů, které vysílají rozvojové země na různých zasedáních, a zasazovat se o podporu projektů, které budou mít multiplikační účinek a budou zahrnovat zlepšení kvality života obyvatel rozvojových zemí a jejich životního prostředí.

S ohledem na zaměření letošního zasedání Komise OSN pro udržitelný rozvoj na vzájemně propojený soubor zemědělských, environmentálních a rozvojových témat byla informace o průběhu a závěrech CSD-17 předložena na zasedáních Rady ministrů EU pro všeobecné záležitosti a zahraniční vztahy, dále Rady ministrů zemědělství EU, a také Rady ministrů životního prostředí EU.

*PhDr. Ing. Přemysl Štěpánek,
odbor mnohostranných vztahů,
Ministerstvo životního prostředí ČR,
e-mail premysl.stepanek@mzp.cz*

Konference **SEA/EIA** 2009

O zkušenostech, problémech a také novinkách z oblasti procesů EIA a SEA diskutovali účastníci procesu posuzování vlivů na životní prostředí (úředníci, investoři, autorizované osoby a další) v dubnu v Ostravě již na 7. mezinárodní konferenci SEA/EIA.

Stále čtenější otázky...

Konference se účastnilo kolem 150 odborníků z celé republiky, Slovenska a Německa. Toto setkání lidí s podobným zájmem mělo mimo jiné odpovědět na stále čtenější dotazy a připomínky, zda jsou procesy EIA/SEA ještě přínosem pro životní prostředí.

Konference byla rozdělena do sekcí podle témat. Tradičně byla úvodní sekce přednášek zahájena zkušenostmi s procesem EIA. V další sekci se hovořilo o strategickém posuzování. Třetím diskutovaným tématem byla problematika územních plánů. Téma jednání uzavírala směš širších souvislostí s procesy EIA/SEA.

Quo vadis, EIA?

O šum v sále a rozpaky posluchačů se hned v úvodu postaral Milan Machač (KÚ Moravskoslezského kraje) se svým příspěvkem Quo vadis, EIA?. EIA dospěla, má svůj význam a pronikla do povědomí širší veřejnosti. Vydala se však tím správným směrem? Přednášející konstatoval,

že se vytratila samotná podstata procesu posuzování. Než bychom provázali a využili současné zákony a doplnili místa, kde nejsme kompatibilní s EU, vymýšlíme nová nařízení, novely, které vypovídají o špatné schopnosti komunikovat. Proces EIA se stal příliš formální, vytrácí se smysl posuzování, příliš často se posuzují „drobnosti“, a pak nezůstávají kapacity na komplikované záměry. Výsledkem je často pouze „kus papíru“ se stanoviskem, který naplňuje příslušné paragrafy. Závěrem přednášející vyzval, abychom se vrátili k prapůvodnímu významu procesu EIA, který se má zabývat skutečným posuzováním vlivů na životní prostředí.

Na úvodní kritický příspěvek navázal Martin Smutný (Integra Consulting Services, s. r. o.) hodnocením efektivity a kvality procesu SEA. Přiklonil se k porovnání definované teorie a praktického uchopení procesu EIA i SEA. Proč posuzujeme? Nejde o naplnění legislativy, nýbrž o naplnění procesu posuzování vlivů jako takového. Řeč byla o efektivitě, kvalitě i nákladech procesu posuzování. Z mezinárodních studií vyplývá, že proces EIA by měl dosahovat maximálně 1 % (a spíše méně) z celkových nákladů na realizaci projektu. Pro zpracování koncepce jsou vymezeny prostředky 5 – 15 % z celkových nákladů na pořízení koncepce, nikoli její implementaci. Díky procesu EIA a SEA by mělo dojít k pozitivnímu přínosu v podobě snížení negativních vlivů, k šetrnější realizaci záměru. Proces by měl provokovat k hledání nejvhodnějších variant realizace záměru. V závěru příspěvku okomentoval výsledky průzkumu v jednotlivých úřadech ve Velké Británii na téma zpracování strategického posuzování.

Další téma vnesl do diskuze Libor Dvořák (MŽP Praha) – aktuální informace z oblasti legislativy, především pak připravované novely stavebního zákona. Řeč byla o naturovém posouzení v souvislosti s chystanými novelami. Novela stavebního zákona má přibližně 300 novelizačních bodů. Neměl být raději přijat nový stavební zákon? Územní řízení na krajské úrovni by mělo být sloučeno s procesem posuzování a vedeno stavebním úřadem. K žádosti o vydání územního rozhodnutí se pak připojí dokumentace EIA bez požadavku na autorizované osoby. Proces EIA tak bude postaven ještě více na formální úroveň. Návrh je nyní v mezirezortním připomínkovém řízení a MŽP se chystá proti tomuto návrhu důrazně protestovat. Závěrem je vyhodnocen plusy a mínusy nastavený systém procesu EIA a SEA. Proces EIA i SEA nekončí vydáním stanoviska. Je nutné na průběh procesu dále dohlížet.

Návrh 771

O aktuálním dění a vývoji v Parlamentu ČR v souvislosti s novelou zákona o posuzování vlivů na životní prostředí informoval poslanec Tomáš Úlehla. Po únorovém zamítnutí ve třetím čtení je proces novelizace zákona opět na začátku. Je navrhováno prodloužení platnosti stanoviska na pět let. Novela umožňuje občanským sdružením podat žalobou z důvodu porušení tohoto zákona a domáhat se zrušení navazujícího rozhodnutí. Cílem novely je stávající zákon „poevropštit“ a zároveň zjednodušit. Má jít o citlivý přístup k přírodě a zásahy do ní, o střídavý hospodářský rozvoj. Je to ale skutečně tak? Nečeká řada investorů například na změnu v příloze č. 1, kategorii II, bodě 3.2, sloupci „Záměr“, kde stávající text „Větrné elektrárny s celkovým instalovaným výkonem vyšším než 500 kWe nebo s výškou stožanu přesahující 35 m“ je nahrazen textem „Farma čtyř a více větrných elektráren nebo farma s menším počtem větrných elektráren (včetně samostatné větrné elektrárny) pokud její vzdálenost od nejbližší jiné větrné elektrárny nebo farmy větrných elektráren je menší než desetinásobek výšky tubusu, přičemž se počítá vyšší z obou tubusů“. Nejde o lobbismus?

Smyslem a efektivitou stanoviska EIA/SEA, dle platné legislativy se ve svém příspěvku zabývala Martina Tužinská Synková, právnička MŽP. Zkušenosti magistrátu města Ostravy s procesem EIA od jeho účinnosti přednesl Vítězslav Dobeš. Zkušenosti s procesem EIA na Slovensku a jejich využití při novele zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, přednesl Tomáš Šíkula (HBH Projekt). O vlivech bioplynových stanic na životní prostředí v České republice a o zkušenosti s procesem posuzování těchto záměrů se podělil Vladi-

mír Lapčík (VŠB-TUO). Zajímavá statistická data o posuzovaných záměrech v letech 2002 – 2008 přednesla Jitka Lhotáková (CENIA).

Strategické posuzování, územní plány

Po prvním přednáškovém bloku následovalo téma: Strategické posuzování na životní prostředí. O pohled a zkušenosti zadavatele koncepce a efektivitě procesu SEA se podělily Dana Kučová (KÚ Moravskoslezského kraje) a Ivana Ptáčková (KÚ Libereckého kraje). Průběh strategického posuzování na Plánech oblasti povodí Odry, Moravy a Dyje objasnila Andrea Dovicová (Regionální centrum EIA). Řada dotazů zazněla nejen v rámci diskuze směrem k přednášejícím. I samotné příspěvky byly plné otázek do auditoria. Časté bylo upozornění na nedostatky v průběhu zpracování SEA vyhodnocení. Kritizovalo se nedostatečné zapojení veřejnosti do procesu. Upozorňovalo se na nesourodost mezi textem SEA vyhodnocení a samotnou koncepcí.

Předposlední blok konference se věnoval tématu územních plánů. Paní Matějčíková s paní Morávkovou (MŽP Praha) přednášely na téma vyhodnocení vlivů na životní prostředí v souvislosti s územním plánováním. Ve svém příspěvku srovnaly požadavky podle evropské a vnitrostátní úpravy. Libor Krajíček (Atelier T-Plan) představil ve svém příspěvku zásady územního rozvoje, procesu SEA a problematiky udržitelného rozvoje.

Snad byli všichni přítomní s probíráním procesu SEA uspokojeni. Večer pak byla příležitost pro diskuze k předneseným příspěvkům.

Plný sál druhý den dopoledne signalizoval, že přednášená témata vzbuzují

▲ Přednášející Milan Machač, Martin Smutný a hlavní organizátor konference Vladimír Rimmel.

Foto Andrea Dovicová

▲ Alena Salašová zaujala strhujícím výkladem na téma krajinného rázu.

u posluchačů zájem. Na téma vyhodnocení vlivů územního plánu na udržitelný rozvoj území dle stavebního zákona hovořila Jana Janíková (Arch. Design, Brno), a to především o vyhodnocení vlivů koncepce navržené územním plánem. Vyhodnocení má ověřit, zda územní plán je navržen tak, aby rozvoj území přispěl k vyváženosti územních podmínek. Plusem by byla synergie mezi procesem pořízení územního plánu a procesem posouzení. Pohled zpracovatele SEA přednesli Jan Dřevíkovský a Jiří Vavřínek (DHV ČR). Oba se podělili o zkušenosti vyhodnocení vlivů územního plánu a zásad územního rozvoje na životní prostředí. Řeč byla o přínosech procesu SEA, o vzájemné spolupráci posuzovatele a urbanisty. Opět zaznělo upozornění na

nedostatečné zapojení veřejnosti do procesu posuzování. Veřejnost se jen minimálně zajímá o výstupy územního plánu. Obecně je zapojení veřejnosti jednou z nejdůležitějších úloh procesu SEA. Poslední příspěvek sekce k územním plánům přednesl Milan Svoboda, informoval o vývoji procesu SEA a slabých místech v procesu hodnocení dle stávající právní úpravy.

Širší (pestré) souvislosti EIA/SEA

Návštěvnost posledního bloku konference mnohdy hodně napoví o úspěšnosti celé akce. V případě této konference byl sál skutečně posluchači naplněn až do úplného konce.

Zbývající skupina přednášek tvořila pestrou směs různých témat.

Hned v úvodu poutavě přednesla svůj příspěvek paní docentka Alena Salašová (Ústav ZaKA, Lednice). Ti, kteří ji znají, správně tušili, ostatní byli mile překvapeni strhujícím výkladem na téma krajinného rázu. Paní Salašová ve svém vystoupení představila metody hodnocení krajinného rázu v České republice a ve Velké Británii. Připomněla Evropskou úmluvu o krajině: „Krajina je chápána jako nezbytná součást prostředí lidí, vyjádření diversity jejich společného kulturního a přírodního dědictví a základ jejich identity.“ Jsme povinni ji respektovat. Rovněž upozornila na nutnost

zapojit do procesu posuzování krajinného rázu veřejnost.

O využití GIS pro hodnocení prostorových vztahů a vizuálních charakteristik krajiny hovořila Hana Kuchyňková (Ústav ZaKA, Lednice). Příspěvek o koridorech dopravních staveb přednesla Marta Kanderková ze Žilinské univerzity. Různé výpočtové metody pro hluk z dopravy porovnal Libor Ládyš (Ekola Praha).

V prvním příspěvku Milana Machače Quo vadis, EIA? zaznělo bučení krávy. Poslední příspěvek se k tématu hovězího a jiného dobytka vrátil prostřednictvím přednášky Markéty Pokludové (KÚ Moravskoslezského kraje), která představila téma welfare v procesu EIA.

Konference se vydařila – znělo ze všech stran. Dík patří všem účastníkům konference. Společně se opět podařilo vytvořit přátelskou atmosféru doprovázenou řadou zajímavých diskuzí. Vše nasvědčuje tomu, že se za dva roky opět sejdeme, pravděpodobně na stejném místě, již na 8. mezinárodní konferenci věnované problematice posuzování vlivů na životní prostředí.

Na přípravě konference se podílelo Regionální centrum EIA, s. r. o., Moravskoslezský kraj, Statutární město Ostrava a Integra Consulting Services, s. r. o.

Andrea Dovicová,
Regionální centrum EIA, s. r. o.

JSOU PROCESY SEA/EIA STÁLE JEŠTĚ PŘÍNOSEM PRO ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ?

Z prezentací v průběhu konference SEA/EIA 2009, diskusí v sále i kuloárech chceme zdůraznit následující myšlenky a doporučení:

- „Nebojme se vzájemně komunikovat, omezme resortní přístup k řešení problémů.“
- Odstraňme zbytečné zdvojování procesů a opakování řady shodných kroků (zákon EIA x stavební zákon).
- „Používejme zdravý selský rozum a využívejme možnosti stávajících zákonů.“ Posuzování prioritně zaměřme na skutečné hrozby a problémy. Formální naplňování předepsaných kapitol jen s účelem naplnění litery zákona je neefektivní a snižuje význam procesů EIA a SEA.
- „Posuzujeme jen to, co má smysl.“ Je efektivní oznámit až 5000 záměrů za rok a pak zjistit, že jen asi 5 % podléhá procesu EIA? Výsledkem pak může být, že: „Kdo chce mít všechno, nemá nic“ – a vede to k odmítnutí EIA jako celku.
- Při posuzování koncepcí důsledně používejme „ex-ante“ přístup (posuzování souběžně se zpracováním koncepce).
- Mějme na paměti cíle posuzování, tj. minimalizovat negativní vlivy na životní prostředí,

respektive posílit vlivy pozitivní a poskytnout objektivní informace o významných vlivech koncepce či záměru všem relevantním subjektům.

- Všichni na svých pozicích hledejme cesty, jak procesy EIA i SEA zjednodušit a odformalizovat.
- Zlepšujeme kvalitu SEA posuzování účinnějším zapojením veřejnosti – tím se mj. zmenší prostor pro politické tlaky.

Konference byla cíleně kriticky zaměřena na nedostatky procesů SEA/EIA. Průběh dvoudenního jednání potvrdil, že efektivita (účinnost) procesu posuzování je vážným problémem, který navíc přesahuje i do působnosti jiných zákonů, zejména stavebního zákona.

Účastníci konference doporučují neodkladně zahájit řešení výše uvedených nedostatků – což zahrnuje jak revizi a změnu příslušné legislativy, tak další aktivity (např. aktualizace metodiky SEA, vytvoření metodických podkladů pro EIA, ustavení systému školení pro (i) autorizované osoby, (ii) zaměstnance příslušných úřadů pro posuzování apod.).

Milan Machač, Vladimír Rimmel, Martin Smutný,
Milan Svoboda, odborní garanti konference,
redakčně zkráceno

Ekoporadna na cestách a Akce příroda

V roce 2008 probíhal s podporou Ministerstva životního prostředí projekt Hnutí Brontosaurus pod názvem Osvětové aktivity pro zapojení dobrovolníků do ochrany přírody.

Představujeme úspěšné projekty podpořené v dotačním řízení MŽP pro nestátní neziskové organizace.

Více informací najdete v databázi

www.mzp.cz/projekty

Projekt Osvětové aktivity pro zapojení dobrovolníků do ochrany přírody měl dvě roviny. Zaprvé zahrnoval oslovování veřejnosti s tématy ochrany životního prostředí a s nabídkou široké škály forem, jak se do ochrany životního prostředí zapojit. Zadruhé projekt obsahoval koordinaci a realizaci osvětově-vzdělávacích akcí pro organizátory aktivit dobrovolné ochrany přírody a koordinace a rovněž zahrnoval realizace dobrovolných aktivit v ochraně životního prostředí.

První rovina zahrnovala několik typů činností. Program Ekostan – ekoporadna na cestách, tzn. putovní informační

a ekoporadenský stánek nabízel informační materiály od různých ekologických organizací v České republice. K Ekostanu patřily též přitažlivé osvětové aktivity, jako jsou projekce, výstavy, besedy atd. Celkem se uskutečnilo dvanáct zastávek Ekostanu v městech po celé ČR.

Hnutí Brontosaurus vyrábělo a distribuovalo propagační a osvětové materiály, které slouží k motivaci veřejnosti k zapojování do ochrany přírody a nabízí spektrum dobrovolnických aktivit v ochraně životního prostředí. Vydána byla např. brožurka Aleje. Jak vysadit a chránit, speciálně zaměřená na problematiku významu alejí a akce Zasad' si svůj strom,

dále to byly plakáty se seznamem dobrovolnických akcí a další. Rovněž byl natočen krátký film o programu Akce příroda a uskutečnily se jeho projekce.

Druhá rovina projektu Hnutí Brontosaurus zahrnovala jednak vzdělávací a osvětové aktivity pro veřejnost a školy a školení pro organizátory dobrovolnických akcí v oblasti ochrany přírody. Dále to byly vlastní aktivity v programu Akce příroda – dobrovolnická péče o konkrétní vybrané lokality ČR v rámci víkendových akcí propojujících konkrétní práci pro přírodu, zážitkový program a vzdělávání

JAK STARÝ JE BRONTOSAURUS

Letos uplyne již 35 let od chvíle, kdy z původně jednorázové Akce Brontosaurus se v roce 1974 (OSN tento rok vyhlásila Rokem životního prostředí) stalo celostátní hnutí. Od jeho spontánního vzniku prošly hnutím tisíce dětí a mladých lidí, kterým není lhostejný vliv člověka na životní prostředí. Hnutí Brontosaurus je jednou z nejstarších environmentálních organizací v České republice. Jeho činnost se stále zaměřuje převážně na mladé lidi se zájmem o ochranu přírody a životního prostředí, péči o památky nebo prožitkové akce.

V současné době sdružuje Hnutí Brontosaurus asi třicet základních článků, jejichž činnost je velmi pestrá. Začíná u akcí převážně pracovních, pokračuje přes akce prožitkové a vzdělávací, výstavy, soutěže, celoroční programy a projekty až po pravidelnou činnost dětských oddílů. Některé články působí jako profesionální ekocentra nebo odborná poradenská centra.

Hnutí Brontosaurus se v současné době zabývá několika základními programy. V první řadě jsou to *Prázdniny s Brontosauřem* a *Víkendy s Brontosauřem*, tradiční akce pro mladé lidi ze středních a vysokých škol zaměřené na dobrovol-

nickou práci pro přírodu a památky či prožitkovou pedagogiku. Dalším rozvíjejícím se programem je *Akce příroda*, která spojuje všechny dobré brontosauří akce na pomoc přírodě, biozemědělcům apod. Navazuje tak na starší *Akci Brontosaurus*, která se poprvé uskutečnila v roce 1974, a na kořeny hnutí v přímé práci pro přírodu spojené s kvalitním programem a vzděláváním na akcích.

Na ekoporadenství se zaměřuje Hnutí Brontosaurus jednak na *Ekostanech* – pojízdných ekoporadnách pořádaných na nejrůznějších folkových festivalech i dalších akcích, kde bývají doprovodné dílny k odpadům apod. Dále je to *Ekoporadna* v rámci sítě Jihomoravského kraje v kanceláři v Brně zaměřená na téma dobrovolnictví.

Sekce *Brontosauřích dětských oddílů* pak zajišťuje práci s dětmi i celoroční projekty pro oddíly. Realizuje výtvarnou soutěž *Máme rádi přírodu*, *Setkání přírodovědných oddílů*, program *Duhové střípky*, informační servis dětským oddílům, udělování odznaku *Duhový přírodovědec* a další aktivity.

v oblasti ekologie. V rámci projektu bylo zrealizováno 46 víkendových dobrovolnických akcí na pomoc přírodě, z toho 19 se orientovalo na výsadbu stromků a péči o vysázené stromky v rámci akce Zasad si svůj strom.

Projekty Hnutí Brontosaurus i jeho základních článků pokračují i v roce 2009 – více informací najdete na <http://akce.brontosaurus.cz/>. Více informací o projektech podpořených Ministerstvem životního prostředí najdete v databázi

www.mzp.cz/projekty, kterou spravuje odbor environmentálního vzdělávání MŽP.

*Ze závěrečné zprávy k projektu zpracovala
Helena Knappová,
odbor environmentálního vzdělávání MŽP*

V Evropské unii se zlepšuje čistota vod ke koupání

Výroční zpráva o koupacích vodách, kterou 11. června 2009 předložily Evropská komise a Evropská agentura pro životní prostředí, ukazuje, že v roce 2008 vyhověla hygienickým normám velká většina koupališť v Evropské unii.

V sezóně 2008 splňovalo minimální normy přibližně 96 % oblastí v pobřežních vodách a 92 % koupališť na řekách a jezerech. Miliony občanů, kteří každé léto navštěvují evropské pláže, najdou ve zprávě užitečné informace o jakosti vod.

Komisař pro životní prostředí Stavros Dimas uvedl: „Vysoká jakost koupacích vod má zásadní význam pro dobré životní podmínky evropských občanů i pro životní prostředí – totéž ostatně platí i pro všechny ostatní vody. S radostí zjišťuji, že celková jakost vod ke koupání se zlepšuje v celé Unii.“

Jacqueline McGlade, výkonná ředitelka Evropské agentury pro životní prostředí, dodala: „Díky informačním zdrojům, jako je tato zpráva, a internetovým prohlížečům mají občané možnost nejen zkontrolovat jakost vod ke koupání ve své obci či v místě dovolené, ale též se aktivněji podílet na ochraně životního prostředí.“

V roce 2008 se počet sledovaných oblastí s vodou ke koupání zvýšil přibližně o 75 koupališť. Z 21 400 „koupacích míst“, která byla v Evropské unii v roce

2008 sledována, se dvě třetiny nacházely na pobřeží a zbývající část u řek a jezer. Nejvyšší počet míst ke koupání v pobřežních oblastech lze nalézt v Itálii, Řecku, Francii, Španělsku a Dánsku, ve vnitrozemí pak v Německu a Francii.

Celková jakost koupacích vod se v EU od roku 1990 výrazně zlepšila. V letech 1990 až 2008 se míra dodržení závazných hodnot (minimálních požadavků na jakost) zvýšila v pobřežních oblastech z 80 % na 96 % a ve vnitrozemí z 52 % na 92 %. Od roku 2007 do roku 2008 vzrostla míra dodržení daných hodnot u vod ke koupání ve vnitrozemí o 1,1 % a v pobřežních oblastech o 3,3 %.

Zprávu EEA, stejně jako detailní profily koupacích vod jednotlivých členských zemí EEA (včetně České republiky), lze stáhnout na adrese: <http://www.eea.europa.eu/publications/quality-of-bathing-water-2008-bathing-season>.

Více informací a odkazy na internetové prohlížeče kvality koupacích vod v Evropě najdete na stránce EEA: <http://www.eea.europa.eu/themes/water/status-and-monitoring>.

CENIA, česká informační agentura životního prostředí, nedávno na svých Mapových službách <http://geoportal.cenia.cz/> (Tematické úlohy → Koupací vody) spustila mapovou kompozici s názvem Kvalita koupacích vod – sezona 2009, která je každý týden aktualizována.

Z informačních zdrojů Evropské agentury pro životní prostředí (EEA) převzala Šárka Lacinová, CENIA, česká informační agentura životního prostředí

Výzkum a ochrana přírody: hledání společné niky

Kdo a jak má provádět výzkum pro ochranu přírody? Jak by měl být takový výzkum co nejúčinněji koordinován? Jaké jsou domácí a zahraniční finanční zdroje pro výzkum sloužící potřebám péče o přírodní a krajinné dědictví? V jakých případech může být výzkum chráněných částí přírody považován za drancování? Do jaké míry můžeme výsledky inventarizací a monitorování konkrétních modelových složek biologické rozmanitosti zobecňovat? Co by měl umět absolvent univerzity, aby se úspěšně uplatnil ve státní nebo dobrovolné ochraně přírody nebo v soukromé sféře? Vystačí pracovníci státní ochrany přírody s tím, co se kdysi naučili ve škole?

Setkání v Olomouci

Právě výše uvedenými otázkami se zabývala celostátní konference *Výzkum v ochraně přírody*, která se uskutečnila loni v září v Olomouci. Uspořádaly ji katedra ekologie a životního prostředí Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého Olomouc, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a česká sekce Federace Europarc, organizace sdružující správy chráněných území, akademická pracoviště a další ochranářské organizace našeho kontinentu. Mezi více než 150 účastníky byli zástupci univerzit, ústavů Akademie věd ČR, resortních vědeckovýzkumných pracovišť, státní ochrany přírody, nevládních organizací a soukromých firem. Podobně pojatých setkání je u nás velmi málo. Přestože se každoročně uskuteční celá řada odborných konferencí, pracovních seminářů nebo internetových diskuzí zabývajících se vybranými dílčími otázkami ochrany přírody a krajiny, dosud jediná celostátní akce zaměřená obecněji na vztah mezi vědou, výzkumem a péčí o přírodu a krajinu, proběhla v září 1992 v Olomouci. Byla to první, tehdy ještě československá, odborná konference o biologické rozmanitosti u nás a byla svolána jako odezva na přelomovou Konferenci OSN o životním prostředí a rozvoji, známější jako Summit o Zemi (UNCED, červen 1992, Rio de Janeiro).

Ochrana přírody založená na vědeckých důkazech

V ideálním případě poskytuje věda ochraně přírody nejen nezbytný koncepční rámec, ale především data, důkazy a argumenty, získané výzkumem, monitorováním a hodnocením modelových složek biodiverzity. Ochrana přírody je potřebuje nejen pro vytváření a naplňování koncepcí, strategií a programů, ale zejména pro každodenní činnost. Například ve Spo-

jeném království působí pro tyto účely Středisko pro ochranu přírody založenou na důkazech (*Centre for Evidence-based Conservation*, www.cebc.bangor.ac.uk) a prosazovat obdobný přístup se snaží i iniciativa *ConservationEvidence.com*. Bouřlivý rozvoj systémové analýzy, matematického modelování, využití scénářů a nakládání s neurčitostí umožňují daleko lépe než v minulosti co neobjektivněji hodnotit možné dopady určitých rozhodnutí státní správy a samosprávy. Volání po ochraně přírody vycházející z důkazů, namísto často předpojatých politických rozhodnutí či emocí, zaznívá stále hlasitěji

i mezi ochranářskými biology. Co je tedy příčinou, že místo často skloňovaného, okřídleného rozhraní mezi vědou a praxí ochrany přírody (*science-policy interface*) se v ČR setkáváme spíše s pomyslným příkopem mezi oběma svěbytnými obory lidské činnosti?

Přestože se vědecké základy péče o přírodní a krajinné dědictví překotně rozvíjejí, ukazuje se, že dopad nejrůznějších studií na vlastní výkon ochrany přírody a krajiny zůstává i nadále značně omezený. Poznatků získaných výzkumem je již tolik, že běžnou agendou zatížení pracovníci státní ochrany přírody mají jen omezenou

Foto Jan Plesník

▲ Na území ČR se vyskytuje 160 druhů denních motýlů. Ze změn jejich rozšíření můžeme usuzovat na stav krajiny, používání tradičních způsobů hospodaření, vliv změn podnebí na přírodu a na celkový úbytek biodiverzity. Otakárek fenyklový (*Papilio machaon*) patří k našim nejznámějším druhům hmyzu.

možnost se o nich včas dozvědět, kriticky je hodnotit, interpretovat a zejména je rozumným způsobem využívat. Proto většinou nestačí publikovat výsledky vědy a výzkumu ve špičkových vědeckých časopisech, ale badatelé by měli připravovat rešerše soudobých poznatků a snažit se přenášet výsledky výzkumu do podoby dostupné a v praxi aplikovatelné.

Pro akademické pracovníky nebývá sběr a vyhodnocování údajů pro ochranu přírody přitažlivý, protože ne vždy se dají jejich výstupy publikovat v prestižních časopisech s vysokým citačním indexem. Na druhou stranu se řada badatelů z univerzit, ústavů Akademie věd ČR a dalších veřejných výzkumných institucí snaží z pochopitelných důvodů najít v ochraně přírody měšec, z něhož by si mohli hradit výzkum, který je baví a v němž již dosáhli určitých výsledků, třeba jen proto, že se určitému tématu dlouhodobě věnují. A tak zatímco v současnosti mnozí výzkumníci přemýšlejí, jak předmět svého výzkumu co nejlépe zastřešit módní problematikou probíhající a očekávaných změn podnebí a získat tak finance na další bádání, státní i dobrovolné ochraně přírody chybějí dokonce i jen základní modely, jak zmiňovaný

proces ovlivní v ČR populace planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů, biotopy a fungování ekosystémů, včetně jejich schopnosti poskytovat lidem určité služby. Ekosystémovými službami máme na mysli procesy a podmínky přirozených ekosystémů, které podporují činnost člověka a udržují lidskou civilizaci na Zemi: patří mezi ně např. půdotvorné procesy, fotosyntéza nebo opylování plodin a planě rostoucích rostlin.

Na druhou stranu, pokud bychom tvrdili, že státní ochrana přírody využívá pro řešení aktuálních i koncepčních odborných otázek potenciál akademických pracovišť dostatečně, byli bychom vzdáleni reality.

O čem píší špičkové časopisy

Zatímco pracovníci státní ochrany přírody upozorňují, že z vědeckovýzkumných pracovišť nedostávají údaje, které potřebují, akademická sféra se brání, že nedostává patřičná zadání. Odrazem tohoto stavu, který se zdaleka netýká jen ČR, může být škála uveřejňovaných poznatků.

Ekologové z Australské národní univerzity, sídlící v Canbeře, vyhodnotili nedávno články uveřejněné za jeden rok

ve třech prestižních vědeckých časopisech zabývajících se biologickými principy ochrany přírody a krajiny (*Biodiversity & Conservation*, *Biological Conservation* a *Conservation Biology*). Celkem se jednalo o 547 studií.

Publikovaná sdělení zahrnovala značně širokou problematiku a pocházela z rozdílných podnebných pásem a biotopů i odlišných prostorových měřítek. Většina z nich, konkrétně 89 %, byla kvantitativní a v 63 % případech využívala nejrůznější statistické metody. Badatelé upřednostňovali ochranný výzkum obratlovců, lesů a člověkem málo narušené krajiny. Spíše než na společenstva a ekosystémy se výzkumníci soustředili na jednotlivé druhy. Přestože ochranná biologie považujeme od samého začátku za syntetizující disciplínu propojující více oborů, jen 13 % hodnocených příspěvků můžeme skutečně označit za mezioborové. Navíc poměrně málo článků přinášelo výsledky výzkumu zaměřeného na ubývání přirozené vegetace, vysazené nebo zavlečené nepůvodní organismy nebo druhy planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů, které nejsou ohroženy vyhynutím nebo vyhubením.

Ukázalo se také, že jen pětina článků měla význam pro vypracování strategií, koncepcí a programů v péči o biologickou rozmanitost a 37 % ze všech analyzovaných studií určité poslouží praktické péči o přírodu. Navíc pouze 13 % hodnocených, z vědeckého pohledu bezpochyby kvalitních článků, ověřovalo nebo hodnotilo konkrétní ochranné akce.

Autoři na základě uvedeného rozboru doporučují, aby ochránářští biologové rozšířili počet biotopů, taxonomických skupin a prostorových měřítek, které zkoumají. Rovněž nebude podle nich na škodu, pokud si ochránářský výzkum vytvoří užší vztahy s praxí a bude více provázán s jinými vědními obory a vědeckovýzkumnými přístupy.

Peníze, peníze a zase peníze

Finanční zdroje pro výzkum potřebný pro péči o přírodní a krajinné dědictví zůstávají velmi limitované a často upřednostňují zažité postupy.

Přestože je 7. rámcový program Evropských společenství (ES) pro výzkum a vývoj vůbec největším programem na podporu vědy na světě (v období 2007 – 2013 obdrží do něj zapojení badatelé z podprogramu životní prostředí včetně změny podnebí 1,8 miliard euro, tedy 51,5 miliard Kč – viz Zpravodaj MŽP č. 6/2007), od jeho významnějšího využití odrazuje jak skutečnost, že nadále upřednostňuje rozsáhlé projekty, tak v neposlední řadě s ním spojená složitá administrativa. Badatelé proto raději žádají o finance na vědeckovýzkumné projekty na vyšlapaných cestičkách celostátních grantových agentur. V ČR neexistují společná vědeckovýzkumná pracoviště akademické sféry a státní ochrany přírody, která by řešila aktuální problémy péče o přírodu a krajinu, jako je tomu kupř. v USA. Na četných amerických pracovištích vznikly útvary pro spolupráci ve výzkumu ryb a volně žijících živočichů (*cooperative fish and wildlife research*

units). Jeden takový působí od roku 1977 na Wyomingské univerzitě. Kromě ní se do něj sdružila Geologická služba Spojených států (USGS), která organizuje také federální průzkum a inventarizaci živé přírody, Správa Spojených států pro ryby, planě rostoucí rostliny a volně žijící živočichy (USFWS), Ministerstvo státu Wyoming pro rybolov a lovnou zvěř a Ústav péče o planě rostoucí rostliny a volně žijící živočichy (IWM). Výzkumníci z Wyomingu se mj. zabývali využitím leteckých snímků při určení prostředí upřednostňovaného rybami, vlivem silnic, dálnic a plotů na pohyb kopytníků v krajině nebo dopadem úprav břehů na říční ekosystém. Řešené projekty bezprostředně vycházejí z potřeb partnerů a kromě nich je ve své činnosti využívají i další federální instituce jako známá Správa národních parků (NPS), Lesní správa (FS) nebo Úřad péče o půdu (BLM). Protože útvary školí studenty, bylo na něm až dosud úspěšně obhájeno 120 diplomových prací a 20 doktorských (Ph.D.) disertačních prací.

Jinak nedávno uskutečněná a obecně prospěšná změna financování výzkumu v ČR vede ve svých důsledcích k tomu, že se státní ochráně přírody nedostává prostředků na činnosti, které nejsou přímo badatelskou činností přinášející původní poznatky, ale které představují dlouhodobé odborné řešení otázek bezprostředně souvisejících s praktickou ochranou přírody.

Monitorování jako a doopravdy

Pro instituce, ať už státní nebo nevládní, se stalo v polovině 90. let nepsanou povinností vytvářet vlastní databáze shromažďovaných údajů, často bez ohledu na již existující databanky a na výsledky a zkušenosti ostatních pracovišť a hlavně bez možností dlouhodobě o ně pečovat a získávat aktuální a věrohodná data. V poslední době řada pracovišť začala monitorovat vybrané složky biologické rozmanitosti, vytvářet jejich ukazatele (indikátory) a vyčíslovat již zmiňované ekosystémové služby.

Pojem *monitorování* (*monitoring*) označuje pravidelné, dlouhodobé a standardními metodami prováděné sledování různých měřitelných a vyčíslitelných proměnných složek prostředí (např. vybraných složek biodiverzity, jako je početnost populací cílových druhů planě rostoucích rostlin nebo volně žijících živočichů, nebo některých charakteristik prostředí, jako je teplota vzduchu či pH vodního prostředí) v určitých časových intervalech. Hlavním smyslem monitorování je zaznamenat

▲ Vědci se snaží objasnit, proč na mnoha místech světa došlo a dochází k drastickému úbytku obojživelníků. V ČR je ohroženo 60 % druhů těchto obratlovců. Na snímku zvláště chráněná rosníčka zelená (*Hyla arborea*).

Foto Jan Plesník

◀ Výzkum invazních nepůvodních druhů cévnatých rostlin v ČR dosahuje světové úrovně. Křídlatky rodu *Reynoutria* se snadno šíří vodními toky, rychle obsazují břehové porosty, odkud vytlačují původní vegetaci, a obtížně se odstraňují z prostředí. Protože vytvoří v krátké době velkou organickou hmotu, uvažuje se o nich v souvislosti s produkcí bioplynu.

nejen stav, ale i změny a zejména vývojové trendy modelových složek biodiverzity vůči předem stanovenému standardu (referenční hladině). Skutečné monitorování tak umožní nejen hodnotit vývoj sledovaných proměnných, ale také je porovnávat v různých časových, pochopitelně dostatečně dlouhých, úsecích a na různých plochách nebo oblastech. Řada projektů oficiálně označovaných za monitorování přitom sleduje spíše kvalitativní charakteristiky, nemá určený standard, trvá příliš krátkou dobu nebo bývá na několik vegetačních sezón přerušena.

Pro podchycení nejen stavu, změn a vývojových trendů modelových složek biologické rozmanitosti přitom potřebujeme dlouhodobé údaje. Podle amerických ekologů ale trvá terénní ekologický výzkum průměrně jen 2,5 roku. Uvedený časový úsek tak odpovídá běžnému trvání projektů a vypracování doktorských disertačních prací. Opět se zde dostáváme k Achillově patě výzkumu pro potřeby ochrany přírody: kvalitní monitorování potřebuje jistotu dlouhodobého financování.

Celoživotní vzdělávání nezbytností

Vývoj studijních oborů na vysokých školách zaměřených na životní prostředí potvrdil, že školy s technickým zázemím mají lepší předpoklady vychovávat specialisty zabývající se technickými a technologickými problémy životního prostředí (např. nakládání s odpady, ochrana ovzduší, snižování hlukové zátěže), zatímco přírodovědecké fakulty a zemědělské univerzity bývají vhodnější pro výchovu specialistů na ochranu přírody a krajiny. Tímto směrem se ubírá i katedra ekologie a životního prostředí Přírodovědecké fakulty UP v Olomouci, která se opírá o tradiční přírodovědné disciplíny, jakými jsou botanika, zoologie, hydrobiologie, geografie a geologie, a staví na nich své bakalářské i magisterské obory. Cíl ale zůstává stále stejný, a to připravit v praxi použitelného manažera, který má dobré základy přírodních věd, rozumí

ochraně přírody a krajiny a je schopen své znalosti využívat v různém pracovním zařazení – jako úředník veřejné správy, specialista na odborném nebo vědeckovýzkumném pracovišti ochrany přírody stejně jako manažer nevládní organizace nebo na komerční bázi fungující konzultační firmy.

Kromě „základního“ vzdělání, které si pracovníci ochrany přírody přinášejí do praxe po absolvování vysoké školy, je nezbytné zajistit také další vzdělávání, které by jim zaručilo udržování kontaktu s rychle se vyvíjejícími vědními obory, jejich metodami a výsledky. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR připravuje nový systém pravidelného vzdělávání pracovníků, který je vhodnou formou seznámí s nejnovějšími poznatky nejrůznějších vědeckých disciplín, z nichž může vycházet běžná praxe. Při výuce bude využíván *e-learning*, založený na multimediálních prvcích, jako jsou prezentace a texty s internetovými odkazy, animované sekvence, videosnímky, on-linové encyklopedie či sdílené pracovní plochy. Účastníci při něm komunikují mezi sebou a s přednášejícím pomocí internetu, odpadá nutnost školení na jednom místě.

Ochrana přírody jako společenská činnost

Skutečně účinná ochrana přírody a krajiny musí vycházet z nejnovějších dostupných vědeckých poznatků. Vlastní péče o biologickou rozmanitost představuje, ač tak často vnímána není, především společenskou činnost. Schopnost získat podporu nejširší veřejnosti i cílových skupin obyvatelstva, vyjednat se všemi zainteresovanými stranami včetně těch, kteří nejsou péči o přírodu zrovna nakloněni, nebo vystupovat v médiích je pro ochránce přírody stejně důležité jako být informován o posledních poznatcích příslušných přírodovědných, společenských, ekonomických a politologických oborů a ovládat příslušné zákonodárství.

Na rozdíl od vědeckého světa, kde výsledky výzkumu ve formě vědeckých

článků, shrnujících objektivní sběr údajů a jejich následnou interpretaci, dokáží pomocí soudobých scientometrických postupů do značné míry prezentovat schopnosti pracovníka, v reálném životě nevítejí argumenty založené pouze na objektivních statistických metodách a důkazech. Proto nestačí vybavit budoucí ochránce přírody pouze znalostí nejrůznějších hypotéz podložených daty a vědeckých postupů, jak tyto údaje data získat, ale je nezbytné je také naučit, jak s informacemi rozumným a přesvědčivým způsobem každodenně pracovat. Občas nám uniká, že soudobá komunikace naprosto běžně používá svébytné postupy a metody, založené na nejnovějších poznatcích psychologie, sociologie, evoluční biologie a systémové analýzy. Rychlost a především účinnost, s jakou jsou nové metody komunikace včetně reklamy uváděny pracovníky zabývajícími vnějšími vztahy (*public relations*) do praxe, by měly přinejmenším zajímat a inspirovat nejen profesionální a dobrovolné ochránce přírody, ale i výzkumníky v souvisejících vědeckých oborech.

Výzkum a ochrana přírody – jak to jde dohromady?

Další rozvoj výzkumu v ochraně přírody do značné míry závisí na všech zúčastněných, kteří by se měli snažit najít oboustranně prospěšné formy spolupráce. Výrokem „Nerozumíme si.“ vystihl účastník konference, působící v akademické sféře a zabývající se ochranou přírody, jednu z přetrvávajících těžkostí vzájemného vztahu mezi výzkumem a ochranou přírody. Východiskem zůstává tolik potřebný oboustranně prospěšný dialog mezi státní a dobrovolnou ochranou přírody a vědeckovýzkumnými institucemi a otevřená, kritická výměna teoretických i praktických poznatků. Proto se účastníci olomoucké konference opakovaně vyslovili jak pro pravidelné konání obdobných setkání, nejlépe v intervalu 2 až 3 let, tak i pro úzeji zaměřené akce, řešící do hloubky jednotlivé klíčové otázky vědeckých základů péče o přírodu a krajinu a o biologickou rozmanitost.

RNDr. Jan Plesník, CSc.

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR Praha

RNDr. Vlastimil Kostkan, Ph.D.

katedra ekologie a životního prostředí

Přírodovědecká fakulta

Univerzity Palackého Olomouc

Filmy

Nové ekologické dokumenty v českých kinech

V pátek 5. června, symbolicky na Světový den životního prostředí, vstoupily do českých kin dva vynikající dokumenty o životním prostředí: Architekt odpadu režiséra Olivera Hodge a Home Yanna Arthuse-Bertranda. „Nejen téma obou filmů, ale především vysoká úroveň zpracování a atraktivita obou snímků nás přesvědčily, že stojí zato podpořit snahu, aby je mohlo vidět ve svých kinech co nejvíce filmových diváků v České republice,“ sdělil ředitel odboru vnějších vztahů MŽP Jakub Kašpar.

Distribuci obou filmů podpořilo Ministerstvo životního prostředí.

australského korálového pobřeží na vrchol hory Kilimandžáro, z amazonských pralesů do pouště Gobi, z bavlníkových plantáží v Texasu do průmyslové Šanghaje a ještě dál. Film Home skýtá konkrétní pohled na problémy, kterým musí naše planeta čelit: globální oteplování, kácení deštných pralesů, ztráta biodiverzity a ubývání přírodních zdrojů, ale na druhou stranu i pozitivní vývoj, jako je vzrůstající demokracie, růst našich příjmů a životního standardu, rozvoj vzdělání.

Filmem v jeho české verzi provází hlas Zdeňka Svěráka. Slavnostní premiéra filmu se uskutečnila 5. června v 50 městech světa, včetně Prahy. Pražská premiéra se konala v parku na Kampě.

www.home.spi-film.cz

Architekt odpadu

Britský dokument o architektu Michaelu Reynoldsovi, který již přes 30 let staví v Novém Mexiku pasivní domy s využitím odpadů, dokáže diváky strhnout fascinujícím příběhem. Reynolds je jakýmsi Donem Quijotem dnešní doby – jeho logické argumenty o udržitelné spotřebě a globálním oteplování však při realizaci často narážejí na byrokratické větrné mlýny.

Film Architekt odpadu režiséra Olivera Hodge se u nás promítal poprvé před dvěma lety na filmovém festivalu v Karlových Varech, kde si jej všimli zástupci distribuční společnosti Aerofilms. „Bylo těžké získat pro tak osobitý snímek finance, nakonec se nám ale díky podpoře MŽP podařilo snímek do českých kin dostat,“ sdělila Zuzana Pudilová z Aerofilms.

Jak 1. června při slavnostní premiéře snímku v kině Světozor uvedl sociální ekolog Ivan Rynda: „Je důležité, že Reynoldsova snaha nezůstala u ekoaktivismu, ale že pochopil, že je nutné změnit systém, který pravidla nastavuje, pakliže jsou tato pravidla zastaralá.“

Slavnostní premiéru Architekta odpadu předcházela i dopolední projekce pro středoškolský ekolog Ivan Rynda: „Je důležité, že Reynoldsova snaha nezůstala u ekoaktivismu, ale že pochopil, že je nutné změnit systém, který pravidla nastavuje, pakliže jsou tato pravidla zastaralá.“

Slavnostní premiéru Architekta odpadu předcházela i dopolední projekce pro středoškolský ekolog Ivan Rynda: „Je důležité, že Reynoldsova snaha nezůstala u ekoaktivismu, ale že pochopil, že je nutné změnit systém, který pravidla nastavuje, pakliže jsou tato pravidla zastaralá.“

www.aerofilms.cz

Home

Když Yann Arthus-Bertrand, mezinárodně uznávaný fotograf a autor knihy The Earth From Above, potkal producenta Luca Bessona, dohodli se ti dva na vytvoření dokumentárního projektu o planetě Zemi. Cesta po 50 zemích světa je ódou na krásy a jemnou harmonii naší planety. S optimistickým přístupem a aktuálními tématy se snímek zaměřuje na vzrůstající povědomí veřejnosti o současných sociálních problémech a problémech životního prostředí.

„Z ptáčích perspektiv“ se vydáme na cestu kolem světa do těch nejúžasnějších, ale také nejponičenějších krajín Země – nádherná, dech beroucí a silné emoce vyvolávající cesta z hlubin průmyslové Šanghaje a ještě dál. Film Home skýtá konkrétní pohled na problémy, kterým musí naše planeta čelit: globální oteplování, kácení deštných pralesů, ztráta biodiverzity a ubývání přírodních zdrojů, ale na druhou stranu i pozitivní vývoj, jako je vzrůstající demokracie, růst našich příjmů a životního standardu, rozvoj vzdělání.

Filmem v jeho české verzi provází hlas Zdeňka Svěráka. Slavnostní premiéra filmu se uskutečnila 5. června v 50 městech světa, včetně Prahy. Pražská premiéra se konala v parku na Kampě.

www.home.spi-film.cz

Výstavy

Alive

Výstava fotografií Yanna Arthuse-Bertranda

Po úspěšné expozici velkoplošných barevných fotografií s názvem Země krásná neznámá francouzského fotografa Yanna Arthuse-Bertranda, kterou před třemi lety vidělo např. v Praze na Kampě 1 300 000 lidí, přišel Bertrand s další výstavou zaměřenou na ochranu přírody. Jmenuje se Alive a čítá 92 velkoformátových fotografií. Fotografovi se podařilo zachytit symbiózu člověka a zvířete jako rovnocenných obyvatel planety, jako těch, kteří se vzájemně potřebují a doplňují. Působivé snímky zvířat ze všech končin Země, která s námi lidmi sdílejí společný prostor, doprovázejí texty komentující ekologické aspekty lidského působení na přírodu. Magická krása uměleckých fotografií vzbudila zaslouženou pozornost pro svůj hluboce humánní rozměr i zachycení nenahraditelného bohatství přírodní rozmanitosti planety Země. Součástí výstavy je informační stan. Výstava Alive je nyní až do 27. září 2009 k vidění zdarma v Plzni v Křižíkových a Šafaříkových sadech. Podpořilo ji i Ministerstvo životního prostředí.

www.zemekrasneneznama.cz

Bohumír Prokůpek – Podyjí

Výstava fotografií z let 1992 – 2008

Výstava fotografií je ohlédnutím za významným obdobím tvorby jednoho z našich předních krajinářů, nedávno zemřelého fotografa, učitele Katedry fotografie FAMU, obdivovatele a znalce naší přírody a krajiny. Výstava uspořádaná u příležitosti Evropského dne parků je otevřena ve Státním zámku Vranov nad Dyjí v Galerii Thayana do 30. září 2009; červenec, srpen 10 – 18, kromě pondělí; září 10 – 17, pouze v sobotu a neděli. Vstup zdarma.

Pořádají: Správa Národního parku Podyjí a NPÚ – Správa Státního zámku Vranov nad Dyjí

Švýcarskem po stopách změn klimatu

Výstava Švýcarskem po stopách změn klimatu neboli Climate Trail ukazuje důsledky klimatických změn a představuje švýcarská řešení problémů z nich plynoucích, například energeticky šetrná vozidla, udržitelné užívání lesů, regionální zdravou výživu, energeticky úsporné budovy, udržitelný cestovní ruch. Ke švýcarské části jsou přidány panely dokumentující situaci v ČR. Výstava putuje v roce 2009 a první polovině 2010 po celé ČR. Časový plán, který se průběžně aktualizuje, naleznete na internetové stránce <http://www.eda.admin.ch/eda/de/country/cze/clitra.html>.

www.eda.admin.ch

Publikace

Implementace směrnice o integrované prevenci a omezování znečištění v České republice v letech 2003 – 2007

Sborník příspěvků

Zpracovali: Jan Maršák, Jan Slavík

Úspěšná implementace směrnice o integrované prevenci 2008/1/ES reprezentuje zásadní úkol pro členské státy, neboť pouze naplnění principů směrnice může vést k dalšímu pokroku při ochraně životního prostředí. Znamená to vysoké nároky na jednotlivé právní systémy, nastavení povolovacích procesů, provozovatele i povolující instituce.

V letech 2003 – 2007 probíhala hlavní fáze implementace IPPC v České republice. MŽP v této souvislosti oslovilo významné subjekty, které se do implementace IPPC v uplynulých letech zapojily. Předkládaný sborník obsahuje texty vytvořené zástupci ministerstev, krajského úřadu, inspekce životního prostředí, výzkumné instituce, ekologické nevládní organizace a průmyslového svazu. Sborník má za úkol seznámit čtenáře se všemi aspekty integrované prevence z různých úhlů pohledu, nevyhýbá se ani komplikovaným otázkám, jako jsou různé názory na účast veřejnosti v povolovacím řízení nebo revizi IPPC.

Vydalo Ministerstvo životního prostředí, 2009

DVD

Úspěšná mise

Dokumentární film o projektu Operačního programu Infrastruktura „Sběrné nádoby do veřejných institucí a do školských zařízení“. Film diváka provádí projektem, ve kterém bylo rozděleno 31 500 kusů nádob na třídění odpadu především do škol po celé České republice, a uvádí příklady, jak se celý projekt skutečně osvědčil.

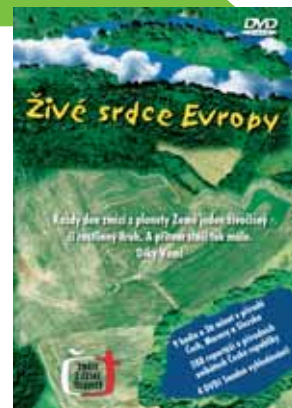
Vydalo Ministerstvo životního prostředí, 2009.

Živé srdce Evropy

Produkce Radim Procházka

Cyklus Živé srdce Evropy představuje ohrožené druhy rostlin a živočichů a významné přírodní lokality České republiky. Natáčel se téměř dva roky a na televizních obrazovkách jej viděly miliony lidí. Každý díl pojednává vždy o jednom živočišném nebo rostlinném druhu či lokalitě. Čtyři disky obsahují celkem 288 reportáží. Jednotlivé unikátní části naší přírody v nich představují spolu s moderátorem Vladimírem Kořenem také pracovníci ochrany přírody, vědci a místní lidé – zástupci samospráv, občanských sdružení, spolků nebo jen osvětlení jednotlivci.

Cyklus vznikl za podpory MŽP

KDE NÁS NAJDETE

Sledujte kalendář akcí na www.mzp.cz.

Foto Jakub Kašpar

▲ Krkonošský národní park získal certifikát FSC (Forest Stewardship Council), který je dokladem, že správa národního parku v Krkonoších hospodaří v lesích ekologicky šetrným způsobem. KRNAP se tak stal největším souvislým územím v ČR, které se může pyšnit certifikací FSC. Na snímku ministr životního prostředí Ladislav Miko, ředitel Správy KRNAP Jan Hřebačka a Michal Rezek ze sdružení FSC ČR s certifikátem FSC pro Správu KRNAP. Logo FSC najdete též na titulní straně Zpravodaje MŽP, u hlavičky časopisu, jelikož papír, na němž se časopis tiskne, pochází z ekologicky obhospodařovaných lesů s certifikátem FSC, která splňují přísná kritéria Forest Stewardship Council. Více na www.czechfsc.cz.

ZELENÁ ÚSPORÁM

– dotační program Ministerstva životního prostředí ČR
a Státního fondu životního prostředí ČR

ZELENÁ LINKA 800 260 500

www.zelenausporam.cz

Zpravodaj Ministerstva životního prostředí ■ Ročník XIX, číslo 7–8/2009 ■ Vychází 12 čísel ročně ■ Vydává Ministerstvo životního prostředí, Vršovická 65, 100 10 Praha 10, tel. 267 122 549, www.mzp.cz ■ Odpovědná redaktorka Mgr. Hana Kolářová, tel. 261 910 608, e-mail hana.kolarova@tiscali.cz ■ Grafická úprava Oxport, s. r. o.; fotografie bez uvedení zdroje jsou z archivu Oxport, s. r. o. ■ Tisk PBtisk, s. r. o. ■ Předplatné, dotazy a náměty: zpravodaj@mzp.cz ■ MK ČR E 6189 ■ ISSN – tištěná verze 0862-9005

